

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN
VE DEPREMLERİN ZARARLARININ EN AZA
İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)

TUTANAK DERGİSİ

—●—
5'inci Toplantı
11 Aralık 2020 Cuma

—●—
(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Komisyon gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ilişkin açıklaması

III. SUNUMLAR

1.- Karayolları Genel Müdürü Abdulkadir Uraloğlu'nun, ülkemizde gerçekleşmesi muhtemel bir deprem hâlinde deprem anında, deprem öncesi ve sonrasında Genel Müdürlükçe yapılan çalışmalar ve öneriler hakkında sunumu

2.-TCDD Genel Müdürü Ali İhsan Uygun'un, TCDD afet ve acil durum yönetimi ile depremlere karşı alınan tedbirler hakkında sunumu

3.- TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdür Yardımcısı Fikret Şinasi Kazancıoğlu'nun, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün görev ve sorumlulukları ile öneriler hakkında sunumu

4.- DHMİ Genel Müdür Yardımcısı Erhan Ümit Ekinci'nin, DHMİ olarak AFAD yönetimiyle ilgili yapılanlar, yapısal önlemlere ilişkin yaptıkları çalışmalar, değerlendirmeler ve öneriler hakkında sunumu

5.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürü Turan Konak'ın, yerel yönetimler, doğal afetler ve yerel yönetimler ilişkisi, doğal afet öncesi ve sonrasında yerel yönetimlerin görevleri ile sonuç ve değerlendirmeler hakkında sunumu

6.-Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Vekili Tuğgeneral Mücahit Zorlutuna'nın, TSK'ya afet ve acil durumda sorumluluk veren mevzuat ile görev alan hizmet grupları ve yürütülen faaliyetler hakkında sunumu

7.- Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Zeki Mirvelioğlu'nun, Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan yapılara yönelik deprem öncesi ve sonrası alınan tedbirler hakkında sunumu

8.- DSİ Genel Müdür Yardımcısı Oğuz Kasap'ın, Tarım ve Orman Bakanlığınca depreme hazırlık kapsamında yürütülen çalışmalar, doğal afetlerle mücadele çalışmaları, DSİ bünyesindeki hizmet tesislerinde yapılan deprem analizleri ve barajların depreme karşı dayanıklılığı ile sonuç ve değerlendirmeler hakkında sunumu

**DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN
ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONU
(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)**

**5'inci Toplantı
11 Aralık 2020 Cuma**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu saat 14.05'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu, Komisyon gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ilişkin açıklama yaptı.

Karayolları Genel Müdürü Abdulkadir Uraloğlu tarafından, ülkemizde gerçekleşmesi muhtemel bir deprem hâlinde deprem anında, deprem öncesi ve sonrasında Genel Müdürlükçe yapılan çalışmalar ve öneriler,

TCDD Genel Müdürü Ali İhsan Uygun tarafından, TCDD afet ve acil durum yönetimi ile depremlere karşı alınan tedbirler,

TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdür Yardımcısı Fikret Şinasi Kazancıoğlu tarafından, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün görev ve sorumlulukları ile öneriler,

DHMİ Genel Müdür Yardımcısı Erhan Ümit Ekinci tarafından, DHMİ olarak AFAD yönetimiyle ilgili yapılanlar, yapısal önlemlere ilişkin yaptıkları çalışmalar, değerlendirmeler ve öneriler,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürü Turan Konak tarafından, yerel yönetimler, doğal afetler ve yerel yönetimler ilişkisi, doğal afet öncesi ve sonrasında yerel yönetimlerin görevleri ile sonuç ve değerlendirmeler,

Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Vekili Tuğgeneral Mücahit Zorlutuna tarafından, TSK'ya afet ve acil durumda sorumluluk veren mevzuat ile görev alan hizmet grupları ve yürütülen faaliyetler,

Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Zeki Mirvelioğlu tarafından, Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan yapılara yönelik deprem öncesi ve sonrası alınan tedbirler,

DSİ Genel Müdür Yardımcısı Oğuz Kasap tarafından, Tarım ve Orman Bakanlığınca depreme hazırlık kapsamında yürütülen çalışmalar, doğal afetlerle mücadele çalışmaları, DSİ bünyesindeki hizmet tesislerinde yapılan deprem analizleri ve barajların depreme karşı dayanıklılığı ile sonuç ve değerlendirmeler,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.35'te toplantıya son verildi.

11 Aralık 2020 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Recep UNCUOĞLU (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)

SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Çok kıymetli milletvekillerimiz, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli uzman arkadaşlarımız, kıymetli basın mensupları, bugün sunum yapacak olan kurumlarımızdan gelen çok kıymetli temsilcilerimiz, katılımcılarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Depreme karşı alınabilecek önlemlerin ve depremlerin zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonumuzun 5'inci toplantısını açıyorum.(")

Toplantı yeter sayımız vardır.

Görüşmelere başlıyoruz.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Komisyon gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Değerli arkadaşlar, bugünkü toplantı gündemimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, Millî Savunma Bakanlığımız, Tarım ve Orman Bakanlığımızın Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın Karayolları Genel Müdürlüğü, TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü ve TCDD Taşımacılık A.Ş. Genel Müdürlüğü ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün sunumlarını dinleyeceğiz.

İnşallah, toplantımızı maske-mesafe-hijyen kuralları çerçevesinde icra edeceğiz, sık sık salonumuzu havalandıracağız ve bu noktada da hem sunum yapacak olan ilgili kurumlarımızın temsilcilerinden içeride bir temsilcimizin bulunmasını, diğer arkadaşlarımızı fuayede misafir edebileceğimizi ve danışman arkadaşlarımızın da görevlerini yaptıktan sonra fuayede bulunabileceklerini hatırlatıyorum. İnşallah, sağlık, sıhhat içerisinde toplantımızı icra edeceğiz.

Evet, ben, şimdi, gündemimizi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın Karayolları Genel Müdürlüğünün sunumuyla inşallah başlatacağım. Diğer sunumlara da bilahare geçeceğiz.

Ben sunumu almak üzere Genel Müdürümüz Abdulkadir Uraloğlu ve Genel Müdür Yardımcımız Metin Aytekin'i davet ediyorum.

Değerli milletvekillerimiz, sunum aynı zamanda çıktı olarak her birinize de dağıtılmıştır ve toplantı sonrasında da elektronik ortamda da mail adreslerinize ulaştırılacaktır.

Evet, ben, sunumlarını dinlemek üzere söz kıymetli Genel Müdürümüz Abdulkadir Uraloğlu'na bırakıyorum, hoş geldiniz diyorum.

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Buyurun, söz sizde.

III. SUNUMLAR

1.- Karayolları Genel Müdürü Abdulkadir Uraloğlu'nun, ülkemizde gerçekleşmesi muhtemel bir deprem hâlinde deprem anında, deprem öncesi ve sonrasında Genel Müdürlükçe yapılan çalışmalar ve öneriler hakkında sunumu

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Depremle ilgili yapılan çalışmalar konusunda bir sunum eşliğinde sizleri Genel Müdür Yardımcım arkadaşımınla beraber bilgilendirmeye çalışacağım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, bir saniye rica edeceğim. Kıymetli basın mensuplarımız da görüntü aldıktan salon dışında fuayede bulunabilirler. Basın mensuplarımızın hepsine katılımlarından dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Evet, buyurun Sayın Genel Müdürüm.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU -Ülkemizde gerçekleşmesi muhtemel bir deprem hâlinde, Genel Müdürlüğümüzce deprem anı, öncesi ve sonrasında depreme yönelik çalışmalar, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile ilgili kuruluşların katılımıyla hazırlanmış ve 2014 yılında onaylanmış olan Türkiye Afet Müdahale Planı dâhilinde yürütülmektedir. Bu kapsamda, Genel Müdürlüğümüzün 2 tane plan görevi bulunmaktadır. Bir tanesi ulaşım altyapı çalışma grubu planı, burada koordinatör ortağız. Bir diğeri ise teknik destek ve ikmal çalışma grubu planı, burada da ana çözüm ortağı olarak görevlerimiz var.

Çalışma altyapı grubundaki koordinatör ortak olarak görevimiz, deprem sırasında, deprem anında, sonrasında olan hasarları, ulaşım sistemlerindeki kara yolları, demir yolları, hava yolları ve deniz yollarında olan hasarları tespit etmek. Teknik destek ve ikmal çalışma grubundaki daha yoğun görevimiz ise, bu hasarları gidermeye yönelik olarak, kurumumuz tarafından çözüm ortaklarıyla beraber organizasyonu yaparak müdahale etmek. Ekip ekipmanından, makine grubundan her türlü ikmalin sağlanmasına kadar olan bütün tedbirleri bu anlamda Karayolları Genel Müdürlüğü olarak biz koordine ediyoruz.

Genel Müdürlüğümüzün teşkilat yapısı, ülke genelindeki yapılanması anlamında bakacak olursak, 1 Genel Müdürlüğümüz ve 17 tane bölge müdürlüğümüz var ve bu 17 bölge müdürlüğümüzde de 159 tane şube ve işletme şefliği bulunmakta yani Karayolları Genel Müdürlüğü olarak biz ülkemizin her ilinde en az 1 yapıyla temsil edilmekteyiz, görevimizi yürütmekteyiz.

Bu anlamda, yine, özellikle atölye grubumuzda bu kapsamda kullanılacak olan yaklaşık 2.350 kadromuz var, şu anda 1.786 personelimiz var bu kadrolarda. Yine, makineli personele baktığımızda, yaklaşık 4.281 makineye karşılık 3.500 civarında personelimiz var. Bu anlamda da bazı eksikliklerimiz söz konusu ama bunları hizmet alımlarıyla da telafi ederek özellikle kritik zamanlarda bu görevimizi de aksatmıyoruz.

Yapılan çalışmalarla ilgili, depremin sonuçlarını, zararlarını en aza indirmeyle ilgili yaptığımız çalışmalardan bahsetmeden önce, sorumluluğumuz alanındaki işlerden kısaca bahsetmek istiyorum. 31.002 kilometre devlet yolumuz, 34.124 kilometre il yolumuz, 3.325 kilometre otoyol olmak üzere Karayolları Genel Müdürlüğü sorumluluğunda 68.451 kilometre yol ağımız mevcuttur. Bu yol ağıımızın 27.714 kilometresi bölünmüş yol olarak hizmet etmektedir. Yine, bu yol ağıımızın 26.982 kilometresi de

bitümlü sıcak karışım kaplamalı yoldur. Ayrıca, yol ağıımızda yaklaşık 554 kilometre uzunluğunda 410 adet tünel, 681 kilometre uzunluğunda 9.310 adet de köprü bulunmaktadır. Bunları özellikle deprem anında kritik yapılar özelliğinde olması hasebiyle sizlerle paylaşmak istiyorum.

Biz Karayolları olarak yaptığımız projelerde Amerikan kriterlerine, AASHTO'ya göre köprülerimizin projelendirmelerini yapıyoruz. Bu standartta da yaklaşık bin yıllık dönüş periyoduna göre, yapılarımızın ağır hasar alabilecek ancak yıkılmayacak şekilde projelendirilmesini biz bu kapsamda yapıyoruz. Yine, tünellerimizin projelendirilmesinde ise pseudo statik yöntemini, etkin yer ivme katsayısını ve AFAD'ın deprem tehlike haritasındaki koordinatları dikkate alarak bu tünellerdeki projelendirmeleri yapıyoruz. Yapısal olarak ise Karayolları Teknik Şartnamesimiz var ve yine kara yolu ve otoyol tüneli projelendirme teknik şartnamesindeki kriterlere göre bu projelendirmeleri biz yapıyoruz. Yol inşaatlarımızda ise proje raporlarında sismik durum için gerçekleştirilen analizleri dikkate alarak bunu yapıyoruz. Şev stabilitesi, taşıma gücü, betonarme yapıların kayma direnci vesaire gibi durumları dikkate alarak projelendirmelerimizi yapıyoruz.

Biz mevzuat çalışmaları adına da İçişleri Bakanlığı AFAD Başkanlığımızın bu deprem yönetmeliğinin hazırlanmasıyla ilgili Ulaştırma Bakanlığıımıza verdiği görevi Ulaştırma Bakanlığımız da Karayolları Genel Müdürlüğüne verdi ve bu kapsamda biz Türkiye Karayolları ve Demiryolları Tünelleriyle Diğer Zemin ve Yapıların Deprem Yönetmeliği, yine, Türkiye Köprü Deprem Yönetmeliği, Türkiye Yalıtımlı ve Sönümleyicili Köprü ve Viyadükler Deprem Yönetmeliği'ni bu sene Ekimin 6'sında yayımlayarak, görevimizi bu anlamda yaptık ve 2021 yılı Ekim ayında da bunlar inşallah devreye girmiş olacak. Yine bu kapsamda biz enerji nakil hatları, boru hatlarından tutun da iletim hatlarına kadar da yönetmelikleri hazırladık ve Enerji Bakanlığımıza verdik. Zannediyorum, yakın zamanda onlar da bu yönetmelikleri hazırlamış olacaklar.

Burada ne var dikkatimizi çekecek olan? Biraz önce köprülerle ilgili bin yıllık dönüm periyoduyla ilgili size bilgi vermiştim. Bu şartname, yönetmelik devreye girdiğinde de artık iki bin dört yüz yetmiş beş yıllık depreme göre biz köprülerimizi projelendirmeye başlayacağız. Burada da köprünün az hasar alması, deprem sonrasında da kolaylıkla kullanılabilecek olmasına göre bu önemli yapılarımızı inşallah projelendirmiş olacağız.

Peki, biz depremlerden sonra, yollarımızda, tesislerimizde neler yaptık? Onlarla ilgili sizi bilgilendirmeye çalışayım. Otoyollarda büyük bir deprem olması durumunda yol, köprü, tünel ve viyadüklerin ulaşım hizmet vermesi hayati önem kazanmaktadır. Dolayısıyla, bu projelerin yüksek maliyetleri ile bu projelerin deprem etkisi altındaki performansını belirlemek büyük önem arz etmektedir. 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda da biz esasında bu köprülerin projelendirilmesini, onarılmasını stratejik hedef olarak programımıza koyduk ve buna göre de çalışmalara devam ediyoruz. Özellikle Marmara Bölgemiz için, İstanbul başta olmak üzere, Kuzey Marmara Otoyolu'nun bu anlamda çok hayati bir değeri var ve bu Kuzey Marmara Otoyolu'nda ise biz 2.475'lik deprem döngüsüne göre projelerimizi yaptık, dolayısıyla, burada bir endişe duymamaktayız. Bu da bir deprem anında, Allah korusun, İstanbul'a her türlü ulaşımın ve çıkışın yapılmasında büyük bir görev yapacaktır.

Köprü ve viyadükleri incelediğimizde, 1999 yılında meydana gelen büyük Marmara depremlerinden sonra yapılan saha incelemeleri sonucunda, aktif bir deprem kuşağı üzerinde bulunan köprü ve viyadüklerde genel olarak yapısal hasarların oluştuğu ve fay hattına rastlayan birkaç viyadükte çökmeler ve hasarların meydana geldiğini tespit ettik. İstanbul'da olası şiddetli bir deprem olma ihtimali dikkate alınarak yol sanat yapılarının -bunlar köprü, viyadük ve tünellerdir- depreme karşı güçlendirilmelerine genel anlamda karar verdik ve bu kapsamda 2001-2005 yılları arasında Kocaeli, Sakarya ve Yalova illerimizde 322 milyon liralık bir harcamayla bu güçlendirmeyi yaptık. Yine, Bolu, Düzce illerimizde

yaklaşık 136 milyon liralık harcamayla bu görevi yaptık 2001-2005 yıllarında. 2007 ve 2011 yıllarında ise Adapazarı, Düzce ve Kocaeli illerimizde de yine yaklaşık 106 milyon liralık bir harcama yaparak bu köprülerin, viyadüklerin güçlendirilmesi çalışmalarını yürüttük.

Yine, 2002-2016 yılları arasında otoyollardaki köprü ve viyadüklerde yapılan güçlendirme çalışmalarından bahsedecek olursam... Burada, öncelikle Fatih Sultan Mehmet Köprüsü boğaz geçişinde ve yine 15 Temmuz Şehitler Köprüsü başta olmak üzere, yaptığımız ihalelerle beraber toplamda 237 adet sanat yapısını -ki bunlar büyük sanat yapıları, köprü ve viyadükleri- biz güçlendirmiş olduk. Sadece bu anlamda da yaklaşık 2 milyar 260 milyon liralık bir harcama gerçekleştirdik İstanbul ve civarındaki bu yapılarımız için. Yaptığımız yapılarla ilgili birkaç fotoğrafı sizlerle paylaşmak istiyorum. Burada temellerin mantolanması... Yani sanki bu inşaatı yeniden yapıyormuşuz gibi temeli kazdık, etrafını mantoladık ağır bir donatıyla beraber ve yüksek dayanımlı betonla beraber temelleri öncelikle güçlendirdik yani bu yeni yaklaşımla zarar gördüğünü ya da göreceğini düşündüğümüz önemli yapılardaki... Yine, burada elevasyonlarla, temelin üstündeki yapılarla ilgili gerekli çalışmaları yaptık ve bu yapıları, ayakları ve kolonları bu anlamda yine güçlendirdik. Mesela, Haliç Köprüsü'nde çelik mantolama yaptık, bu da önemli bir yapıydı. Yine, Mecidiye Viyadüğü'nde çelik mantolama yaptık, bu da önemli yapılarımızdan bir tanesiydi. Yine, krikoyla, esasında, köprüleri kaldırarak mesnetleri değiştirdik zamanla veya depremde hasar görmüş olan mesnetleri değiştirerek biz buradaki emniyeti sağlamış olduk.

Yine, bir başka çalışmamız: Kiriş oturma payını genişletme ve yanıl takoz, deprem takozu ilave çalışmalarını yaptık. Bunları esasında seyahat ederken hemen köprülerin altında da görebiliriz. Yani bir salınma anında o kirişlerin düşmesini engelleyecek yapılar olarak bunları yaptık ve yapmaya devam ediyoruz.

Yine, bir başka uygulama: Histeretik sönümlü mesnet montajıyla Haliç Köprüsü'nde çalışmalar yaptık. Hani, bunlar teknolojik ürünler, buradaki kirişin mesnete ya da ayağa çarpmasını önleyecek yapılarla beraber depremin etkisini mümkün olduğu kadar yapıya hasar vermeyecek ya da az hasar verecek şekilde getirmeye çalıştık.

15 Temmuz Şehitler Köprüsü'nden bahsetmek istiyorum. Askı halatları yenileriyle değiştirildi. Çelik kuleler ve tabliyeler güçlendirildi. Pandül mesnetlerinin değiştirilmesi yapıldı. Tabliyedeki yorgunluk çatlakları giderildi. "Semer bölgesi" dediğimiz kabloların, ayakların en üst bölgesindeki yapının güçlendirilmesi yapıldı. Yine, genişleme derzleri değişimleri ve montajları yapıldı. Kule yanları, yaya yolu, genişleyen kısmının tamiri yapıldı. Yine, ana kablo takviyeleri ve titreşim önleyici damper montajı yapıldı bu köprümüzde.

Fatih Sultan Mehmet Köprümüzde ise ana halat kablolarının muayenesi yapıldı, pandül mesnetlerinin değiştirilmesi yapıldı. Ankraj odasındaki nem giderme sistemi yenilendi. Yine, ankraj tünellerinde bakım yapıldı. Tabliyedeki yorgunluk çatlaklarını yine tamir ettik. Genleşme derzlerinin tamirini yaptık ve iki tane de asansörü ayaklara koyduk. Buradaki askı halatlarının tamiri ve değişmesiyle ilgili de bir ihale sürecimiz devam ediyor. Ona da inşallah 2021 yılında başlamış olacağız.

Burada yaptığımız çalışmalardan, yine, örnekler, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü'ndeki askı halatlarının değiştirilmesi, sağda ise ana halatın kelepçe sisteminin değiştirilmesini görüyoruz. Biraz önce bahsettiğim pandül mesnet değiştirilmesi ve hidrolik damper imalatının yapılmasıyla ilgili bir görsel.

Otoyollarda programlanan diğer güçlendirme çalışmalarına baktığımızda, 1999 Marmara depreminden sonra güçlendirilmesi gereken 73 adet sanat yapısı ihalesiyle ilgili de ayrıca ihale çalışmalarımız devam ediyor, başlattık, teklifleri alma aşamasındayız. 2021 yılında da inşallah bunlara başlayıp bitirmiş olacağız.

İstanbul ya da otoyolların dışındaki yapılardan biraz bahsedecek olursam, esasında, devlet ve il yollarımızdaki, yine, tüneldir, köprüdür, viyadüklerdir, bunların güçlendirilmesi projesinde 140 tane yine köprünün muayenesini yaptık. Bunun 55 tanesinin depreme karşı davranışlarını ve yeterliliklerinin raporlanması çalışmalarını bir taraftan başlattık. Bu da proje aşamasında bir çalışmadır. Şu slaytta gördüğünüz haritadaki kırmızı renkler mevcut otoyolları göstermektedir. Açık yeşil renkler ise bahsettiğim 140 tane köprü ve viyadüğün yerlerini göstermektedir. Hani, İstanbul'da, dediğim gibi, olası bir depremde, Allah korusun, ulaşımda bir sıkıntı yaşamama adına bu çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Diğer bölge müdürlüklerimize baktığımızda da esasında sadece İstanbul veya Marmara'da yapıyoruz bu çalışmaları. 2017'den 2020 yılına kadar 60 tane köprüde muhtelif illerimizde bakım onarım çalışması yaptık. Yine, 2017-2020'de toplam 164 tane köprü veya viyadüğü de –viyadük bunların içerisinde yok diyebilirim- yıkarak yeniden yaptık –buradaki- gerek görmüş oldukları hasar gerekse ekonomik ömürlerini doldurmaları sonucu.

Hemen burada bunlardan birkaç tane fotoğraf. Antalya ilimizde yaptığımız: Soldaki, deprem veya oradaki dış etkenlerden köprünün ayaklarının etkilenmesini görüyorsunuz; sağ tarafta da onların donatı ve epoksi harcıyla güçlendirilmiş hâlini görüyorsunuz.

Yine, Konya'da yaptığımız bir çalışma. Burada karbonfiber levhayla güçlendirme yaptık. Esasında, teknolojinin bize sunduğu bu anlamdaki bütün imkânları da kullanarak yeniden yapıyı yerine mümkün olduğu kadar küçük maliyetlerle bu işlerimizi yapmaya çalışıyoruz.

Bu anlamda bizim esasında bir konumuz da depreme yönelik incelemeler kapsamında toplam 662 adet binamız, tesisimiz incelendi; 575 adet binamızın deprem performans analizi yapılmış, 16 binamızda güçlendirilme yapılmış, 71 binamız da yeniden yapılmıştır. Bunlarla ilgili de tekrar süreç devam etmektedir, harcadığımız paraları burada bilgilerinize arz ediyorum.

Bu kapsamda bizim İstanbul, Elâzığ, İzmir depremlerinde de gerekli incelemelerimiz, bu anlamda çalışmalarımız bir taraftan da devam ediyor. Bizim yine bu tesislerimizle ilgili ileriye yönelik birinci ve ikinci öncelikli sıralamalarda yapacağımız ödenekler çerçevesinde 1,2 milyar liralık, binalarımızın ve tesislerimizin güçlendirilmesiyle ilgili de bir program yaptık, onu da inşallah gerçekleştirmiş olacağız.

2020 yılında, Ocak ayında Elâzığ'da olan 6,8 büyüklüğündeki depremde, yine Ekim ayında İzmir'de Seferihisar merkezli olan depremde Karayolları Genel Müdürlüğü biraz önce size bahsettiğim görevlerini yerine getirmeye çalışmıştır. Bu anlamda Elâzığ'da depremden etkilenen gerek Karayolları sorumluluğunda gerekse köy yollarında ve Belediye sorumluluğunda olan yollarda hasarlar oluşmuştur. Biz gerekli koordinasyonla ve çözüm ortaklarımızla beraber sahaya intikal ederek bunları çok hızlı bir şekilde giderdik. Kurumumuzdan 58 iş makinesi, civar iller ve bölgelerden de desteklenmek üzere 75 personel Elâzığ depreminde görev yapmıştır. Onunla ilgili birkaç fotoğrafı bilgilerinize sunuyorum. Yine oradaki yapılan hafriyat kaldırma çalışmaları ve yıkım çalışmalarıyla ilgili birkaç fotoğrafı bilginize sunuyorum. İzmir depreminde ulaşım ile ilgili yapısal bir sıkıntı olmamıştır, oradaki hiçbir yapımızın, gerek bizim gerek belediyenin gerekse köy yollarının etkilenmesi bu anlamda söz konusu olmadı. Ulaşım ile ilgili, sadece trafik yoğunluğuyla ilgili bir ulaşım sıkıntısı yaşandığı bilgisine sahibiz. Biz olayla beraber derhâl sahaya arkadaşlarımızla beraber intikal ettik. Kurumsal olarak yaklaşık 40 bin metreküp hafriyatı kaldırdık ama bütün kurumlarla beraber kaldırdığımız 200 bin metreküp civarında bir hafriyat var. Yine bu geçici konteyner kentleriyle ilgili 80 bin metrekarelik bir sahayı düzelterek

AFAD'ın emrine verdik. Burada da yine kurumsal olarak 85 makine ve 106 personelle çalışmış olduk ama dediğim gibi, diğer bütün bakanlıklarımızın ve ilgili kurumlarımızın bütün bu anlamdaki makine organizasyonunu kurumumuz yürüttü ve orada da kamu adına bir aksaklığa sebebiyet vermedik. Yine, Sayın Bakanımız ve arkadaşımızla beraber hemen deprem olduktan birkaç saat sonra sahaya gittik, yerinde çalışmaları bire bir takip ettik ve üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmiş olduk.

Öneri olarak... Burada bir afet durumunda bütün kurumların sırf bu iş için ayrılmış olan bir bütçesi yok. Gerekliği zaman AFAD'dan bize aktarılabilir ancak, hani, buna yönelik de kurumlara bir kaynak aktarılabilir mi, bunu öneri olarak Komisyonunuza değerlendirilmesi düşüncesiyle arz etmek istiyorum.

Son olarak yine değerlendirme kesiminde; İzmir ve Elâzığ depremlerinde Türkiye Afet ve Müdahale Planı'nda kurumumuza yüklenmiş olan görevleri tam anlamıyla yaptığımızı düşünüyoruz. Talep edilen her türlü araç ve iş makinesi, kurumlarımızın imkân ve kabiliyetleri dâhilinde karşılanmış olup ilave ihtiyaç duyulan, kamunun elinde olmayan ya da yetersiz olan makineler de piyasadan kiralanmıştır. Bu anlamda biraz önceki saydığım bütün kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeleri de ilave etmek istiyorum ki onlar da zaten bizim resmî çözüm ortağımızdır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, Sayın Genel Müdürümüze çok teşekkür ediyoruz.

Güzel bir bilgilendirme oldu bizim açımızdan da. Özellikle bu sanat yapılarının güçlendirilmesi, İstanbul'da yoğunlaşan köprü, viyadük gibi çok kritik noktadaki sanat yapılarıyla ilgili yapılan çalışmaları güçlendirme çalışmalarını, tetkik çalışmalarını paylaşması da çok isabetli oldu.

Tabii, değerli milletvekillerimizin soruları olacak. Onları da hep birlikte değerlendireceğiz.

Değerli arkadaşlar, bu 5'inci toplantımız, birçok kurumumuzu hep birlikte dinliyoruz. Tabii, bu noktada kurumlarımızın hem faaliyetlerini öğrenmek hem diğer konularla ilgili de bilgi almak Komisyonumuzun ve hepimizin zaman zaman ihtiyaç duyduğu bir husus fakat, tabii, hem zamanı daha verimli kullanmak açısından hem de bütün Komisyon üyelerimizin odaklanması açısından sunum yapan ilgili kurumlarımızın özellikle deprem zararlarını azaltma noktasındaki çalışmalarına ve bu noktadaki önerilerine odaklanarak sorularımızda biraz daha bu seçiciliği gösterirsek hem zamanı daha iyi kullanırız hem de alınabilecek tedbirler üzerinde daha fazla müzakere etme, o tedbirleri pekiştirme ve diğer vekillerimizin de bu noktada daha fazla bilgi sahibi olmasına imkân sağlarız. Bu açıdan, bugün 7 birimimizin, 7 kurumumuzun sunumunu dinleyeceğiz. Hem bu ölçekte zamanı daha verimli, iyi kullanabilmek hem de daha etkin sonuçlar alabilmek, müzakeremizi Komisyon çalışmamıza daha faydalı hâle getirebilmek amacıyla, sorularımızın bu çerçevede olmasını istirham ediyorum.

Şimdi, söz isteyen değerli vekillerimiz var. Söz isteme sırasıyla söz vereceğim inşallah.

Evet, Samsun Milletvekilimiz Yusuf Ziya Yılmaz.

Buyurun Değerli Vekilim.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Samsun Milletvekili olarak ben Karayolları Genel Müdürümüze ve onun değerli çalışanlarına hem Elâzığ depreminde hem İzmir depreminde, o deprem esnasındaki serilik ve oraya oryante olma, orada müdahaleye hâkim olma konusundaki başarılı çalışmaları için teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Ayrıca, şimdi bilgin oldu, İstanbul'daki köprü, viyadük ve tünellerde yapılmış olan depreme karşı dayanıklılık, orada yorulmuş olan birtakım yapı elemanlarının değiştirilmiş olması, elastomer takozların, vesairelerin değiştirilmiş olması doğrusu içimi rahatlatmış. Ben, büyük bir akademi, büyük bir okul kimliği taşıyan Karayolları Genel Müdürlüğünün bu güzel çalışmalarından ötürü başta Genel Müdürlüğümüze ve onun değerli ekibine teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Değerli Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, Karayolları bizim, devletimizin, ülkemizin güzide kurumlarından biri: Köklü geçmişle bugüne kadar gururumuz ve güven duygumuzun her zaman en üst düzeyde olduğu kurumlardan biri Karayolları, Devlet Su İşleri gibi kurumlar. O anlamda ben de teşekkür ediyorum. Bakmayın, ara sıra, böyle, biz muhalefet partisi olarak yapılan iş ve işlemler hakkında eleştiri getiririz ama kurumu zedeleyici, kuruma yönelik, halel getirecek herhangi bir şey söylemekten de sakınırsınız doğal olarak.

Şimdi ben merak ediyorum, 3 sorum var, çok kısa: Bu, yol, köprü, tünel, viyadük geçişleri, yollar; buralarda herhangi bir hasar olduğunda ki bu hasar depremle de olabilir, heyelanla da olabilir, sel baskını nedeniyle de olabilir; bu yollarda, köprülerde, tünellerde, viyadüklerde bunların alternatif güzergâhları konusunda bir çalışmanız var mı?

İkinci sorum, tabii, sadece deprem değil; sel, heyelan ve diğer afetlerde oluşabilecek risklere karşı -yani, biliyorsunuz, küresel ısınma ve iklim değişikliği bütün yerkürede olduğu gibi Türkiye'de de yağış rejimlerinde, iklim özelliklerinde değişikliklere neden oluyor- buna bağlı bir önlem ve eylem planınız var mı? Çünkü bu Türkiye Afet Müdahale Planı sadece depreme değil, her türlü afete yönelik bir eylem, müdahale planı.

Üçüncüsü: Şehir içi ulaşım yolları... Biliyorsunuz, şehir içindeki yollar, caddeler büyükşehir belediyesinin yetki ve sorumluluğunda ama otoyol ve kimi şehir giriş-çıkış güzergâhları Karayolları ve ulaşım koordinasyon birimleri... Ulaşım koordinasyon birimi var büyükşehir belediyelerinde; dolayısıyla, bu şehir içi ulaşım yollarında bu koordinasyonla bu güzergâhlar, alternatif... Çünkü kilitlenme oldu mu şehir içinde oluyor yani şehrin dışına çıkıldığında çok fazla yol kilitlenmesi görmüyoruz; şehir içinde kilitlenme oluyor, bunun yansımaları şehir dışına doğru akıyor. Bu konuda büyükşehir belediyeleriyle ortak çalışmalarınız ulaşım koordinasyon merkezleriyle birlikte var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz Değerli Vekilimize.

Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Hanım'ın da sorusunu alalım.

Buyurun Değerli Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu kadar güzide bir kurumun; özellikle, işte, Devlet Su İşleri, MTA, Karayolları gibi hakikaten akademik nitelikte çalışmalar yapan böyle bir kurumun yapmış olduğu sunum bizim için çok değerli. Ben de Sayın Genel Müdürlüğümüze son teknolojiyi kullanarak da yapmış oldukları iyileştirmelerden dolayı halkımız adına da buradan teşekkürlerimizi iletiyorum.

Ben şunu ifade etmek istiyorum: Sunumunuzda, deprem hasarlarından sonra 1,2 milyar TL ödenek gerektiğine ilişkin bir ifadeniz oldu en son; oradan başlayarak sorularımı yönlendirmek istiyorum.

Otoyol ve devlet kara yolu güzergâh seçim süreçlerinde jeolojik ve jeoteknik etütler ve diri fay hatları üzerinde bu parametreleri belirlemeye dönük çalışmalar yapılıyor mu Karayollarında, bunu sormak istiyorum.

Burada birtakım köprülerin iyileştirildiğinden bahsettiniz. Gerek İzmir, İstanbul Köprüsü'nün gerekse 1915 Çanakkale Köprüsü'nün yapıldığı bölgelerin depremselliği yapım öncesinde araştırılıp gerekli önlemlerin alınması sağlandı mı, buna dair bir çalışma yapıldı mı? Özellikle Hersek deltasındaki diri fayda gerçekleşecek atımların köprüyü etkilememesi açısından önlem alındı mı, bunu sormak isterim.

Her taşkından sonra onlarca köprünün yıkılmasının temel nedeni nedir? Yani, buna dair, taşkına dair bir ön çalışma yapılmıyor mu? Yıllık akış ve yağış rejimleri göz önüne alınmıyor mu? Bu köprüler uluslararası normlara göre mi yapılmıyor, bunu sormak istiyorum.

İstanbul-Ankara Otoyolu'nun Sapanca-Arifiye bölümü gibi yaklaşık 100-150 kilometrelik bölümünün fay zonu üzerinde inşa edilmesini doğru buluyor musunuz? Bu bölümün yıllık bakımı size, yani Karayollarına ne kadara mal oluyor?

1999 Marmara depreminde Sakarya'da aktif fay zonu üzerine oturtulan köprünün çökmesi sonucu 45 kişi yaşamını yitirdi. Bu örnek baz alındığında, aktif fay hatları üzerine inşa edilmiş köprümüz var mı, varsa kaç tanedir? Gerçi ifade ettiniz birtakım köprülerde iyileştirme yaptığınızı ama ben açıkçası buradan güzergâh değişikliği, yani direkt fay hattının üzerinde doğrudan iyileştirme yerine kısmen bir güzergâh değişikliği yapılarak bunların sağlanabilmesi olası mıydı, bunu sormak isterim.

Yine, 1999 depreminde inşa çalışması devam eden Bolu Tüneli'ndeki göçük düşünüldüğünde, aktif fay zonları üzerinde kaç kara yolu tüneli bulunmaktadır? Bu tüneller için herhangi bir tedbir almakta mısınız?

Geçtiğimiz günlerde Resmi Gazete'de yayınlanan altyapıların deprem yönetmeliklerini kimler hazırladı? Bu görev alanları arasında hangi mühendislik birimleri var?

Deprem yönetmeliğinin bir şirkete ihale edilerek sağlandığı doğru mudur? Yani, bunu -aslında Karayolları bünyesinde her branştan oldukça mühendis olduğunu biliyoruz- Karayolları kendi bünyesinde yaptırılmaz mıydı? Bu yönetmeliklerin hazırlanması sırasında meslek örgütlerinin görüşleri istenmiş midir? Deprem yönetmeliklerinin firmalara ihale edilerek elde edilmesini doğru buluyor musunuz diye sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Vekilimize.

Buyurun Sayın Genel Müdür.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; cevaplamaya çalışayım müsaadenizle.

İzmir Milletvekilimiz Kamil Bey'in sorusu, köprülerde alternatif güzergâhlar var mıdır ya da depremdeki alternatif yol güzergâhlarıyla ilgili. Bu anlamda alternatif güzergâhlarımız var. Tamamında var mı? Karayolları Genel Müdürlüğü olarak tamamında olmayan kesimlerimiz elbette var. Burada özel idarelerin, belediyelerin güzergâhlarını da alternatif olarak değerlendirebiliyoruz ama büyükşehirlerimizi dikkate aldığımızda, özellikle, mesela Ankara'da bir Çevre Yoludur, işte, İstanbul Otoyoludur; bunların yanında hep devlet yolları var. Aynı şekilde Niğde-Pozantı Otoyoludur yanında

devlet yolu var, bunlar alternatif güzergâhtır. Aynı şekilde, mesela bir İzmir-İstanbul Otoyolu alternatif güzergâhtır baktığımız zaman, ana arter olarak söylüyorum. Yine, Kuzey Marmara Otoyolu hakeza alternatif güzergâhtır. Bunlara da dikkat etmeye çalışıyoruz işin açıkçası.

İklim Değişikliği Eylem Planı'yla ilgili sorusu oldu Sayın Vekilimizin. Bu anlamda, sadece iklim değişikliğini değil; esasında, yapılaşma sonucu arazilerin örtü yapısının değişmesini yani ormanlık bir alandan beton alana dönüşmüş olmasını veya vasfının değişmiş olmasını, bunu da dikkate alarak biz özellikle hidrolik yapılarımızı bu anlamda ister istemez biraz daha büyük kesitli yapmaya başladık. Niye? Çünkü akışa geçecek yağış miktarı, öncesine göre daha fazla artmış oluyor, bunu dikkate almaya çalışıyoruz. UKOME'yle gerekli koordinasyonun sağlanmasıyla ilgili genel anlamda bir problem yaşadığımızı söyleyemem, genel anlamda uyumlu çalışıyoruz bütün belediyelerimizle beraber. Biraz önce de arz ettiğim gibi, belediyelerin yollarını da biz alternatif yollar özelliğinde görüyoruz ve belediyelerimizin de bu anlamda bize bir önerisi olduğu zaman bunu da sorumluluğumuz ölçüğünde yerine getirmeye çalışıyoruz. Esasında, tabii, belediyenin iç yolları bir afet hâlinde belki ilk anda tıkanabiliyor, bu ciddi bir sıkıntı ama dışarıdan yardım gelmesi konusunda da ana yollar esasında burada ön plana çıkmış oluyor yani dolayısıyla her 2'si de bu anlamda ihmal edilebilecek gibi değil, bunun gereğini de kendi adımıza yapmaya çalışıyoruz.

Adana Vekilimiz Müzeyyen Hanım'ın sorularına geçecek olursam... 1,2 milyar liralık bir ödenek... Bu bizim daha çok binalarımızla ilgili bir ödenek planlamasıdır. Zaten arz ettim, yanlış hatırlamıyorsa 67 binamızı yeniledik, bir kısmının da bakımını yaptık. Bu ödenekleri de buldukça -ki imkânlar ölçüsünde buluyoruz, her sene bütçemize konuluyor- bunları yapmaya devam edeceğiz. Hani, birisine yardım edeceksek, önce biz ayakta kalalım ki birisine de yardım edebilelim; bu mantıkla yürütmeye çalışıyoruz.

Yine, "Güzergâh seçiminde fay hatları dikkate alınıyor mu?" Tabii, bunları dikkate almaya çalışıyoruz değil, alıyoruz gerçekten ama her tarafta bu faylardan kaçabiliyor muyuz? Her tarafta kaçamıyoruz, bazen o fayların kesiştiği noktalardan da geçiyoruz. Bin yıllık deprem periyodu yerine 2.475'i dikkate almaya başladık ve tabii, esasında burada çok daha gayriekonomik demeyeyim ama pahalı yapılar yapmaya başladık. Bin yılda ağır hasar görüp yıkılmayacak diye düşündüğümüz yapıların 2.475'lik depremde az hasarlı olması ve hizmet etmeye devam etmesi mantığıyla, projelerimizi ve yapılarımızı da buna göre yapmaya çalışıyoruz. Yani yeni yapılar zaten böyle de eskileri de bu yaklaşımla beraber tamir etme gayreti içerisindeyiz.

Taşkına dair çalışmalarla ilgili, esasında, biraz önceki iklim değişikliğiyle ilgili verdiğim cevapla bütünleştirecek olursak, dediğim gibi, akışa geçen yağış miktarı -işte, Giresun'da yaşadık maalesef birkaç ay önce- öncesine göre çok daha fazla olabiliyor çünkü artık biz yollarımızı yapıyoruz, gerek köy yollarını gerek belediye yollarını gerek bizim yollarımızı, oraları betonlaştırıyoruz, asfalt hâline getiriyoruz, akışı hızlandırıyoruz. Kendi mecrasında toprağa gidecek olan yağışı da esasında biz dere yataklarına bu anlamda taşımış oluyoruz ve buna yönelik de öncelikle köprü kesitlerimizi, sonra hidrolik menfezlerimizin boyutunu da bu anlamda biraz daha büyütüyoruz. Yani -ilginç olan- şunu da belki bilmemiz gerekir: Sadece bir suyun akışı değil, suyun akışıyla beraber getirdiği bir kaya parçasından, hele hele Karadeniz'de getirdiği bir ağaç parçasından -hidrolik kesit çok net yeterken- dolayı tıkanıp akışa engel olabiliyor, orada zarara neden olabiliyor. Mesela, buna yönelik de yapılarımızı çok gözlü yapmak yerine, artık tek gözlü ya da büyük açıklıklarla yapmaya çalışıyoruz açıkçası.

Sapanca ve Arifiye'deki yıllık bakım maliyeti ezberimde değil ama ben bilahare sizi bilgilendireyim Sayın Vekilim.

Aktif fay hatlarındaki köprü sayıları nedir, ondan kaçınılabilir miyiz? Biraz önce ifade etmeye çalıştım, kaçınılabildiğimiz kadar kaçınıyoruz ama aktif fay hatlarında birden fazla çokça köprümüz vardır diye biliyorum ama bununla ilgili de böyle net bir dokümanımız varsa ben onu yine sizinle paylaşayım.

Tünellerle ilgili de ben aynı şeyi söyleyeyim, mesela, Bolu Dağı'nda maalesef yaşadığımız bir deprem... Orada açtığımız tüneli de terk ederek fay hattından, diri faydan biraz daha uzaklaşarak ve ilave önlemler alarak orada gerçekten tünel hasar görse bile içerisindeki insanları tahliye edebileceğimiz şartları oluşturmaya gayret ettik.

Yine, Deprem Yönetmeliği zaman zaman gündem oldu. Burada, dediğim gibi, bize görevi Ulaştırma Bakanlığımız verdi, Ulaştırma Bakanlığımıza da görevi İçişleri Bakanlığı AFAD Başkanlığı verdi. Görev verilince biz yapmak durumundayız, biz de layıkıyla yapmaya çalıştık. Bu konuda gerçekten tecrübeli arkadaşlarımız var ama bir hizmet alımı ihalesi yaparak bir müşavir firmayı bu konuda çalıştırdık, bunda yabancı uzmanların da yer yer görüşlerini aldık ve bütün sormamız gereken herkese de sormaya çalıştık. Birinci etapta ulaştırmayı ilgilendiren 3 tane yönetmeliği doğrudan biz yayınladık, Enerji Bakanlığını ilgilendiren yönetmeliğin de son hâlini onlara vererek onlar tarafından yayınlanmasını sağlayacağız. Bu anlamda biz görevimizi yaptık diye düşünüyorum.

Ben bilgilerinize arz ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, tabii, Değerli Adana Vekilimizin 1999 depreminde Arifiye'deki köprüünün yıkılmasıyla alakalı verdiği bilgi... Biz o zaman yakın şahidi olduğumuz için şunu arz edeyim: Bu tip sanat yapıları çok yüksek güvenlik katsayılarıyla yapılır. Arifiye'de depremin sadece dinamik etkisinden hasar almadı köprü. Fayın yeryüzünde yaptığı ötelemeden dolayı köprü ayaklarının birbirinden görece olarak uzaklaşması ve köprüünün üstündeki prekast kirişlerin oturduğu ayakların birbirinden uzaklaşıp boşa çıkması dolayısıyla o kirişler âdeta kara yolunun üzerine düşerek bir engel teşkil etti ve o sırada oradan geçmekte olan, İstanbul istikametine seyreden bir otobüs çarparak can kaybına sebebiyet verdi. Tabii, biz bunu Arifiye'de çok değişik şekillerde de gözlemledik, demir yolu hatlarının aynı şekilde deplasmana uğrayıp güzergâhının değiştiğini gördük. Benzinliklerde pompaların farklı bir yerde, ana binanın farklı bir yerde kaldığı, hatta 2 katlı bir evin eklentisi olan dış merdivenlerin âdeta evin cephesinden kopup evin cephesiyle yanal bir ötelemeyle birbirinden uzaklaştığını da gördük.

Yani sonuçta siz de çok iyi biliyorsunuz ki fayın yerini biliyoruz ama deprem olduğunda yeryüzünde hangi deplasmanı hangi noktada verebileceğini kestiremiyoruz; bu, çok geniş bir bant içinde de olabiliyor, yeri geliyor, daha dar bir alanda da olabiliyor. O yönüyle, bakın, burada, Sayın Genel Müdürümüzün sunumunda, köprü mesnet ayaklarının genişletilmesi ve yanal deprem takozu uygulaması var, işte, bu o işe yarıyor. Bu mesnet ayakları genişletildiğinde eğer herhangi bir şekilde bu perde ayaklar birbirinden uzaklaşırsa, üstündeki prekast kirişlerin kara yoluna düşmesi engelleniyor. İkincisi de, yanal etkiyle yine bu prekast kirişlerin köprü ayaklarından kurtularak yine o şekilde düşmesi engelleniyor. Arifiye'de eğer 1999'da şu çalışma yapılsaydı o köprü ayakları kara yolunun üzerine düşmemiş olacaktı, orada büyük bir tecrübe edinilmiş oldu ve bugün kara yollarımız hemen hemen her yerde bu uygulamayı çok yoğun bir şekilde gerçekleştiriyor, o noktada başarılı bir uygulama olduğunu düşünüyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İzin verirseniz...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Tabii, bu konuyla ilgili size söz vereyim.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben de tam sizin gibi düşünüyorum, aynı şekilde düşünüyorum; getirmeye çalıştığım nokta da o.

Mekânsal planlama yapıyor ama bu nedenle, tam olarak işte o fay zonları üzerinde mutlaka bu çalışmanın yapılması lazım çünkü doğrudan kırılmanın olduğu alanda 4-5 metreye yakın ötelemeler oluyor, istediğiniz inşaat kalitesinde yapsanız evlerin birbirinden ötelendiği, benzin istasyonunda pompaların birbirinden 4-5 metre ötelendiği olgularla karşı karşı kaldık.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Tabii, tabii; uzaklaştığı...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 1999 depremi... Daha doğrusu, 1939'den beri yaşadığımız tüm depremler de var ama 1999, tabii, milat gibi oldu ülke adına mühendislik normları açısından. Bu bağlamda o fay zonlarının çalışılarak bilimsel olarak mekânsal planlama yapıyor ama yasası yok, hâlâ bir fay yasasının olmaması...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Değerli Vekilim, fay yasasını ayrı bir şekilde tartışacağız inşallah; o farklı bir nokta.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Değerlendirelim, tartışalım evet.

O farklı bir nokta evet ama mekânsal planlamada Sayın Başkanım bu yapıyor, uygulamada var ancak yasası yok sadece. Özet olarak, söylemeye çalıştığım şey şu: Nasıl bir dere yatağında, taşkın sahası içerisinde yapılaşmaya gidilmiyorsa bu fay zonunun -hiçbir mesleği tanımlamıyoruz burada, yanlış anlaşılmasın- ilgili tüm meslek disiplinlerinin çalışarak, oluşabilecek kırılma sonucundaki yüzeyde meydana gelecek deformasyon mesafesini hesaplayıp...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Ona göre tedbirler almak da gerekli.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, o doğrultuda bir tedbirler alınması konusunda çalışma yapılması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, evet. O konuda katılıyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Bir küçük katkı da ben verebilir miyim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Sayın Milletvekilimin, Genel Müdürüme bir sorusu vardı. Belki, kendileri, işte, açıklıkları geniş açıklıkta geçmeyişimizden, çok ayaklı elevasyonların sellerdeki... Onların terasubatla o açıklıkların tıkanmasından ötürü köprülerin yıkıldığıyla ilgili bir şey söyledi. Ben bir ilave yapmak istiyorum: Karadeniz'de uzun süre bu işlerle uğraştım, Karadeniz'de yıkılan köprülerin çoğu, Sayın Milletvekilim masif ayaklıydı, yani şimdiki yeni kazıklı sistem değildi. 1980'li yıllara kadar fore kazık sistemi yoktu, varsa da çok pahalı olduğu için çok önemli bazı güzergâhlarda yapılıyordu, çok tali yollarda veya hatta, işte, Karadeniz Sahil Yolu'nda köprülerin çoğu da masif ayaklıydı yani bir mütemadi temel üzerinde masif elevasyon var ve bunların sayısı ve yatakta çok olunca, çok çabuk devrilebiliyordu. Ama son yıllarda hepsi foro kazıklı hâle döndü ve son sellerde filan çok şükür köprülerde önemli sorunlar olmadı. Yani bu bir teknolojiyle aşıldı ve maddi imkânlarla aşıldı çok şükür.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sorusu olan Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker...

Buyurun Değerli Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Genel Müdürüm, sunumunuzdan dolayı, yaptığınız hizmetlerden dolayı teşekkür ediyorum.

Bir de özellikle Kuzey Marmara Otoyolu’nun -Kocaeli’nden itibaren İstanbul’a kadar- açılışını bir önceki ay gerçekleştirmiştik. Gerçekten Kocaeli açısından bu çok önemliydi; nefes alması açısından çok önemliydi çünkü tatillerde, hafta sonlarında biz orada kilitlenip kalıyorduk, hareket edemiyorduk, darboğaz orası maalesef. Bu alternatif yol gerçekten rahatlatmış oldu. Tahmin ediyorum, herhâlde, önümüzdeki birkaç gün içerisinde de Kuzey Marmara’nın tamamı da açılmış olacak, onun için de ben özellikle sizleri tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

Benim sormak istediğimiz konu şu: Özellikle, depremlerle ilgili olarak barajlarda sürekli deformasyon ölçümleri yapılıyor; yer hareketleri, zemin hareketlerini tespitle ilgili değişik periyotlarla ölçümler yapılıyor. Bu anlamda, özellikle bizim Marmaray’da ve Avrasya Tüneli’nde, şimdi, denizin altından geçiyoruz, deprem açısından da insan biraz ürküyor, korkuyor. Gerçi, ben, 2019 yazında Avrasya Tüneli’nden geçerken deprem olmuş -geçtikten sonra haberlerden gördük- bir şey hissetmedik, hissetme ihtimali de yok tabii, daha düşük şeyde olduğu için. Bu anlamda, Avrasya Tüneli’nde ve Marmaray’da böyle değişik periyotlarla zemin hareketini ölçme yönünde bir çalışmanız var mıdır? Bu konuda bilgi almak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm, alalım biz cevapları.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Vekilim, Marmaray ve Avrasya Tüneli kurumumuz sorumluluğunda değil ancak ben, müsaade ederseniz, genel bilgi verebilirim. Devlet Demiryolları Genel Müdürümüz burada, Marmaray’la ilgili bilgiyi daha detaylı kendisi verebilir.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Onlar da sunum yapacaklar.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Soruyu oraya aktarınız biz o zaman.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Ben genel bilgi vereyim isterseniz çünkü bizim kritik yerlerde tünellerimiz var. Tünellerin inşaat aşamasında zaten her anını çıplak gözle de ve uygun basınç ve hareket ölçerlerle beraber takip ediyoruz. Özellikle, kritik olan tünellerde ise kalıcı ölçüm aletleri koyarak -Kuzey Marmara’daki birkaç tünelimizde bu özellik var- oradaki bütün hareketi biz bu anlamda ölçmeye devam ediyoruz ve bir sıkıntı gördüğümüzde de önlemini almaya çalışıyoruz. Ben Avrasya Tüneli’nde bu sistemin olduğunu biliyorum. Biz zaman zaman o arkadaşlarımızla da iletişim hâlinde “Ne yaptınız? Ne oldu?” diye karşılıklı istişare ediyoruz. Ama bu sistemlerin Karayolları tünellerinde olduğu gibi, oralarda da olduğunu ben biliyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Peki, teşekkür ettim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, bu arada, ben hemen şunu sorayım: 1. Bölge Müdürlüğümüz kapsamında 140 adet köprünün güçlendirilmesi ve onarım yapılması için ihale yapılmış. “Bunların 55 tanesi muayene ve hasar tespit noktasında, diğerleri de işte deprem davranışı ve yeterlilikleri yani ileri dinamik analiz raporlarının hazırlanması planlanmıştır.” deniliyor. Şimdi bu işlerde ne aşamadayız?

İstanbul’daki bu kritik sanat yapılarının yüzde kaçını güçlendirdik? Daha önümüzde güçlendireceğimiz ne kadar yapı var? Bunlar normal ödeneklerimizle 2021 yılı içinde mi veya hangi yıllar içerisinde tamamlanabilecek? Bununla ilgili net bir şey söyleyebilir misiniz?

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Vekilim, şöyle: Şu andaki bu 140 tane köprü projelendirme aşamasında, projesi bitmek üzere bunun bittiği zaman bu sene içerisinde bir kısmının ihalesini yapacağız. Bunu bir yıl, iki yıl gibi bir sürede yaparız dersem bu teknik olarak da çok mümkün değil çünkü bunlar “tamamen el işçiliği” diyebileceğimiz çalışmalar. Bunu üç dört yıllık bir süreçte yapabiliyoruz. Buralara ödenek ayırmada da birinci önceliği buralara vererek gerekirse bazı yeni yolların yapılması, bazı acil olmayan onarımların yapılması yerine buralara öncelik veriyoruz ama “şu kadar yılda” şu an için hemen söyleyemiyorum ama nereden bakarsak üç dört yıl daha sürebilecek bir projedir.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İstanbul’u kapsayan 1. Bölge içerisinde 140 köprüde daha çalışma yapılacak.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Yapacağız efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederim.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, tabii, burada, Kuzey Marmara Otoyolu oranın aort damarı gibi, onda hiçbir sıkıntı yok.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Yeni olduğu için, yönetmelik belli olduğu için.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – O periyota göre projelendirdik.

Öncelikle, otoyollarımızda olmak üzere çalışmalarını aşağı yukarı bitirdik diyebilirim. Bu 140 tane köprü, otoyolların dışındaki köprülerimizdir, artık onlara da sırayı getirmiş olduk.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyorum.

İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir’in sorusu var.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

“El işçiliği” dediniz ya, ben de o konuyu konuşacaktım.

İstanbul için son derece önemli olan ana arterlerimiz var. Bunlardan Haliç Köprüsü ile Mecidiye Köprüsü günde ortalama 300-350 bin aracın... Hele, Haliç Köprüsü’nde araçlar hem üstünden hem altından geçiyor. Orada güçlendirme yapılırken sürekli takip ediyordum bir vatandaş olarak. Bir defa, gerçekten el işçiliğiyle yapılan bir çalışmaydı. Gerek köprünün üzerinden geçen gerek altından geçenlerin asla rahatsız edilmediği ne görüntü kirliliği ne gürültü kirliliği ne trafiği engelleyecek herhangi bir şey olmadan, arının balını yaptığı gibi güzel bir çalışma yapıldı ve de takdire şayan ve estetik çalışmalar vardı. Orada daha önce kolonların üzerinde silindir kauçuklar vardı yani kolonla köprünün temasını sağlayan silindir kauçuklar vardı. Kauçuk pabuçların yerine daha geniş pabuçlar yerleştirildi. Nasıl bir teknoloji, onu çok merak ediyorum çünkü köprüler durduğu hâlde... Gerçi astınız mı, ne yaptınız, onu bilmiyorum. O güzel bir çalışmaydı, takdire şayan bir çalışma ve kimseyi de rahatsız etmeyen bir çalışmaydı. Hakeza Haliç Köprüsü de öyle, çelik mantolamayla gerçekleştirildi ve özel bir çalışma olduğunu rahatlıkla görebiliyoruz, gerçekten İstanbullu olarak size teşekkür ediyoruz; ekibinize, çalışanlarınıza, kara yolları camiasına.

Konya’da Eşrefoğlu Köprüsü’nün karbon fiberle güçlendirildiğini söylediniz. Karbon fiber şu anda çok konuşuluyor ve uygulamada çok pratik ama genel olarak ne kadar verimli? Merak ettiğim için soruyorum çünkü hem daha uygun hem uygulanması daha kolay bir yöntem. Doğrusunu söylemek gerekirse, teknik olarak merak ettiğim için soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, buyurun Sayın Genel Müdür.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, Haliç Köprüsü’ndeki bu ayaklarla ilgili yaptığımız uygulamanın detayını -ben çok detaylı biliyor muyum dersem- bilmiyorum ama şunu söyleyebilirim: Biz orada gerek yalancı ayak yaparak gerekse de hidrolik krikolarla askıya alarak her türlü değişimi yapabiliyoruz. Burada da bunlardan birini uygulamışsınız diye düşünüyorum.

Konya’daki karbon fiber uygulamasıyla ilgili, “Çektik elimizle, çok sağlam duruyor.” böyle demiyoruz elbette. Karayolları Genel Müdürlüğü olarak bizim gerçekten AR-GE laboratuvarlarımız akredite olmuş, bütün piyasaya iş yapabilen laboratuvarlarımız var. Bir hastanedeki laboratuvar hassasiyeti neyse o. Oradaki her türlü çekme ve dayanım testlerini yapıyoruz. Gerçekten bu karbon fiber korkunç bir malzeme, korkunç bir teknoloji. Yaptığımız iyileştirmelerde en ufak çatlamasından tutun da deformasyonuna kadar hiçbir şey yok, başarıyla uyguluyoruz diyebilirim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, İzmir Milletvekilimiz Necip Nasır’ın bir sorusu var.

Buyurun Değerli Vekilim.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Genel Müdürlüğümüze, İzmir depreminin ilk saatlerinden itibaren bizlerle birlikte olarak alandaki özverili çalışmalarından dolayı kendisine teşekkür ediyorum. Allah razı olsun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, bu bir teşekkürdü, biz de teşekkür ediyoruz. Değerli İzmir vekillerimiz; Sevda Hanım, Kamil Bey, Necip Bey... İzmir’deki hem enkaz kaldırmada hem kalıcı yerleşimin hazırlanmasında...

NECİP NASIR (İzmir) – İzmirli hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum zaten İzmir’e büyük hizmetleri olmuştu geçmiş dönemde, sağ olsun, Allah razı olsun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyoruz.

Samsun Milletvekilimiz Bedri Yaşar...

Buyurun Değerli Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, arkadaşların hepsi teşekkür ettiğine göre güzel işler yapmışsınızdır dolayısıyla ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, özellikle bu tünellerde mesela geçtiğimiz dönemde Bolu Tüneli açılırken 1999 depreminde kısmi çökmeler oldu işte, “Hat falan değişti.” gibi. Bunlarla ilgili, tabii, orada olayı görünce Türkiye’de son dönemde de çok ciddi tüneller yapıldı; Ovit Tüneli’dir, Zigana Tüneli’dir. Artık teknoloji de gelişince bol miktarda tüneller yapılıyor. Mesela bunlarla ilgili özellikle Bolu’da çökmeler olmuştu, diğerleriyle ilgili genel bir çalışma var mı?

Bir de biz genelde şunu söylüyoruz, diyoruz ki: 1999 yılından sonra yapılan binalar nispeten depreme daha dayanıklı, işte, biraz daha standartlar değişti. Peki, sizde de, Karayollarında da deprem deyince, yol çökmeleri bir tarafa -yol çökmeleri de esas ama köprü aklımıza geliyor, köprü üzerinden gidiyoruz- yani sizde de şu takvimden önce, mesela, “1999’dan önce veya 1990 yılından önce yapılan köprülerde belli sıkıntılar yaşıyoruz.” gibi böyle bir takvim var mı? Biz hep bunu 99 yılı sonrası için genelde milat gibi konuşuyoruz.

Mesela, şöyle bir şey söyleyeyim, bu sektörle biraz alakalı olan birisi olarak söylüyorum: Mesela, Almanya, şu an, 1970 yılından önce yaptığı bütün köprülerle ilgili bir yenileme yapıyor. Dolayısıyla sizde de böyle bir takvim var mı? Köprülerde yenileme başka bir şey, yıkıp yeniden yapma başka bir şey. Sayın Başkanımızın söylediği bu mesnet değişiklikleri, işte sabit mesnetler, hareketli mesnetler, mafsallar, şunlar bunlar derken... Teknoloji tabii değişti, biz deprem izolatörleri diyorduk, hastanede kolonların altına konan o izolatörlerin aynısı artık köprü ayaklarımızda da -onun amcasının oğlu gibi- çanak mesnetler. Hatta, benim bildiğim kadarıyla 32-33 santimetreye kadar gidiyorlar ve geliyorlar, yanal yükleri alıyorlar. Çanak mesnetler, artık, Türkiye’de de üretiliyor, eskiden bunlar İtalya, İspanya, Almanya’dan geliyordu ama şimdi Türkiye’de de bu çanak mesnetler üretiliyor.

Mesela, yenileme derken, bazen eski binalara makyaj yapmak da bir yenileme oluyor; pırıl pırıl binalara bakıyorsunuz, depremde yerle bir olmuş. Mesela, bu prefabrik köprüler belki daha hızlı yenilenebilir, ayakları sağlamsa o kirişleri kaldırır atar, yenilerini koyabilirsiniz. Yani Türkiye’deki bu durum ne, ne aşamada veya bunu nasıl ölçüyorsunuz? Beton mukavemetlerinden giderek mi “Bu, artık, taşır ya da taşmaz.” diyorsunuz?

Bir ikincisi de köprülerin yüksekliği. Ne diyorsunuz ona?

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Gabari.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Gabariler önemli. Bizim, mesela, Dereli’deki o sel felaketinde caddeye dönüşünün en büyük sebebi şuydu: Önceden yapılan köprülerin belli bir gabarisi var, diyelim ki bu işte 3 metre. Bizde asfaltı söküp tekrar kullanma, geri dönüşümlü kullanma son zamanda başladı dolayısıyla bundan önce her seferinde üzerine bir kat geliyor; yeni gelen 10 santim, öbürü 10 santim, derken köprü aşağıda, yol yukarıda kalıyordu. Mesela, buradaki en büyük hadiselerden biri, köprü’nün altında da bir miktar rüsubat vardı, Dereli’de de ağaçlar gelip beş on saniyede orayı tıkayınca aynen, rüsubat, olduğu gibi caddeleri, sokakları, dükkânların tamamını doldurdu. Mesela, bunlar da öncelikli, özellikle sele maruz kalan bölgelerde, bizim Samsun bölgesinde de böyle. Geçtiğimiz dönemlerde sel felaketleri oldu. Bu sel felaketlerinin bence -istatistiki bir belge bende yok ama- tahminen yüzde 50’si, yüzde 60’ı hep o köprü tıkanmaları, köprü’nün önüne gelen malzemelerle suyun yön değiştirmesi gibi. Gümüşhane’de de aynı olayı yaşamıştık. Dolayısıyla bunları bir gözden geçirmek lazım, bunların gabarilerini yükseltmek lazım. Hep eskiye atıfta bulunuyoruz ama eski köprüler -gördüğünüz gibi- hep böyle eğri, bu kesimlerde böyle bir problem olmuyor ama bizdekiler hep dikdörtgen kesit. Mesela -o da tam bir faciaydı- Doğankent’de bir menfez vardı, 5 askerimizin şehit olmasının sebebi kesinlikle ve kesinlikle imalat hatasıydı -yani oradaki menfezin çökmesi bu devirde düşünülemez- menfez orta yerden kırıldı, kırılınca yol çöktü, yol çökünce de o an o yolun üzerinden geçen araçlar suya gitti, 5 askerimizi de kaybettik. Bize orada verdikleri bilgiye göre yapılalı da daha bir iki yıl oldu bildiğim kadarıyla.

Denetim de çok önemli. Mesela, menfezin donatısını ben gördüm, hakikaten evlere şenlikti. Bu ne kadar denetleniyor bilmiyorum ama... Şu an yolların açık olması açısından bunlarla ilgili bir öncelik sırası orta yere koyup özellikle deprem bölgelerinden başlayarak, ki bunun en başı da İstanbul, oradan işi esas alarak bu köprülerle ilgili ciddi bir çalışma yapılırsa ben iyi olacağı kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkanım, Sayın Vekilimin sorularıyla ilgili, öncelikle Karayolları Genel Müdürlüğü olarak proje yönetim sistemimiz var bizim, buna dayalı da köprü yönetim sistemimizi tesis ettik ve bu proje kapsamında Coğrafi Bilgi

Sistemi üzerinden bütün köprülerimizi takip etmeye başladık. Bu anlamda, küçük yapılar, menfezler de -Genel Müdür Yardımcısı arkadaşım uyarıyor- bu sisteme dahil; bunları, periyodik kontrollerinden tutun da yapısal ihtiyaçlarının karşılanmasına kadar takip ediyoruz.

“Bolu Tüneli ve diğer tünellerle ilgili 1990 öncesinde, 1999 öncesinde bir çalışma var mı?” Hani, işin açıkçası, bizim, tünellerle ilgili, depremden şimdiye kadar Bolu Tüneli dışında etkilenen bir tünelimiz olmadı yani bir sıkıntı yok ama takip ediyoruz. İzolatörler, mesnetlerle ilgili teknolojiyi takip ediyoruz, yine bir sıkıntı yok. Yenileme çalışmalarıyla ilgili her türlü tespiti yaparak -gerek onarım gerek yenileme- betonlardan karot alarak oradaki -artık teknoloji gerçekten geliştirdi- donatı çapını ölçünceye kadar “Bir zayıflık var mı?” diye bunları ölçerek ona göre onarımına veya yıkılıp yeniden yapılmasına karar veriyoruz; hani, bu kararları da doğru verdiğimizizi düşünüyorum.

Dereli’deki, merkezdeki köprü... Tabii, ben olayın en başından itibaren uzun bir süre orayı takip ettim, hâlâ da takip etmeye devam ediyorum. Oradaki konu: Tabii, Sayın Vekilim, derenin altına gelen taşların büyüklüğü... 5 tonluk taşlar vardı orada. Yani o gelip sıkıştırdı ve maalesef derenin yönü şehrin içerisine doğru gidince orada olan o olayda 1 kişinin ölmüş olması, 1 amcamızın, esnaf amcamızın ölmüş olması da bu işin -hani, nasıl tarif etmek gerekir- çok büyük bir facianın en ucuz şekilde atlatılmasıdır. Mal kaybı çok olmuştur ama can kaybı 1 olmuştur bu afata rağmen. Onunla ilgili biz de artık her olan olaydan yeni şeyler öğreniyoruz ve ona göre de tedbir almaya çalışıyoruz. Öyle bir akış debisinin orada hesaplanması mümkün değil; hangi mühendis oturursa otursun böyle bir debinin, 5 tonluk taşlara göre bir debinin bulunması mümkün değil yani böyle bir hesap şeklimiz yok ama tabiatla da böyle bir gerçek var; o zaman sadece hesabi olarak değil, bu tecrübeleri de işlerimize yansıtmaya...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Gabarileri yükseltilebilir çok düşükse.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Nasıl?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yani gabarilerin yükseltilmesi açısından onu söyledim ben.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Yani, onu, gabarileri elbette yükseltiyoruz, tek açıklıklı... Mesela oradaki köprü 3 açıklıklıydı. Şimdi teknolojik bir köprü yapıyoruz, tek açıklıklı yapacağız onu. Bunlar elbette önemli.

Doğankent yoluyla ilgili ben bir bilgi arz etmek istiyorum: Sayın Vekilim, Doğankent yolundaki Muttah Köprüsü’nün olduğu kesim 1977 yılında yapıldı. 2 gözlü, 3x3 boyutundadır yani 9’ardan 18 metre kare bir kesit alanı vardır. Hiçbir zaman o kesitin yarısını dolduracak kadar su ondan akmamıştır, hiçbir zaman. Yani o izleri biz takip ediyoruz. Arkada o anlamda da bir şey yok. Hani, 1977 dediğimiz zaman kaç yıl? Otuz üç yıllık bir yapıdan bahsediyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Menfezi mi otuz üç yıl önce? Bize iki üç yıl önce özel idarenin yaptığı...

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Yok Sayın Vekilim, yok, net bilgidir bu. 1977 yılında yapılmıştır ve yıkılma sebebi de maalesef Harşit Çayı’nın akış kotunun yaklaşık 17 metre düşmesi -bunun gerekçeleri var orada- sonucu suyun menfezin içerisinden aktıktan sonra düşü anlamında menfezin altını oyarak... Biz geçen sene, bu senenin başında orada bunu görerek önlem aldık, esasında bir çalışma yaptık -belki onu size aktarmışlardır- ama maalesef bu yeterli olmamış, gelen su kesitten rahat geçtiği hâlde çıkışı oyduğu için buradaki anolardan, derz yerlerinden bir parça düşüyor, arkasından olay devam ediyor; zaten ikinci parça düşmeden maalesef bizim de 1 operatörümüz ve 5 askerimiz orada şehit oluyor. Yani burada köprü... Oradaki menfez yapısıyla ilgili

kesinlikle bir eksiklik yok Sayın Vekilim, gerek onun statüğünde gerek betonarmesinde gerek yapısında. Yani otuz üç yıl hizmet etmiş ama maalesef, dediğim gibi, 17-18 metrelik şeyden dolayı böyle bir olay oldu.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, biz de şehitlerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyoruz. Allah bir daha böyle afetler yaşatmasın.

Çok kıymetli Genel Müdürümüz Abdulkadir Uraloğlu’na çok teşekkür ediyoruz güzel sunumları ve bilgilendirmeleri dolayısıyla. İnşallah Komisyonumuzun ilerleyen çalışmaları, rapor hazırlıkları içerisinde çeşitli bilgiler gerektiğinde de sizlerden yazılı olarak da talep edeceğiz.

Ve yine katılımlarıyla bugün Karayolları Genel Müdürlüğümüzün sunumunda bulunan Genel Müdür Yardımcımız Metin Aytekin’e de çok teşekkür ediyoruz.

Emeğinize sağlık, başarılarınız daim olsun. Hayırlı çalışmalar diliyoruz.

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ ABDULKADİR URALOĞLU – Sağ olun.

Saygılarımla...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Çok sağ olun, teşekkür ederiz.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi, sunumlarını yapmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Devleti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı Ali İhsan Uygun’u ve Destek Hizmetleri Daire Başkanı Şems Çakıroğlu’nu ben davet ediyorum.

Değerli vekillerim, yine, sunum dağıtıldı, aynı zamanda e-posta adreslerinize de gönderilecek.

Evet, ben Genel Müdürümüz Ali İhsan Uygun ve Destek Hizmetleri Daire Başkanımız Şems Çakıroğlu’na hoş geldiniz diyorum. Söz sizde.

Buyurun, sizi dinliyoruz.

2.-TCDD Genel Müdürü Ali İhsan Uygun’un, TCDD afet ve acil durum yönetimi ile depremlere karşı alınan tedbirler hakkında sunumu

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; sizleri şahsım ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları ailesi adına saygıyla selamlıyorum.

TCDD afet ve acil durum süreç yönetimi ile depremlere karşı alınan tedbirlerle alakalı sizlere bir sunum yapacağım.

TCDD olarak afet ve acil durum süreçlerimizin yönetimiyle alakalı stratejik olarak Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi kapsamında, Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında bütün çalışmalarımızı yürütmekteyiz. Bu anlamda ulusal düzeyde ve yerel düzeyde bölge müdürlüklerimizle bu operasyon planları hazırlanmıştır.

Genel Müdürlüğümüz ile bölge, liman ve fabrika müdürlüklerimizde ilgili mevzuatlar gereğince oluşturulan afet ve acil durum müdahale merkezleri yirmi dört saat görev yapacak şekilde yapılandırılmıştır.

Ulusal veya yerel bazda meydana gelebilecek afet ve acil durumların yönetiminde, herhangi bir güvenlik zafiyetine yol açmadan süreçlerdeki bilgi akışının, hiyerarşi çerçevesinde, doğru, eksiksiz ve hızlı bir şekilde Bakanlığımız Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine ulaştırılması sağlanmaktadır.

Teşekkürümüz, olası ulusal ve yerel bazlı afet ve acil durumlarında; ulaşım altyapısı, nakliye ile teknik destek ve ikmal hizmet gruplarının teşkil edilmesi, saha destek ekiplerinin belirlenmesi, personel, afetzede ve kaynakların nakliye hizmetlerine yönelik koordinasyonların yürütülmesi, afet bölgesine en

hızlı ve en güvenli demir yolu ulaşımının sağlanması, afet ve acil durumlarda kullanılan her tür makine ve araçların bakım, onarım, yakıt ikmali ve iş makineleri desteğine yönelik koordinasyon konularında görevler üstlenmektedir.

Özellikle, Elâzığ depreminde, yine kendi personel vagonlarımızdan, bakım vagonlarımızdan 2 ailenin ikamet edebileceği, kalabileceği personel vagonlarımızı da orada görevlendirdik ve depremzedelerin hizmetine sunduk.

Kuruluşumuzda demir yolu trafiğini kesintiye uğratan her türlü kaza ve olayın yönetilmesi, Acil Eylem Yönergesi'yle afet öncesinde, afet sırasında ve afet sonrasındaki alınacak tedbirler, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi Yönergesi'nde düzenlenmiştir. Hazırlanan yönergeyle Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezinin çalışma usul ve esasları, hizmet ve faaliyet grupları, birim bazında sorumluluklar belirlenmiştir.

Yine, teşkilatımızda Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi teşkilat yapısı da şekilde görüldüğü üzeredir.

Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; yine olası depremlere karşı yürütülen faaliyetler konusunda teşekkülümüz bünyesinde yapılan çalışmalar şunlardır:

Özellikle, demir yolu hatlarımız; planlanan demir yolu hatları ve mevcut hatlar ve kritik sanat yapıları olmak üzere yine bina ve sabit tesislerimiz dikkate alınarak iki aşamalı yürütülmektedir.

Demir yolu hatlarımızda... Ülkemiz coğrafyasının yüzde 90'ı deprem kuşağında yer almaktadır. Deprem kuşaklarının en önemlileri olan Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Doğu Anadolu Fay Hattı ülkemizin büyük bir kısmını etkilemektedir bilindiği üzere. Söz konusu deprem hatlarında meydana gelebilecek aktiviteler, mevcut demir yolu hatlarını da etkileyebilmektedir. Ülkemizin aktif fay haritası dikkate alınarak, olası depremlerden demir yolu hatlarımızın ve kritik sanat yapılarımızın etkilenmemesi için deprem açısından incelenmesi, deprem güvenliğine yönelik alınacak önlemlerin belirlenmesi ile gerekli olması halinde güçlendirme projelerinin hazırlanması için 'fay hattıyla kesişen sanat yapılarının depremsellik yönünden incelenmesi etüt-proje çalışmaları' hizmeti devam etmektedir.

Teşekkülümüz tarafından uygulanan demir yolu hatları ile mevcut hatlarda yeni inşa edilen köprü ve menfezler, güncel deprem yönetmeliklerine uygun olarak dizayn edilmektedir.

Yine, deprem öncesinde, mevcut hatlar ile köprü ve viyadük gibi sanat yapılarının muayene ve kontrolleri yürürlükteki mevzuatlara uygun şekilde yapılmaktadır. Meydana gelen depremlerden sonra ise, teşekkülümüz, TCDD Hat Bakım El Kitabı'na göre kontroller yapmakta, buna göre; köprü, menfez ve viyadükle ilgili olarak yapılması gereken muayeneler, doğal afetler sonrası yapılacak muayeneler ilgili esas ve usullere göre yapılmaktadır. Yine, tüneller ve özel muayeneler tanımlanmış olup etki alanında bulunan bölge müdürlüklerimizin yetkili teknik elemanları tarafından muayeneler yapılmaktadır.

Yine, teşekkülümüzce yapımı devam eden ve yapılması planlanan kamuya açık hizmet veren tesislerimizin tamamı Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre projelendirilmektedir. Mevcut bina ve tesislerimizde de aynı şekilde Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre dayanıklılık testi ve güçlendirme çalışmaları yürütülmektedir.

Teşekkülümüzce kamuya açık hizmet veren bina ve tesislerimizin Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre insan yoğunluğu fazla olan yerlerden başlamak üzere Yapı Statik Durum Raporları'nın belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen deprem performans analizi tespiti çalışmalarına da devam edilmektedir.

Genel Müdürlüğümüze bağlı 7 adet bölge müdürlüğümüzdeki 4.978 adet binadan; 485 adet binada denetleme yapılmış, 40 adet binada çalışmalar tamamlanmış, 138 adet binanın projelendirilmesi tamamlanmış, 191 adet binada hâlen çalışmalar devam etmektedir. Söz konusu işlerle ilgili olarak teşekkülümüzün 2020 bütçesi de yaklaşık 16 milyon Türk lirasıdır. Çalışmalarımız da bu doğrultuda devam etmektedir. Yine, bu konuyla alakalı harcama bilgilerimiz de şekilde görüldüğü gibidir.

Ayrıca, teşekkülümüz personeline deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında yapılacaklar hakkında bilgilendirmek amacıyla “Depreme Hazırlıklı Olmak ve Deprem ile Yaşamak” e-eğitimi TCDD Akademi üzerinden verilmiştir. Ayrıca, 4.360 personele yine aynı konuyla alakalı bire bir eğitimler verilmiştir ve pandemi koşullarından dolayı uzaktan da eğitimler devam etmektedir.

Arz ederim Sayın Başkanım.

Ayrıca, az önce Sayın Karayolları Genel Müdürlüğüne 2 tane soru yöneltmiştiniz, bir tanesi Avrasya Tüneli’yle alakalı, diğeri de Marmaray’la ilgili.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Peki, onlarla ilgili de bilgi alalım, onların durumuyla ilgili.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Evet, Marmaray’da deprem sensörlerimiz var, Marmaray tüp tünel geçişinde, buradan sürekli bilgi alınmakta ve bir anomali oluştuğunda bu konuda tedbirler alınmaktadır. Bunu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz Kıymetli Genel Müdürlüğüne.

Tabii ki aynı kara yollarında olduğu gibi demir yollarımızda da birçok sanat yapısı var. Yine, faydan etkilenmesi söz konusu olan güzergâhlarımız var. Tabii ki bu hasarların daha hızlı giderilmesi bazı yerlerde mümkün olabiliyor, demir yollarının o noktada da bir kabiliyeti var, bunu biliyoruz ve bu noktadaki hem güçlendirme çalışmaları hem de gerekirse alınabilecek ilave tedbirler noktasında bunları da çok önemsiyoruz. İnşallah bunları, aynı Karayolları Genel Müdürlüğümüzde istediğimiz gibi, sizin de en kısa zamanda tamamlamanız en büyük dileğimiz.

Şimdi, sorusu olan? Müzeyyen Hanım...

Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin.

Buyurun Değerli Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürlük, sunumunuz için.

Demir yolu güzergâhlarımız depreme güvenli olarak inşa ediliyor mu? İnşa edildiğini söylediniz, hani, buna dair ne tür çalışmalar yapılıyor, etütler, jeolojik, jeoteknik etütler yapılıyor mu bu hatlar üzerinde?

Aktif fay zone üzerine inşa edilen demir yolumuz var mı, doğrudan aktif fay hattı üzerine?

Ankara-İstanbul YHT güzergâhının heyelanlı alanlardan geçmesi nedeniyle uzun yıllardır bitirilmediği konusu doğru mudur? Bunu sormak istiyorum.

Tüneller var mıdır yine aktif fay zone üzerinde?

Bir de -çok spekülasyon bir şey- Çorlu tren kazasında o menfezlerin yeterince kontrol edilmediğine ve hatta orada yapılan, yapılacak olan, ihaleye çıkmış olan jeoteknik etütlerin iptal edilmiş olduğu konusu gündemde, hâlâ mahkemeleri de sürüyor bu işin. Yıllık yağış ve akış rejimleri dikkate alınmıyor mu bu menfezler yapılırken ve bakımları yapılıyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Alalım cevabı Sayın Genel Müdürüm, daha sonra tek tek devam ederiz.

Buyurun.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Özellikle yeni yapılan, projelendirilen demir yolu hatlarımızda zemin etütleri yeni yönetmeliklere göre yapılmakta titizlikle ve depremsellik açısından kaçınılabilmesi gereken ne kadar noktaya kadar dikkat edilmesi gerekiyorsa dikkat ediliyor. Ancak bazen ne kadar etüt yapsanız da bazı zonlarla karşılaşıyorsunuz -ha, bunlar aktif olmayan zonlar ama- orada, özellikle tünelin yapımı esnasında tünelin yapım ilerleme hızlarını etkileyebiliyor, bununla ilgili de tedbirler alınıyor, bu noktada bir sıkıntı yok.

Özellikle bu Ankara-İstanbul güzergâhında -doğru, çok zorlu zemin koşullarında çalışılıyor- daha önce bir TBM makinesi orada maalesef göçükten dolayı zemin altında kaldı, yeniden zemin etütleri tekrar edilerek oraya uygun olarak yeni Avusturya metoduyla bu TBM makinesi parçalanarak çıkartıldı ve şu an bitmek üzere, zannediyorum 2021'in ortasında falan da bitireceğiz gibi gözüküyor özellikle o sıkıntılı olan tüneldeki çalışmaları. Tabii, yaklaşık 24 bin adet menfez üzerinde TCDD işletme yapıyor. Özellikle bu güzergâh boyunca bütün demir yolu hattının bakımıyla ilgili yeterli sayıda bakım birimlerimiz mevcut, bunlara her türlü imkân ve koşulları biz sağlıyoruz ve menfezlerin denetimiyle ilgili de titizlikle çalışmalar devam ediyor ama hepinizin de bildiği gibi maalesef yağış rejimleri çok değişti, biz de bunu dikkate alarak gerekli çalışmalarımızı yapıyoruz, ne tür önlemler alabiliriz, bunlar üzerinde çalışıyoruz.

Tabii, Çorlu davası, şu an maalesef çok dramatik, acı bir durum, hepimiz çok üzgünüz bu konuda, istemediğimiz bir konu ama mahkeme süreçleri de devam etmekte bildiğiniz üzere, çok spekülasyon da yapılıyor üzerinde, insanların acıları maalesef devam ediyor, biz de üzülüyoruz ama bunlardan hep bir ders çıkararak bir daha böyle kazaların yaşanmaması için neler yapabiliriz hep buna odaklanmamız gerekiyor. Biz de bunun çabası içerisindeyiz, yani bir daha TCDD böyle kazalarla... Üzerinde seyahat eden insanımızın can güvenliğini kendisine bir emanet olarak görüp bir çaba göstermek ve bununla alakalı da dersler çıkararak önlemler almak durumundayız, bunu da yapıyoruz hem teknoloji olarak hem de insan kaynağı olarak eğitimden tutun denetimine varana kadar büyük bir çaba içerisindeyiz, bunu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker'e söz veriyorum.

Buyurun Değerli Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm sunumunuzdan dolayı.

Avrasya Tüneli ve Marmaray'la ilgili periyodik ölçümler yapılıyor mu bu zemin hareketleriyle ilgili, ben özellikle onu sormak istedim

TCDD İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Şöyle: Orada zaten sürekli ölçüm yapan sensörlerimiz var. Bu sensörlerden konuyla alakalı bilgiler alınıyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sensörler var.

Bir de bizim demir yolları özellikle Anadolu'nun tamamında çok eski ve bu demir yolları üzerinde birçok tünelimiz de var. Mesela ben sunumun içerisinde “Şu, şu, şu tünellerin güçlendirilmesi, şu, şu viyadüklerin güçlendirilmesi.” şeklinde bir ifade görmedim, kaçırmış olabilirim. Mesela şu ana kadar kaç tane viyadük bu anlamda elden geçirildi, güçlendirilmesi yapıldı, depreme dayanıklı hâle getirildi ve tünellerle ilgili bir çalışma var mı?

Bir de bir şey dikkatimi çekti, bu sunumun son sayfasında depremle ilgili proje ödeneği var, 2020 yılı ödeneği olarak 15,9 milyon TL ödenek ayrılmış ama maalesef yıl sonuna gelmişiz, bunun 13,2 milyonu daha kullanılmamış. Yani deprem gerçekten çok önemli, hepimizin korkulu rüyası. Tamam, pandemi vardı, şu vardı, bu vardı ama bu ödenek de şimdi, büyük bir ihtimalle geri gidecek, büyük bir ihtimalle bu ilave olmayacak 2021 ödeneğine.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Doğru.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Dolayısıyla bu para harcanmadan tekrar geri gitmiş olacak. Harcanmama gerekçesi sadece pandemi mi?

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Maalesef.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) - Burada o tür bir ifade var. “Pandemi nedeniyle yapamadık, edemedik.” diye ama yani ödeneğin yüzde 80-90’ı geri gidiyor. Deprem önemli yani viyadükler, tüneller, Demiryollarının bu anlamdaki çalışmaları, bu konuda bilgi verebilir misiniz?

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Bunlar daha çok bizim istasyon binalarımız, özellikle doğu tarafındaki...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) - Dikkatimi çekti ağırlığın yüzde 100’ü binalar gibi ama mesela bir tünelle, viyadüklerle ilgili, demir yolu hatlarıyla ilgili bir bilgi yok.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – İstasyon binalarıyla alakalı. Bunlarla ilgili tespitlerimizi, muayenelerimizi yapıyoruz, özellikle deprem sonrası, işte o ilgili bölgelerde meydana gelen deprem sonrası arkadaşların, bölgedeki bakım birimlerimizin muayeneleriyle birlikte eğer ihtiyaç olursa buralarda iyileştirmeleri projelendiriyoruz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) - O ne zaman? “İhtiyaç olursa” derken yani deprem her an olabilir, her an korkulu rüyasını yaşıyoruz biz bunun.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Şu anda, sahadaki arkadaşlardan bununla alakalı yapılan çalışmalarda özellikle böyle bir gereklilik gelmedi bize ancak biz şimdi, geneliyle alakalı bir çalışma yapıyoruz, özellikle hem viyadüklerimiz hem tünellerimizle alakalı yani genel kapsamlı bir çalışmayı başlattık. İnşallah bununla alakalı önümüzdeki dönemlerde ciddi tedbirler alacağız. Özellikle bu yeni Deprem Yönetmeliği’yle birlikte tabii, değerler de kriterler de değişti, buna uygun olarak şimdi, yeniden gözden geçireceğiz.

Tabii, bizim Karayolları kadar sanat yapımız çok yoğun değil.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Niye, vardır ya Demiryollarında sanat yapıları.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Şöyle: Özellikle, işte 11 bin kilometrelik bir konvansiyonel hat üzerindeki sanat yapılarımızla ilgili yaklaşık cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren bunları işleten, bakımlarını yapan ve bununla alakalı herhangi bir problem çıktığında buna müdahale eden iyi bir tecrübe var. Biz bu tecrübeyi de dikkate alarak ve yeni Deprem Yönetmeliği’ne göre de tekrar yeniden bir gözden geçireceğiz Sayın Vekilim.

Teşekkür ediyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Peki, teşekkür ettim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz isteyen Sivas Milletvekilimiz Ulaş Karasu.

Buyurun Değerli Vekilim.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Müdürümüze de teşekkür ediyorum.

Kısa bir soru soracağım: Ankara-Sivas hızlı treniyle ilgili Esmebaşı Tüneli'nde bizim bildiğimiz 8 sefer göçük meydana geldi. Yani bu tüneller açılırken bununla ilgili jeolojik tespitler yapılmadı mı? Yani şu anda inşaat aşamasında 8 sefer göçüğün gelmesi... Daha mart ayında yeni ihale yapıldı. Bununla ilgili nasıl bir çalışma yapılıyor? Bu tarz göçükler ilerleyen dönemlerde de güzergâh hattında sıkıntı yaratacak mı?

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Şu anda bu göçük haberi gelen tünelimizle ilgili çalışmalar tamamlandı, açtık o tüneli ama maalesef o taraflar, biliyorsunuz, çok yoğun bir şekilde fay hatları üzerinde. Bazen bilmediğiniz bir fay hattı karşınıza çıkıyor ve ne kadar ilerleseniz de günlük 30 santim, 50 santim, 80 santim ilerlemelerle tüneli bitirmeye çalışıyorsunuz. Bundan dolayı da bazen ne kadar tedbir alsanız da bu göçükler meydana gelebiliyor ama bunların tedbirleri alınarak şu anda o tünelin tamamı güvenli bir şekilde tamamlandı. Şu anda elektromekanik sistemleri, işte raylarımızı döşedik tünelin içerisinde, elektrifikasyon hatlarımızı çektik. Sivas'a kadar da şu anda bütün...

ULAŞ KARASU (Sivas) – İlerleyen günlerde bununla ilgili bir sıkıntı olmayacak.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Tabii ki olmayacak, evet, ona göre tedbirlerimizi aldık.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürümüze.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Ben teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sorular da bu şekilde tamamlanmış oldu.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları gerçekten bizim açımızdan da çok önemli; hem işleyişinin depremde zarar görmemesi hem sanat yapılarımızın bu manada bakım, onarım, güçlendirilmesinin en hızlı şekilde tamamlanması ve belki biraz sonraki Taşımacılık AŞ sunumunda da değerlendirilecek, olası depremlerde olur da kara yollarında yaşanan bir sıkıntıda büyük hacimli yardım malzemelerinin, çeşitli ekipmanın, araç gerecin demir yollarıyla deprem bölgelerine ulaştırılması da önemli bir başlık. O açıdan önemseydiğimiz bir husus. İnşallah sizin çalışmalarınız da çok hızlı bir şekilde, bütün güzergâhlarımızın, sanat yapılarımızın deprem güvenliğini sağlama noktasında tamamlansın; en büyük temennimiz bu.

Teşekkür ediyoruz Değerli Genel Müdürümüz Ali İhsan Uygun'a ve Destek Hizmetleri Daire Başkanı Şems Çakıroğlu'na; başarılarınızın devamını diliyoruz.

TCDD GENEL MÜDÜRÜ ALİ İHSAN UYGUN – Ben teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Çalışmalarınızda da kolaylıklar diliyoruz, emeğinize sağlık, teşekkür ediyoruz.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi de TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdürlüğümüzün sunumu var. Ben, sunumu yapmak üzere Genel Müdür Yardımcımız Sayın Doçent Fikret Şinasi Kazancıoğlu'nu ve Kurumsal Emniyet Yönetimi Daire Başkanlığından Yüksek Mühendis Mustafa Doğan'ı davet ediyorum. Onunla ilgili de sunumla ilgili çıktılar da dağıtıldı yine elektrik ortamda da size ulaştırılacak.

Genel Müdür Yardımcımız Doçent Şinasi Kazancıoğlu'nu dinliyoruz.

Tekrar hoş geldiniz.

Buyurun, söz sizde.

3.- TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdür Yardımcısı Fikret Şinasi Kazancıoğlu'nun, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün görev ve sorumlulukları ile öneriler hakkında sunumu

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. FİKRET ŞİNASI KAZANCIOĞLU – Sayın Başkanım ve Komisyon üyesi sayın milletvekillerim; saygılarımı arz ediyorum kurumum ve şahsım adına.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; şirketimiz Taşımacılık AŞ 6461 sayılı Yasa’yla 2017 yılında kurulmuş, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları bünyesinde yolcu ve yük taşıma esaslı kurulan bir şirkettir. Mevzuatlar gereğince şirketimizin sorumluluklarını arz edecek olursam Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Yönergesi’nin 6’ncı madde 5’inci fıkrasında “Bakanlık kuruluşlarından Karayolları Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, Bilgi, Teknoloji ve İletişim Kurumu ve TÜRKSAT AŞ Genel Müdürlüğünce Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi kurulur.” denmektedir. TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi Yönergesi’nin 6’ncı madde 3’üncü fıkrasında ise “TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Müdahale İrtibat Merkezi oluşturmayacak, Bakanlık Nakliye Planı gereği Nakliye Hizmet Grubunu teşkil ederek TCDD Genel Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezinde yer alacaktır. Olay türüne göre personel görevlendirecektir.” denmektedir.

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi Yönergesi’nin 23’üncü madde (b) fıkrasında “Genel Müdürlük, Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi koordinesinde, Nakliye Hizmet Grubu TCDD Taşımacılık A.Ş Genel Müdürlüğünce, Ulaşım Altyapı Hizmet Grubu Trafik ve İstasyon Dairesi Başkanlığınca ve Teknik Destek ve İkmal Hizmet Grubu Demiryolu Bakım Dairesi Başkanlığınca teşkil edilir ve güncel bulundurulur.” denmektedir.

Sayın Başkanım, bütün bunları niye arz ediyorum? Biz, görev tanımı olarak -biraz önce de bahsettiğim gibi- yolcu ve yük taşıma esaslı bir kuruluşuz. Kuruluşumuz bünyesinde sabit binalar bizim demirbaşımız da olmayıp sorumluluğumuzda değildir, ancak çalışma grupları AFAD Başkanlığının afet sonrasında “28 hizmet grubu 24 saat esasına göre çalışmaya başlamıştır.” duyurusuyla Genel Müdürlüğümüz Nakliye Çalışma Grubu olarak göreve başlayacaktır. Nakliye Çalışma Grubu Başkanı vardiyaların koordinasyonu ve bilgi akışını takip edecektir. Genel Müdürlüğümüz Nakliye Çalışma Grubu 1 başkan ve 6 temsilciden oluşmaktadır.

Hizmet grubumuz, Nakliye Çalışma Grubu; ana çözüm ortağımız, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. Başlıca görev ve sorumluluklarımız: Afet bölgesinde görev alacak öncelikli personelin, araç, gereç ve malzemelerin afet bölgesine naklini sağlamak, yine görevli personelin konuşlanma alanı ile operasyon alanı arasındaki naklini sağlamak, afetzedelerin acil barınma yerlerine naklini sağlamak, dışarıdan gelen yardım malzemelerinin toplandığı depolardan yardım dağıtım merkezlerine nakliyesini sağlamak, iş makinelerinin operasyon alanına naklini sağlamak, kültür varlıklarının nakliyesini sağlamak, tahliye edilenlerin tahliye işlemlerini yapmak.

Evet, afet durumu TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğünü Afet ve Acil Durum Müdahale Merkezi gerekli çalışmaları başlatır, ulusal müdahale gerektiren 3’üncü seviye afet durumunda AFAD Afet Koordinasyon Merkezinde şirketimizi temsil etmek üzere Nakliye Çalışma Grubu görevlendirilir. Nakliye Çalışma Grupları AFAD koordinasyonunda çalışmaları yürütür. Nakliye talebi gelmesi hâlinde Yük Dairesi ve Nakliye Çalışma Grubu Başkanı tarafında değerlendirilerek işlemler tamamlanır.

Biraz önce de bahsettiğim gibi Sayın Başkanım, 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun’un geçici 1’inci maddesinin (ç) fıkrasında “TCDD’nin taşınmazlarından ilgili olanlar TCDD Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve TCDD Taşımacılık A.Ş.’ye bedelsiz olarak on yıl süreyle tahsis edilir.” hükmünü içermekte olup şirketimiz kullanımındaki

binaların mülkiyeti TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğüne aittir. TCDD Taşımacılık AŞ olarak mülkiyetimizde herhangi bir taşınmaz bulunmamaktadır. TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü tarafından şirketimize tahsis edilmiş ve kullanımımızdaki binaların deprem tahkikleri ve ilgili işlemler mülkiyet sahibi olmaları itibarıyla TCDD tarafından yürütülecektir. Ancak binalarda düzenlenecek olan eğitim ve tatbikatlara personelimiz katılım sağlayacaktır.

Şirketimiz bünyesinde TCDD Taşımacılık Anonim Şirketi Acil Eylem Yönergesi gereğince seyir halinde meydana gelebilecek herhangi bir afet durumunda Acil Eylem Yönergesi süreçleri uygulanmaktadır.

Sayın Başkanım, öneriler olarak, biz, iç hizmet eğitimimizde personelin afet bilincini yukarıya çekmek amacıyla eğitim ve tatbikatlar yapıyoruz. Bunların artırılmasını kendimize bir ödev olarak da başladık, yapıyoruz. AFAD Afet Koordinasyon Merkezi tarafından Nakliye Çalışma Gruplarına konuyla ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme semineri verilmesini de öneri olarak sunmak istiyorum.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz Değerli Genel Müdür Yardımcımıza.

Tabii, TCDD Taşımacılığın afet anında alacağı görevler ve yükümlülükler de gerçekten çok önemli çünkü biraz önce de bahsettiğimiz gibi, demir yolları kara yollarına göre afet anlarında daha az yoğunluk olabilecek, daha güvenli olabilecek, daha büyük hacimli bütün yardım malzemesini, makine, ekipman teçhizatının ulaşımını sağlayabilecek bir özelliği var. Bu noktadaki kabiliyetinin geliştirilmesi ve bu noktada sizin de öneriler kısmında belirttiğiniz gibi AFAD tarafından, Afet Koordinasyon Merkezi dâhilindeki çalışma gruplarına bilinçlendirilme seminerleri verilmesi, gerekirse tatbikatlarının yapılması ve bu kabiliyetin geliştirilmesi bizim için de önemli. Çalışmalarınız için de teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Değerli Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, Sayın Hocamıza teşekkür ediyorum; bir akademisyen ve aydın kimliğiyle unvanının dahi özenle dikkat çekilerek düzeltilmesi konusundaki hassasiyeti nedeniyle aynı zamanda.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şimdi, benim sorum şu: Ben, Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakana da sormuş idim. Devlet Demiryollarının internet sayfasında TCDD yolcu ve yük taşımacılığı işinin bu yıl sonunda ihaleye gireceği ve yetkili 2 kuruluşun daha olduğu ve o 2 yetkili kuruluşun da bu ihaleye teklif verebileceği ve 2021 yılında bu ihale sonucuna göre Devlet Demiryollarının yolcu ve yük taşımacılığı işinin sürdürüleceği konusunda bir bilgi var. Şimdi ben şunu söylemek istiyorum: Taşımacılık AŞ, tabii ki kurumsal ve geçmişten gelen bilgisi, birikimi ve aynı zamanda bilgi ve donanımı itibarıyla devamlılığının olmasını arzu ederim, asla sizin bu işte, bu hizmette tek yetkili kurum olmanızı arzu ederim ama böyle bir durum var. Buna risk mi dersiniz, başka bir şey mi dersiniz? Bu bahsettiğiniz deprem ve afete hazırlık çalışmaları öyle bir durumda, öyle bir ihale süreci sonrasında, bir başka şirketin o ihaleyi alması durumunda buna yönelik herhangi bir organizasyonel bir önlem var mı diye sormak isterim. Bu, arzu etmediğim bir durum yani tekrar söylüyorum: TCDD Taşımacılığın geçmişten bugüne olduğu gibi bugünden de yarına bu işi yapması benim temennimdir.

Teşekkür ediyorum.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Evet, Sayın Vekilim 6461 sayılı Kanun demir yolu hizmetlerinin aynı zamanda özelleştirilmesiyle ilgili bir yasa ama şu ana kadar biraz önce sizin de bahsettiğiniz gibi kamu hizmet yükümlülüğü gereği bu işe özel sektörden bir talep olmadı ve talip çıkmadı. 2021 için ihaleyle belirleneceği doğrudur ancak 2020 Aralık ayı itibarıyla henüz Ulaştırma Düzenleme Genel Kuruluna bir müracaat olduğunu duymadık, öyle görülüyor ki önümüzdeki sene de 2021’de de yine yolcu ve yük taşımacılığını bizim yapacağımız görülüyor.

Bu arada bir şeyi de belirtmek istiyorum Sayın Vekilim, Sayın Başkanım: 2020’de, malum pandemi döneminde, hiç kesintisiz gerek yurt içi gerekse bilhassa uluslararası taşımacılığı, bilhassa İran tarafına gece gündüz demeden yirmi dört saat esasıyla pandemi döneminde, o zor şartlarda hakikaten yük taşıdık. Şu an itibarıyla 33 milyon ton -ki geçen seneye göre ciddi bir artış sağladık- yük taşımacılığı yaptık, onu da bir belirtmek istiyorum. Yolcuya bir süre ara vermiştik, yine ana hatlarda şu an yolcu taşımıyoruz ancak Ankara-İstanbul ve Eskişehir-Konya YHT hatlarında sınırlı sayıda ve yüzde 50 kapasiteyle çalışmaya devam ediyoruz, yolcu taşıyoruz yani pandemi döneminde hakikaten dolaylı kârlara bakarak hizmete devam etmeye çalışıyoruz.

Arz ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker’e söz veriyorum.

Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ben de teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdür Yardımcımıza sunumlarından dolayı.

Tabii, sizin ana konunuz taşımacılık, Devlet Demiryollarındaki taşımacılık. Şimdi, az önce Devlet Demiryolları İşletmesinin raporunda da sunumunda da gördük; 1999 depreminde, Arifiye’de fay hattından dolayı demir yolunun kullanılmaz bir hâle geldiğini gördük, büyük bir ihtimalle epey bir süre de orası çalışmadı. Şimdi, böyle bir deprem anında demir yolunda meydana gelecek hasardan dolayı, zarardan dolayı gerek oradaki yolcuyu gerekse yükü tahliye etmek, aktarmak, hedefine ulaştırmak için bir B planı bu anlamda var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Sayın Vekilim, şöyle: Altyapı, çalışma şartlarını ve prensiplerini belirliyor, biz de taşımacılık yapıyoruz. Biraz önce TCDD Genel Müdürümüzün bahsettiği gibi alternatif yollarımız maalesef yok. Türkiye’nin büyük bir kesiminde -üzülerek söylüyorum- tek hatlı işletmecilik yapıyoruz, bilhassa yükte çok sıkıntı çekiyoruz.

İLYAŞ ŞEKER (Kocaeli) – Hava yolu ve kara yoluyla oradaki yolcuları nakletmek veya yükü nakletmek gibi bu anlamda bir plan çalışması var mı?

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Teşekkür ediyorum, daha da anlamış oldum, şöyle: Alternatif olarak “kombine taşımacılık” dediğimiz bir strateji planımız var, gerek yolcu gerek yük için. Lojistik köyler koyduk bilhassa yükler için. Lojistik köylerde kombine taşımacılık düşündük; kombine taşımacılığın bir kısmını hayata geçirdik, yüklerle ilgili konuşuyorum. Kombine taşımacılığı yani limandan gelen yükü bazen trene, trenden gelen yükü bazen limana ve tırlara aktararak stratejik veya mali anlamda da çalışma yapıyoruz. Yolcuya gelirse, Sayın Vekilim, yolcuya da şu an aktarmalı çalıştığımız hatlarımız var; bunlarla da ilgili, olası bir kriz anında bilhassa kara yoluyla ilgili aktarmaları planladık, yapabileceğimiz yerleri belirledik, olası bir risk anında bunlar bizde mevcut.

İLYAŞ ŞEKER (Kocaeli) – Peki, teşekkür ederim.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Ben teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, sunumunuzun basılı nüshasında ilerleyen sayfalarda 1999 depreminde yapılan çalışmalara şöyle kısaca değinmişsiniz.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Yine, Elâzığ ve Van depremlerinde de yapılan çalışmaları belirtmişsiniz.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– İsterseniz arz edebilirim efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, o konuyla ilgili biraz daha bu notları okuyunca aklıma gelen bir husus oldu. Özellikle değişik amaçlarla kullanılan vagonların olduğunu gördük, hem su hem yiyecek maddesi ulaştırılan. Şimdi, deprem anında bazı acil sağlık hizmeti verebilecek, farklı amaçlarla kullanılacak ve İstanbul’un içlerine kadar, bazı noktalara kadar ulaşabilecek ve yer yer hareketli olacak, bu tip hizmet verebilecek vagon tasarımları var mı? Bunu da hem bu 1999 hem Elâzığ, Van depremleri kapsamındaki çalışmalarla birlikte yanıtlayabilirsiniz memnun olurum.

Buyurun.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Şöyle Sayın Başkanım: Biz gerek 1999 gerekse 2020 Ocak Elâzığ depremlerinde istasyon merkezlerimizde, depremde etkilenmeyen mahallerimizde yolcu vagonlarımızı barınma ihtiyacına açtık. Bilhassa 2020 Ocak depreminde kış şartlarından dolayı, gerek ısınma gerekse konaklama anlamında, yolcu vagonlarımız -gerek “kuşetli, yataklı” dediğimiz odalı vagonlarımız gerekse “pulman tipi” dediğimiz koltuklu vagonlarımız- yaklaşık iki buçuk ay boyunca Elâzığ depreminde hizmet verdi. Yöre halkı da hakikaten çok memnun kaldılar. Aynı şeyi 1999 depreminde de yapmıştık. Tabii, biz yolcu taşıdığımız için depreme yönelik böyle barınma getirecek bir vagon sistemimiz yok ama o şartlarda biz bunları hemen yöre halkımızın ve bölge halkının hizmetine açıyoruz. Sadece vagonlarımızı değil, oradaki mevcut binalarımızı, altyapı tesislerimizi de TCDD Genel Müdürlüğümüzle beraber bütün mağdur vatandaşlarımızın hizmetine açtık. Tabii, 2020 Ocak Elâzığ depreminde yaşanan o sıcak vagon ortamı Türkiye’de hakikaten çok geniş bir yankı uyandırmıştı. İnşallah öyle bir ihtiyaç daha olmaz, öyle bir şeye de gerek duymayız. Olağanüstü hâl yok ama bütün hâlleri düşünmeye çalışarak bize düşen görevler konusunda hazırlıklı olmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Ben aynı zamanda Sakarya’da TÜVASAŞ, Türkiye Vagon Sanayi AŞ’yi çok ziyaret ettim.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Evet, sizin bölgeniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Oradaki hem millî tren çalışmalarını hem diğer bütün üniteleri imalat aşamasında görme imkânlarımız olmuştu. Orada özellikle hat yenilemesinde çalışan ekiplerin konaklayabileceği türde, içerisinde her türlü donanımı haiz, ekiplerin uzun süreli konaklayabilecekleri türde de vagonların imal edildiğinden görmüştük. İşte onların sayıları artırılabilirse belki değişik merkezlerde de kullanılma imkânı olabilir, afette kullanılma imkânı olabilir, hasar gören hatların daha

hızlı onarımına imkân verebilir. Bir yandan da hani AFAD'ın, Kızılayın seyyar mobil mutfakları var, fırınları var. Belki bazı vagonlarda da bu tip düzenlemeler yapıp onlar da afet sonrası için bir destek imkânı sağlayabilir diye düşünmüştüm, o açıdan sordum.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Sayın Başkanım, biraz önce Ali İhsan Bey de arz etti, kendilerinde o tip vagonlar vardı yani içinde 2 kişilik bir ailenin yaşayabileceği tipten vagonlar. O yol bakım, esasında çalışan personelin kullandığı, onları da Elâzığ'da onlar hizmete açmıştı ancak onlar altyapıda olan vagonlardı, bizdekiler sadece yolcu tipi vagonlar olduğu için biz de onları hizmete açmıştık.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sizdeki yolcu vagonlarının sayısı daha fazla olduğu için onlar daha fazla hizmete yönelik kullanıldı.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Evet.

İsterseniz şeyi de arz edeyim efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Yolcu vagonlarımız yani onu da bir genel bilgi olarak arz etmek istiyorum.

Bizim ticari yolcu vagonumuz 656 tane efendim. Ticari yük vagonumuz 16.955 tane. 660 tane lokomotifimiz var Sayın Başkanım. Toplam 216 tane de setlerimiz var. Bunun 23 tanesi yüksek hızlı tren seti, geri kalanlar da elektrikli ve dizel tren setleri. İnşallah filomuza yakın tarihte 3 tane daha yüksek hızlı tren seti katılacak, 30'a tamamlayacağız yakın tarihte efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, inşallah.

Çok teşekkür ediyoruz.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Ben teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Bir soru daha var.

Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin, buyurunuz efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Soru sormayı düşünmüyordum aslında ama İzmir Bayraklı'da yaşadığımız bir olay. Adana'dan insanlar hani yardım göndermek istediler ve Bayraklı'da böyle bir organizasyon olduğu için bir kargo firması aracılığıyla Bayraklı Belediyemiz o ulaşımı sağladı. Vatandaş deprem anında size ulaştığında -eğer varsa demir yolu deprem bölgesine- doğrudan size ulaşarak mı yapıyor yoksa koordinasyon merkezleriyle mi iletişim kurulması gerekiyor? Nedir, işleme sistemini merak ettim için soruyorum.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU – Şöyle Sayın Vekilim: Koordinasyon merkezine ulaşmaları zaten şematik görevimiz öyle ancak biz öyle bir kriz anında “Ya bize niye direkt ulaştınız?” deme şansımız ve hakkımız yok. Öyle bir talep geldiği anda -ki Elâzığ depreminde de oldu- görev tanımımıza bakmadan biz anında görevimizi ifa ettik. O anlamda hiçbir sıkıntı çekmez vatandaşımız, biz o konuda emir de bekliyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz Kıymetli Genel Müdür Yardımcımız Doçent Doktor Fikret Şinasi Kazancıoğlu ve Kurumsal Emniyet Yönetimi Dairesi Başkanlığından Mustafa Doğan bize TCDD Taşımacılık AŞ'nin çalışmalarına ilişkin sunum gerçekleştirdiler.

Çalışmalarınızda başarılarınızın daim olmasını diliyoruz, emeğinize sağlık. İnşallah, bu noktada -tabii, Cenab-ı Allah göstermesin bir deprem afeti ama- her daim hazır olmanızı biz de temenni ediyoruz. Bu çalışmalar da inşallah onun meyvelerini verir.

Teşekkür ederiz güzel sunumlarınız için.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Sağ olun Sayın Başkanım.

Şahsım ve kurumum adına ben de teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Sağ olun efendim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İnşallah özelleşmez aynı zamanda.

TCDD TAŞIMACILIK AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FİKRET ŞİNASİ KAZANCIOĞLU
– Hayırlısı efendim.

Efendim saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun, emeğinize sağlık.

Evet, değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, şimdi sırada Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğümüz var. Sunuma ilişkin çıktılar da dağıtıldı -arkadaşlarımız hazırlasınlar bilgisayar bağlantısını- bunları da elektronik ortamda yine sizlere ulaştıracamız inşallah.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğümüzün sunumunu gerçekleştirmek üzere Genel Müdür Yardımcımız Erhan Ümit Ekinci, Destek Hizmetleri Daire Başkanımız Yasemin Aydın ve Destek Hizmetleri Daire Başkan Yardımcımız Murat Başaran Komisyonumuza katıldılar.

“Hoş geldiniz.” diyoruz, teşekkür ediyoruz katılımlarınızdan dolayı. Girişte aksaklıklar olmuş, herhâlde bir iletişim kazası olmuş. O konuda da sizlerin hoşgörüsüne başvuruyoruz. Arkadaşlarımız konuyu izah ettiler, sizi de biraz beklettiyse kusurumuza bakmayın.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Estağfurullah efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Şimdi sunumu Erhan Ümit Ekinci gerçekleştirecek. Ben sözü Genel Müdür Yardımcımıza bırakıyorum.

Buyurun, sizleri dinliyoruz.

4.- DHMİ Genel Müdür Yardımcısı Erhan Ümit Ekinci'nin, DHMİ olarak AFAD yönetimiyle ilgili yapılanlar, yapısal önlemlere ilişkin yaptıkları çalışmalar, değerlendirmeler ve öneriler hakkında sunumu

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumumuzun içeriği 4 aşamadan oluşuyor. Evvela kuruluşumuzun kısa bir tanıtımıyla başlayacağız. Peşinden, Devlet Hava Meydanları İşletmesi olarak AFAD yönetimiyle ilgili neler yapıyoruz, onlara değineceğiz. Akabinde yapısal önlemlere ilişkin kuruluş olarak yaptığımız çalışmalardan bahsettikten sonra, değerlendirme ve önerilerle sunumumuzu tamamlayacağız.

“İstikbal göklerde dir.” hedefi doğrultusunda 20 Mayıs 1933 tarihinde Havayolları Devlet İşletmesi kurulmuştur. Millî Savunma Bakanlığına bağlı olarak teşkilatlanan kuruluş, hava yolları ve havaalanları kurmak ve hava taşımacılığı yapmakla görevlendirilmiştir. Havalimanı yapımının önemi doğrultusunda Havayolları Devlet İşletmesi İdaresi, Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü adı altında 1938 yılında Bayındırlık Bakanlığına, bundan beş yıl sonra da 1943 yılında Ulaştırma Bakanlığına bağlanmıştır. 1955 yılında Devlet Havayolları ikiye bölünerek...

(Bu bölüm, ses kaydı olmadığı için yazılamamıştır)

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Misyonumuz, uluslararası standartlarda hava seyrüsefer ve havalimanı işletme hizmetleri sunmaktır. Vizyonumuz ise hava trafik yönetimi ve havalimanı işletmeciliği alanında küresel boyutta rekabet gücünü haiz dünyanın öncü kuruluşlarından biri olmaktır.

Ülkemizde hâlihazırda sivil hava trafiğine açık havalimanı sayımız 56’dır. 56 havalimanımızdan 49 tanesinin mülkiyeti ve işletimi kuruluşumuza aittir. Bunların haricinde 5 tane havalimanımızda, İstanbul Havalimanı, Zafer Bölgesel Havalimanı, Aydın Çıldır Havalimanı, Gazipaşa-Alanya Havalimanı ve Zonguldak Çaycuma Havalimanı’nda, sadece denetim ve hava seyrüsefer hizmetleri vermekteyiz. Bunun dışında 2 havalimanımız daha var, bunlar da: Savunma Sanayi Başkanlığına ait Sabiha Gökçen Havalimanı ve bir de Eskişehir Teknik Üniversitesi tarafından işletilen Hasan Polatkan Havalimanı. Bu havalimanlarımızda da yine hava seyrüsefer hizmetleri kuruluşumuza ait. Bunun yanında ülkemizde şu anda yapımı devam eden 6 tane daha havalimanımız bulunmaktadır. Bu havalimanlarından 2 tanesini, Çukurova Havalimanı’nı ve Tokat Havalimanı’nı kuruluşumuz yapmaktadır. Diğer 4 havalimanımız ise Bayburt-Gümüşhane, Rize-Artvin, Yozgat ve Karaman. Bakanlığımız Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü’nün yatırım programında bulunmaktadır.

Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğü merkez teşkilat şemasını sunumumuza dercettik. Devlet Hava Meydanları İşletmesi, bahsettiğimiz gibi bir kamu iktisadi kuruluşudur. Bir yönetim kurulu vardır. Genel Müdür ve Genel Müdüre bağlı 4 Genel Müdür Yardımcısından oluşur. Teşkilat şemamızda ilgili birimlerin dağılımını görmektediriz.

Kuruluşumuzun kısa tanıtımını geçtikten sonra AFAD yönetimiyle ilgili birtakım bilgiler vermek istiyorum. 2009 yılına kadar kuruluşumuzda seferberlik ve savaş hali hazırlıkları, afet ve acil durumlar ile olağanüstü durumlara ilişkin iş ve işlemler Savunma Sekreterliği üzerinden gerçekleştirilmiştir.

29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarının teşkilatını düzenleyen mevzuatta yer alan “Savunma Sekreterliği” ve “Savunma Uzmanlığı” birimleri kaldırılmıştır. Söz konusu birim 2016 yılına kadar Sivil Savunma Müdürlüğü adı altında, 2016 yılından günümüze kadar ise Destek Hizmetleri Daire Başkanlığına bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Şube Müdürlüğü olarak hizmet vermektedir.

Afet ve acil durumlarda; Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü merkez teşkilatımız yönetim merkezi, havalimanlarımızın olduğu taşra teşkilatlarımız ise müdahale irtibat merkezi olarak gerekli tüm işlemleri gerçekleştirmektedir.

Taşra Teşkilatlarımızda, iş ve işlemlerin yürütülmesi amacıyla AFAD Başkanlığı Eğitim Merkezinde, sivil savunma amirliği temel eğitim kursuyla sertifikalandırılmış “sivil savuma amirlerimiz” görev yapmaktadır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Şube Müdürlüğümüzün görevlerini 5 ana kapsamda incelemek gerekir. Bunlardan bir tanesi, seferberlik ve savaş hali hazırlıkları. Bir diğeri, sivil savunma planlaması, koruyucu güvenlik hizmetleri, NATO olağanüstü hâl planlaması ve bugün burada konumuzu oluşturan afet ve acil durum yönetimi.

Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi kuruluşumuzun Genel Müdürlük merkez teşkilatındadır dedik. Bu merkezin başkanı, Destek Hizmetlerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı; Koordinatör, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı; sekreteryaya, AFAD Yönetimi Şube Müdürlüğü; vardiya amirliği de ilgili daire başkanlığı; irtibat bürosu olarak da Kurumsal İletişim Daire Başkanlığımız görev yapmaktadır.

3 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında kuruluşumuz; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi koordinesinde yürütülen ulusal düzey nakliye hizmet grubu, Karayolları Genel Müdürlüğü koordinesinde yürütülen ulaşım altyapı hizmet grubu planlamalarında destek çözüm ortağı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Afet ve acil durumlarda kuruluşumuzun en büyük hedefi, afet ve acil durum bölgesine hava yoluyla nakledilecek personel, araç gereç ve benzeri malzemelerin bölgeye ulaşımı için havalimanını sürekli açık bulundurmaktır.

Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (ICAO) tarafından havaalanlarının tasarımı ve işletimine yönelik olarak yayımlanmış olan Annex 14 gereği tüm havalimanlarımızda afet ve acil durum sırasında uygulanmak üzere havalimanı mülki idare amirinin onayladığı, her havalimanına ait güncel bir acil durum planı bulunmaktadır. Uygun görürseniz, birkaç tane örnek getirdik, elimizde, bunları da Komisyona takdim etmek isteriz. Elimizde, son dönemde talihsiz depremler yaşadığımız Elâzığ, Adnan Menderes Havalimanlarına ilişkin acil durum planlarımız bulunmaktadır.

Afet ve acil durum yönetim merkezleri ve irtibat noktaları arasındaki işleyişi bu şemada görmekteyiz. Burada Genel Müdürlük merkez teşkilatımız, taşra teşkilatlarımız, yine Bakanlığımızın Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi, AFAD'ın ilgili birimleri, bir afet anında sürekli birbirleriyle koordineli olarak iş birliği içerisinde bilgi alışverişinde bulunmaktadırlar.

Afet ve acil durum anında 5 ana merkezde -bunlar, Atatürk, Esenboğa, Adnan Menderes, Erzincan ve Muş Havalimanları- tam teşekküllü hazır bulundurulmuş deprem konteynerleri afet ve acil durum bölgesine ivedilikle sevk edilir. Havalimanının etkilenme durumuna göre yönetici, teknik ve idari personel Genel Müdürlükçe değiştirilir veya ihtiyaç hâlinde takviyesi yapılır. Hasar tespit çalışmalarına derhâl başlanır ve afetlere ilişkin takviye ve destek planına uygun olarak, daha önce tespit edilmiş bölgeler için belirlenen teknik personel ivedilikle afet bölgesine sevk edilir. Hasar görmüş araç gereç ve malzeme değiştirilerek işlerlikleri sağlanır.

Afet ve Acil Durum Sistemi yazılımı çalışmalarını başlatmış olup 2021 yılında faaliyete sokmayı planlamaktayız. Söz konusu yazılımla, afet ve acil durum yönetim faaliyetlerinin afet ve acil durum öncesi, anı ve sonrasında etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine yardımcı olacak, afet ve acil durumlarda operasyonel kabiliyetlerini artıracak kurumsal bir otomasyon ve karar destek sistemi kurulması amaçlanmaktadır. Sistem, afet ve acil durumlarla ilgili planlamalar yapılmasını, afet ve acil durum gerçekleştiğinde planların devreye girmesini sağlayacaktır. Sistem, afet ve acil durumlarla ilgili acil durum planı, emniyet yönetim planı, sivil savunma ve seferberlik planlarının yapılmasına destek olacak, acil durum planlaması kapsamında ilgili mevzuata göre farklı afet ve acil durumlar için alt operasyon planlarının yapılmasını sağlayacaktır. Bu sistem, afet ve acil durumlarda görev alan birimlerin faaliyetlerini ve operasyon merkezi süreçlerini, ortak resim, durum farkındalığı, koordinasyon, mesajlaşma, bilgi erişim ve karar destek kabiliyetleriyle pekiştirecektir.

Ülkemizin yaşadığı 1999 Marmara depremi sonrasında, kuruluşumuzun tüm havalimanlarında bina etütleri yaptırılmış olup düzenlenen raporlar doğrultusunda gerekli görülen güçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Genel Müdürlüğümüz envanterinde kayıtlı betonarme, çelik ve yığma yapı sınıflarında yaklaşık 1.200 adet bina bulunmaktadır. Bu binaların büyük bölümü 2007 yılı Deprem Yönetmeliği'ne uygun olarak projelendirilmiştir. Deprem riski yüksek havalimanlarımızda -bunlardan bazılarını sayacak olursak, Adıyaman, Ağrı, Antalya, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Erzincan, Erzurum, Malatya gibi havalimanlarımızda- 2007 yılı öncesinde inşa edilmiş olan yapıların riskli yapı grubuna girip girmediğinin ve depreme karşı dayanıklı olup olmadığının tespiti çalışmaları, üniversiteler ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu hususta yetkilendirdiği firmalara yaptırılmaktadır.

2013 yılında İzmir Adnan Menderes Havalimanı'nda bulunan tüm tesislerin deprem analizleri yaptırılmıştır. Hazırlanan rapor sonucunda 19 adet tesis depreme dayanıklı çıkmamıştır. Bu doğrultuda 14 adet tesisin -ki bunların içerisinde idari bina, teknik blok binası, kuvvet santrali binası, ısı merkezi binası, lojman binası gibi binalar da bulunmaktadır- deprem güçlendirme çalışmaları 2015-2016 yılları arasında yapılmış olup bu iş için 2020 yılı fiyatlarıyla 21,5 milyon lira para harcanmıştır. Öte yandan, aynı rapor sonucunda 5 adet binanın da yeniden yapım maliyetinin güçlendirme maliyetine oranla daha fizibil çıkması nedeniyle bunlardan öncelik arz eden 2 tanesi seçilmiş, 2018 yılında 26 milyon bedelle ihale edilmiş olup çalışmalar son aşamaya gelmiştir.

2013 yılında yaptırmış olduğumuz bu çalışmalar neticesinde çok şükür geçen günlerde yaşadığımız İzmir depreminde, İzmir'de bulunan havalimanımızda bulunan hiçbir binamızda yapısal hasara rastlanmamıştır. Yine, aynı şekilde, Denizli ve Elâzığ'da da talihsiz depremler yaşadık. Bu illerde de buna yakın komşu illerde de yaptırdığımız araştırmalar neticesinde, hasar tespitleri neticesinde herhangi bir yapısal hasara rastlanılmamıştır. Tedbir amaçlı olarak Elâzığ'da bir lojman binamız bulunmaktaydı. Çok eski tarihe ait bu lojman binası kullanım ömrünü tamamladığı için ve risk raporu alınarak yıkım kararı çıkarılmıştır. Hâlihazırda Isparta Süleyman Demirel ve Bursa Yenişehir Havalimanlarında bulunan binalara ilişkin depreme karşı dayanıklılık testi yaptırılmaktadır.

Deprem sonrası oluşabilecek hasarlar ve etkilerini daha iyi analiz edebilmek adına 2020 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Kuruluşumuz teknik personeline on-line ve ücretsiz olarak "Betonarme ve Yığma Binalarda Deprem Kaynaklı Hasarlar, Hasar Tespiti ve Kamu Binaları Envanter Sistem" eğitimi verilmiştir.

Uygun görürseniz değerlendirme ve önerilerle tamamlamak istiyorum sunumumu Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Bilindiği üzere ülkemiz deprem kuşağında yer almakta olup Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğümüzün öncelikli görevi, olası bir afet ve acil durumda havalimanlarının faaliyetlerini aksatmadan devam ettirebilmesini sağlamak ve havalimanını hava trafiğine açık tutmaktır.

Tüm havalimanlarımızın güncel bir Acil Durum Planı bulunmaktadır. Tüm teşkilatlarımızda ulusal ve uluslararası mevzuatlar doğrultusunda gerekli eğitim ve tatbikat çalışmaları yapılmaktadır.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü olarak Kuruluşumuzun işletiminde bulunan tüm havalimanlarında binaların deprem tahkikleri yapılmakta olup güçlendirme ihtiyacı olan binalar güçlendirilmekte, riskli görülen binaların ise önlem amaçlı yıkımı sağlanmaktadır. Ayrıca, yeni yapılan tüm binalar mevcut Deprem Yönetmeliği'ne uygun olarak yapılmaktadır.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Afet ve Acil Durum Yönetim Sistemi yazılımının 2021 yılında tamamlanarak faaliyete geçmesiyle birlikte, söz konusu iş ve işlemler daha hızlı, daha bilimsel ve daha fonksiyonel olarak yapılabilecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz sunumunuz için. Sunumunuzdan anlıyoruz ki Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğümüz tüm havalimanlarımızdaki tesislerin güçlendirmelerini, yenileştirmelerini tamamlamış durumda yani diyebiliriz ki tüm havalimanlarımızın işletme açısından, kullanım açısından deprem güvenliği sağlanmış durumda. Bir iki yıkım ve yeniden yapım işi devam ediyor anladığımız kadarıyla.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Devam eden çalışmalarımız var Sayın Başkanım ama büyük ölçüde tamamlamış durumdayız.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, o noktada tebrik ediyoruz, güzel bir çalışma, güzel bir gelişme bizim açımızdan da.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii, hava yollarının depremlerde etkin olarak özellikle arama kurtarma ekiplerinin acil ulaşımını sağlamak, önemli teçhizatın, ekipmanın, sağlık malzemesinin hızlı bir şekilde nakliyesini sağlamak açısından çok önemli bir yeri var. Bu noktada da hem artan havalimanı sayısı –Türkiye sathını kaplamış- ve diğer devam eden yatırımlarla birlikte tüm Türkiye’nin her noktasına hızlıca havayoluyla ulaşabileceğimiz bir imkâna kavuştuk çok şükür. Bu noktada gayet sevindirici, afetlere daha hızlı müdahale etme açısından önemli bir kabiliyeti, potansiyeli kazanmış durumdayız.

Tabii, soruları da olacak değerli vekillerimizin de ben şöyle bir şey hiç yaşadınız mı diye sormak istiyorum. Deprem neticesinde pist yüzeyinin zemininin hasar gördüğü durumlarla karşılaştınız mı? yani malum, biliyorsunuz, zeminde oturmalar olabilir, çeşitli çatlaklar olabilir, kot farkları meydana gelebilir. Yani bu pist düzeylerinin özelliği donatılı, betonarme bir şekilde midir? Mühendis olduğumdan dolayı işin o kısmı da geldi birden aklıma. Hani binaların güçlendirildiğini gördük, gayet güzel bir gelişme, onu sorayım, daha sonra da diğer vekillerimizin de soruları olacak inşallah.

Buyurun.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Biz, PAT sahası diye nitelendirdiğimiz pist, apron ve taksirutlarımızdan oluşan havalimanı yapılarımızı altyapı olarak nitelendiririz, üstyapı olarak da terminal binalarımızı ve diğer mütemmim binaları nitelendiririz. Dedğiniz gibi, genelde deprem ya da afet konuşulunca hep binalar akla geliyor ama PAT sahalarımızda da zaman zaman sıkıntılarla karşılaşabiliyoruz. Uygun değerinde yapılmamış PAT sahalarımızda sıkıntılar olabiliyor, zemin problemleri nedeniyle de zaman zaman sıkıntı yaşayabiliyoruz. Çok önemli sıkıntıya rastlamadık ancak Van depreminden sonra pistimize bağlı taksi yolunda zaten mevcut bulunan kılcal çatlakların daha fazla büyüdüğünü tespit ettik. PAT sahalarında -pist, apron ve taksirutta- biz genelde 2 çeşit malzeme kullanırız; ya beton yaparız ya da asfalt yaparız. Van Havalimanı’mızda asfalt olarak planlanan taksirutta -taksi yolunda- kılcal çatlakların biraz daha büyüdüğünü tespit ettik ve hemen deprem akabinde gerekli önlemleri yaptık, orada bir PAT sahası onarım işi gerçekleştirdik.

Yine, İzmir’de son dönemde yaşadığımız deprem sonrasında bütün PAT sahalarımızı kontrol ettik, yüzeysel hiçbir bozulmaya rastlamadık ancak bununla da yetinmedik İzmir Adnan Menderes Havalimanı Müdürlüğümüze yetki verdik; şu anda bir radar teknolojisiyle bütün PAT sahalarımızı -pistimizi, apronumuz ve taksirutlarımızı- acaba görünmeyen, beton tabakasının altında herhangi bir hareket var mı, onu şu anda araştırmaya başladık. Şu ana kadar olumsuz bir durum yok efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyorum.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Şimdi, Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin’in sorusu var, ona söz veriyorum.

Buyurun Değerli Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum sunumunuz için.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Değerli Genel Müdürüm, şunu sormak isterim: Çukurova Havalimanı’ndan bahsettiniz, bundan dokuz yıl on ay önce 350 milyon euroya burası ihale edildi, 7 kez sanıyorum ihale iptal edildi ve Çukurova Havalimanı’nın yüzde 85’inin tamamlandığı ifade edildi resmî rakamlara göre. Şimdi, geçtiğimiz son ay içerisinde 297 milyon 100 bin euroya yeniden ihaleye çıkıldı ve 12 milyon yolcu garantisiyle ihaleye çıkıldı bu havalimanında. Şimdi -tabii ihale kısmı bizim Komisyonumuzun işi değil belki ama kamu kaynaklarını da doğru kullanmak ve yönlendirmek durumundayız- Şakirpaşa Havalimanı’na 30 kilometre mesafede, Hatay Havalimanı’na da 180 kilometre mesafede Çukurova Havalimanı bir ihtiyaç mıydı? Çünkü Şakirpaşa Havalimanı’na 5 milyon yolcu iniyor, 12 milyon yolcuyla nereden bulacaksınız? Bu bir. Ama esas bizi ilgilendiren yani bu Deprem Komisyonunu ilgilendiren kısmı, birinci sınıf tarım toprağı burası, yer altı su seviyesi yüksek. Buradaki bütün mühendis arkadaşlarımız bilir ki yer altı su seviyesi taşıma gücünü yarı yarıya düşürür. Yer altı su seviyesi yüksek. Biz Amik Ovası’nda kurulan havalimanında yer altı su seviyesi yükseldiği için İller Bankası olarak tüm havaalanında 1,5 metre dolgu yapıldığını biliyoruz. Dolayısıyla, kuş göç alanı üzerinde de olan bu alan neden ısrarla... 30 kilometre mesafede Şakirpaşa Havalimanı var, burası zaten tarım dışına çıkmış ve 270 dönüm de burada kamulaştırılacak alan varken neden hem yer altı su seviyesi yüksek -tarım toprağı- hem kuş cenneti üzerinde olan hem de yolcu kapasitesinin tamamlanamayacağı bir Çukurova Havalimanı konusunda bu kadar ısrarcı davranılıyor?

Teşekkür ederim, sorum bu.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Sayın Vekilim, ben teşekkür ederim.

Bizim -bahsettiğiniz gibi- bölgede Adana Şakirpaşa Havalimanı’mız bulunmaktadır. Bu havalimanımız artık yolcu kapasitesini fazlasıyla doldurmuş bulunmaktadır; şehrin içine sıkışmış vaziyettedir, büyüme ve genişleme imkânı...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Stratejik önemde ama yani öyle bir yerde olması. Bence dünyada sayılı havalimanlarından biri. Özür dilerim ama yani stratejik önemdedir böyle bir yerde olması bence.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Estağfurullah.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani konu burada Adana’dan çıkması, Mersin’de olması değil dediğim gibi kamu kaynaklarının doğru kullanılması.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Tam da bu noktadan hareketle Sayın Vekilim, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması adına aslında Çukurova Havalimanı projelendirildi. Her ile bir havalimanı yapmanın doğru bir mantık olmadığını düşündüğümüz için Adana ve Mersin illerine ve o bölgeye hitap edecek Çukurova Bölgesel Havalimanı planlandı, bu amaçla yapıldı. Şunu söylemek lazım, evet, dokuz yıl önce bu havalimanı ihale edildi, yine yapı-ışlet-devret yöntemiyle ihale edilmişti. Bahsetmiş olduğunuz 350 milyon euro rakam ilgili görevli şirketin, ihaleyi kazanan görevli şirketin yapım işleri için harcayacağı bedel. Proje verilmişti ve orada yarıştıran işletme süresiydi, dokuz yıl on ay on bir gün gibi bir süre teklif verilmişti ancak belli bir noktaya geldikten sonra görevli şirketin finansman zorlukları nedeniyle iş tasfiye edilmek zorunda kaldı. Daha sonra Çukurova Havalimanı ikiye ayrılarak yatırım programına alındı: Altyapı, biraz önce nitelendirdiğim gibi PAT sahaları ayrı ihale edildi, üstyapı da ayrı ihale edildi. Altyapı çalışmaları, PAT sahaları çalışmaları, pist, apron ve taksirut çalışmaları devam ediyor, yüzde 85 gibi bir seviyeye geldi. Terminal ve diğer mütemmim binalarla ilgili de geçtiğimiz yıl Tasfiye Kararnamesi’nden yararlanarak

ilgili firma tasfiye kararı istedi ve tasfiyesi uygun görüldü. Kalan tüm işlerin tamamlanması için yani üstyapıdaki kalan tüm işlerin tamamlanması için yeniden yap-işlet-devret yöntemiyle ihaleye çıkıldı, mart ayında ihaleye çıkıldı önce, bu senenin mart ayında. Mart ayında yapılan ihaleye tek firma iştirak etti ve 100 milyon euro gibi bir bedel teklif etti, bu bedel -karıştırılmasın lütfen- yapım bedeli değil, yirmi beş yıllık işletme süresi karşılığında görevli şirketin devlete, idaremize ödeyeceği bedel. Yani bir önceki, bundan dokuz yıl önce yaptığımız ihalede projeyi verdik, işletme süresini yarıştırdık ihalede, bu ihalede de işletme süresini yirmi beş yıl olarak sınırlı tuttuk “Bu inşaatı yaptıktan sonra, yirmi beş yıl işlettikten sonra bize ne kadar kira ödeyeceksiniz?” onu yarıştırdık. Dediğim gibi mart ayında yapılan ihaleye tek firma katıldı, 100 milyon euroya iş ihale edildi ancak yeterli rekabet sağlanamadığı gerekçesiyle ihaleyi iptal ettik.

Gelinen durum itibarıyla, geçtiğimiz ay yeniden aynı ihaleyi gerçekleştirdik ve çok ciddi bir katılım sağlandı, 7-8 firma katıldı. Bundan yedi sekiz ay önce yaptığımız ihalede verilen 100 milyon rakam yine aynı şartlarla, hiçbir değişiklik yapılmadan 297 milyon 100 bin liraya çıktı yani bu şu demek...

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Euro yani.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Euro, düzeltiyorum, euro.

Yedi ay önce yaptığımız ihaleye göre devlet 3 kat daha fazla para kazanacak. Burada farklı anlaşılan, yanlış anlaşılan bir konu daha var Sayın Vekilim, onu da düzeltmek isterim: Yolcu garantisi. Adana’nın şu andaki mevcut yolcusu sayın milletvekilimin de söylediği gibi yıllık ortalama 5 milyon. Bizim Çukurova Havalimanı’nda ihalede garanti ettiğimiz yolcu sayısı -burası çok önemli- toplam on iki yıl süreyle yolcu garantisi veriyoruz yani 12 milyon yolcu değil, toplam 12 milyon yolcu garantimiz var ve yolcu garantimiz iç hatlarda yıllık 2 milyon 300 bin, dış hatlarda da 300 bin. Bu rakam her yıl belirli hesaplamalarla, kademelerle artıyor, 12’nci yılın sonunda çok cüzi miktar yani yine 3 milyonu bile geçmiyor, öyle söyleyebilirim. Toplamda yıllık maksimum 3 milyon yolcu garantimiz var. Yani yıllık ortalama, tüm on iki yılı düşünecek olursak 2,5 milyon gibi bir yolcu garantisinden bahsediyoruz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – 12 milyon yolcu garantisi nereden çıkıyor?

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – 12 milyon yolcu garantisi, öyle bir yanlış algı var efendim kamuoyunda, 12 milyon yolcu garantisi yıllık değil, on iki yıl yolcu garantisi var, onu düzeltmek isterim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İkinci bir Sakarya olayını yaşamak istemediğimiz için açıkçası. O havalimanındaki yolcu garantisi olup...

NECİP NASIR (İzmir) – Aslında bunu Plan ve Bütçede sorsaydınız keşke.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, hazır sırası gelmişken sordum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, bu noktada da güzel bir açıklama oldu, yanlış anlaşılma noktasında da güzel bir izahat oldu yani kamu kaynaklarının çok daha verimli kullanıldığını biz Değerli Genel Müdür Yardımcımızın izahatlarıyla anlamış olduk. Hem yolcu garantisi hem ihalenin ilerleyişi konusunda çok kıymetli, güzel açıklamalarda bulundular.

Teşekkür ediyoruz.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Ben de teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, şimdi Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Değerli Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Genel Müdürüm, ben de sunumunuzdan dolayı teşekkür ediyorum.

Yine, depremle ilgili konumuza dönecek olursak, şimdi, Allah korusun, olası bir İstanbul depremi hepimizin uykusunu kaçırıyor. İstanbul depremi yaşandığı zaman da özellikle ulaşım da en büyük rol size düşecek, en büyük görev size düşecek. İşte, Anadolu'dan lojistik malzeme, personel havaalanlarına gelecek -İstanbul Havaalanı'na gelecek veya Sabiha Gökçen'e gelecek- ama oradan hedef noktalarına nakli bir problem olacak; işte, İstanbul Havaalanı'na gelen lojistik yardımın veya personelin Fatih'e gönderilmesinde, Beşiktaş'a gönderilmesinde büyük bir ihtimalle kara yollarında bir sıkıntı, problem yaşayacağız şehir içerisinde. Bu anlamda, olası İstanbul depremiyle ilgili böyle bir çalışmamız, böyle bir senaryonuz var mı havaalanından helikopterle gelen malzemeyi, personeli alıp hedef noktalara indirmek konusunda? Dolayısıyla, hedef noktalarda helikopterin inebileceği alanlarla ilgili bir çalışmamız, bir tespitimiz var mı, bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Bu noktada Ulaştırma Bakanlığımızın “Heliport Master Planı” adı altında yürütmüş olduğu bir çalışma var; bunun yanında, AFAD Başkanlığımız bu çalışmayı koordineli olarak yürütüyor. Şunu söyleyebilirim: Evet, İstanbul'un iki yakasında bu tarafta Sabiha Gökçen Havalimanı, karşı tarafta İstanbul Havalimanı mevcut ancak bir şeyi de unutmamak lazım: Atatürk Havalimanı'nı da biz bu tür durumlarda kullanabiliyoruz; yani, Atatürk Havalimanı'nda hâlihazırda tesislerimiz, PAT sahası tesislerimiz, pistimiz açık ve şu anda kargo amaçlı, genel havacılık anlamında da ciddi uçuşlar gerçekleştirilebiliyor. Yani, Allah göstermesin, herhangi bir afet anında Atatürk Havalimanı da gereken desteği fazlasıyla verecektir efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz.

Sorular da bu şekilde tamamlanmış oldu.

Önemli bir husustu bizim açımızdan Devlet Hava Meydanlarımızın da çalışmaları. İnşallah hem afete hazırlık noktasında hem hava meydanlarımızın ve tesislerimizin deprem güvenliği noktasında çalışmaların iyi yürüdüğünü de sunumlarınızdan anlamış olduk. Başarılar diliyoruz. Emeginize sağlık. Sunumlarınız için de teşekkür ediyoruz.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Genel Müdür Yardımcımız Erhan Ümit Ekinci'ye, Destek Hizmetleri Daire Başkanımız Yasemin Aydın'a ve Daire Başkan Yardımcısı Murat Başaran'a bugün Komisionumuza katılıp bu güzel sunumu gerçekleştirdikleri için teşekkür ediyoruz.

Başarılarınızın devamını diliyoruz, sağ olun.

DHMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERHAN ÜMİT EKİNCİ – Çok teşekkür ediyoruz efendim. Biz de çalışmalarınızda başarılar, kolaylıklar diliyoruz; sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Çok teşekkürler.

Değerli arkadaşlar, bugünkü sunum gündemimizin ilk 4 kurumunu, birimini bu şekilde tamamladık.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – İki buçuk saatte iyi geldik yani.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet.

Şimdi, önümüzde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü var, Millî Savunma Bakanlığımız ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz var.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Biraz ara verelim Başkanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Kısa bir ara verelim.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Kısa bir ara verelim; o zaman on beş dakika ara verelim, on beş dakika sonra burada olalım inşallah.

On beş dakika ara veriyoruz arkadaşlar.

Kapanma Saati: 16.33

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.58****BAŞKAN: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)****BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)****SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli milletvekillerimiz, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli uzman arkadaşlarımız, çok kıymetli katılımcılar; toplantımıza başlıyoruz.

Şimdi, gündemimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün sunumu olacak. Sunumu gerçekleştirecek olan kıymetli Genel Müdürümüz Turan Konak, Genel Müdür Yardımcımız Kemalettin Sakin ve yine Genel Müdür Yardımcımız Emrullah Töremen; hoş geldiniz Komisyonumuza.

Değerli milletvekili arkadaşlarımız da geliyorlar, biz bir yandan sunumumuza başlayabiliriz.

Ben sözü Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız Yerel Yönetimler Genel Müdürümüz Turan Konak’a bırakıyorum sunumlarını almak üzere.

Buyurun Değerli Genel Müdürüm.

5.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürü Turan Konak’ın, yerel yönetimler, doğal afetler ve yerel yönetimler ilişkisi, doğal afet öncesi ve sonrasında yerel yönetimlerin görevleri ile sonuç ve değerlendirmeler hakkında sunumu

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi hürmetle, saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, sunuma başlamadan önce, ülkemizde yapmamız gereken en önemli işlerden bir tanesinin belki de iyi bir planlama olması gerektiğini belirten -ve çok da taze yaşadığımız- bir girişle müsaadenizle başlamak istiyorum. Bazen en ufak bir detay, planlamada süreç içerisinde birçok sorunu çözebiliyor veya birçok sorunu yaşayabiliyor.

Yarın bizim Genel Kurulda bütçe görüşmelerimiz var. Dolayısıyla Meclisimiz bizden bugün test yapmamızı istemişti, biz de tam o testi yaptırırken... İkiye yetişemedik, beş dakikalık gecikmemiz oldu. O gecikme neticesinde şu an saat beş itibarıyla huzurlarınızdayız.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Gecikme neticesinde yaklaşık iki üç saatlik bir şey oldu.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Dolayısıyla iyi bir planlamanın ne kadar önemli olduğunu bizzat yaşayarak görmüş olduk.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Planlamanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamak açısından güzel bir örnek oldu.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Sayın Başkanım, sunumumuzu dört başlık hâlinde sizlere arz etmeye gayret edeceğim.

Birinci bölümde Genel Müdürlüğümüzün tanıtımı, yerel yönetimlere ilişkin genel bilgiler, doğal afetler ve yerel yönetimler ilişkisi, doğal afet öncesi ve sonrasında yerel yönetimlerin görevleri; bir de sonuç ve değerlendirme kısmımız olacak.

Genel Müdürlüğümüzde 2 genel müdür yardımcısı, 6 daire başkanımız ve 21 şube müdürü olmak üzere, toplam 109 personelle görev yapıyoruz. Genel Müdürlüğümüz Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber 2018'in Ağustos ayında teşkilatlandırıldı, kuruldu. Daha önce İçişleri Bakanlığına bağlı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü vardı, o kapatıldı; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü olarak bizim Genel Müdürlüğümüz ihdas edildi. Bu kapsamda da mahallî idareleri ve bunların merkezî idareyle olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek temel görevi de Bakanlığımıza tevdi edildi.

Bu kapsamda, bizim Genel Müdürlüğümüz ise mahallî idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatta verilen görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek; mahallî idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek; mahallî idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayınlamak; mahallî idareler personelinin hizmet içi eğitimini planlamak, uygulamasını takip etmek; mahallî idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek ve Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak bizim Genel Müdürlüğümüzün temel görevleri olarak sayılmış durumda.

Bu kapsamda, bunları somutlaştırmak istersek neler yapıyoruz, ana başlıkları itibarıyla size arz etmeye gayret edeyim: Personel atama, onay ve izin işlemlerimiz var; norm kadroya dair işlemlerimiz var; sözleşmeli personelle ilgili birtakım işlemler yapıyoruz; görevde yükselme, unvan değişikliği ve sınav işlemlerimiz var; kamu yararı kararı onaylarımız var; acele kamulaştırma işlemlerimiz var; borçlanma taleplerine dair işlemlerimiz var; şirket ve kooperatif izinleriyle ilgili işlemlerimiz var; bütçe içi işletme kurulmasına dair işlemlerimiz var; ihalelerden yasaklama işlemlerimiz var; mahallî idare birliklerinin kurulması işlemleri, mahallî idarelerin genel faaliyet raporunun hazırlanması; gerek belediyelerimizden gerekse diğer kurumlardan gelen talepler çerçevesinde mevzuat hazırlıkları çalışmaları yapıyoruz. Bir de belediyelerimizden özellikle uygulamaya dair çok sayıda görüş talebinde bulunuyor, buna dair görüşler oluşturuyoruz. Yine, ikincil mevzuata dair iş ve işlemlerimiz var. Yurt dışı kardeş kent kurulma işlemleri var. Eğitim izinleri, Avrupa Konseyi, yerel ve bölgesel yönetimler kongresiyle ilgili işlemleri yürütüyoruz. Bir de KÖYDES Projesi Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yürütülüyor.

Bildiğiniz gibi, Anayasa'mızın 127'nci maddesinde yerel yönetimler "Mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir." diye tariflenmiştir. Bu kapsamda, biz yerel yönetimleri il özel idareleri, belediyeler ve köyler olarak üç temel başlıkta değerlendiriyoruz.

Bizde ağırlıklı olarak icracı birimler olması hasebiyle, bir de bizim Genel Müdürlüğümüzün ana omurgasını oluşturması nedeniyle belediyeler ağırlıklı bir sunum hazırladık.

Şu an ülkemizde 1.389 adet belediyemiz var; bunların 30 tanesi büyükşehir belediyesi, 51 tanesi il belediyesi, 519 tane büyükşehir ilçe belediyesi, 403 ilçe belediyesi, 386 tane de belde belediyesi var.

Ülke nüfusumuzun yaklaşık yüzde 94'ü -78 milyona tekabül ediyor- belediye sınırları içerisinde şu an itibarıyla yaşamakta, yine yüzde 78'i de -yaklaşık 65 milyon- büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yaşamakta. Nüfusumuzun yüzde 6'sı ise -yaklaşık 5 milyon- köylerde yaşamaktadır.

Yine, belediyelerimizde şu an itibarıyla -sunuma eklememişiz ama bir veri olarak paylaşmak istiyorum- 102.610 memur, 21 bin sözleşmeli personel, 60 bin sürekli işçi, 4 bin geçici işçi ve bütün iştirak şirketleri de kattığımızda yaklaşık 674 bin şu an çalışan bulunmaktadır. Bunların 486 bini belediyelerimizin iştiraklerinde görev yapmaktadır.

Yerel yönetimlerin doğal afetlerdeki görevleri -bildiğiniz gibi- afet öncesi, afet anı ve afet sonrası olmak üzere... Daha sonraki slaytlarımızda da var, arz etmeye çalışacağım. Aslında her şey belki de planlama sürecinden başlıyor sunumuza da oradan başlamıştık. Bu kapsamda en temel görev: Belediyelerin imar planlarını hazırlama ve onaylama görev ve sorumluluğu var. Yapı etüt ve projelerini hazırlama, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenleme, mücavir alanları belirleme, yapıların mevzuata uygunluğunun denetlenmesi; mevzuata aykırılık hâlinde mevzuata uygunluğun sağlanması bunun mümkün olmaması hâlindeyse yıkım kararının verilmesi ve uygulanması ile idari yaptırım uygulanması gibi imar hizmetleri belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları arasındadır. Ayrıca, kentsel dönüşüm uygulaması yapılacak belediyeler, yatırıma ilişkin yıllık bütçelerinin yüzde 5'i ile imarla ilgili tahsil edilen harç gelirlerinin yüzde 50'sini kentsel dönüşüm uygulamalarına ayırmak zorundadır.

Belediye Kanunu'nda, yerel yönetimlere doğal afetlerle ilgili olarak somut görevler verilmiştir. Belediye, yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korumak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla, beldenin özelliklerini de dikkate alarak, gerekli afet ve acil durum planlarını yapar, ekip ve donanımını hazırlar. Acil durum planlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum planlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleri ile üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri de alınır. Planlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak (2)'nci fıkra da sayılan idareler, kurum ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir. Belediye sınırları dışında yangın ve doğal afet meydana gelmesi durumunda bu bölgelerde gerekli yardım ve desteği sağlar.

Bir başka görev -alt başlık olarak değerlendirebilirsek- riskli yapıların yıkılması konusu var, İmar Kanunu'nun 39'uncu maddesi. Bu da genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlike olduğu belediye ve valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemindeki, adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye ve valilikçe üç gün içerisinde tebligat yapılır; tebligatı veya ilanı müteakip otuz günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içerisinde yapı sahibi tarafından gerekli durum ortadan kaldırılmaması hâlinde, tehlikenin giderilmesi ve yıkım işleri belediye ve valilik tarafından yapılır, masrafı da yüzde 20 fazlasıyla ilgisinden tahsil edilir.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, bu noktada bir şeyle karşılaşıyoruz -araya girdim ama- şimdi, resen belediyenin böyle bir yapıyı tespit edip edemeyeceği hususunda bazı belediyelerde kafa karışıklığıyla karşılaşıyoruz; sanki bir başvuru, sanki bir ihbar gerekiyormuş gibi bir durum var. Bunu açıklayabilir misiniz?

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Yani, bu başvuru üzerine yapılabileceği gibi belediyelerimiz tarafından da resen yapılabilir. Bunun için ayrıca bir düzenlemeye ihtiyaç yok, başvuru üzerine de yapılabilir, resen de yapılabilir. Kanundaki düzenlememiz açık.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, biz de öyle tahmin ediyorduk.

Teşekkür ederim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Neden sordunuz bunu? Bu konuyu açmak lazım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Şimdi, tabii, bu soruyu sorma amacım da şuydu: Özellikle, tabii, artık depreme karşı güvensiz olduğu dışarıdan anlaşılamayan, işte cephe yalıtımları, kaplamalarla, giydirmelerle vesaire anlaşılamayan birçok yapının geçtiğimiz, yaşadığımız kötü örneklerle de acı tecrübelerle görüyoruz ki öyle birtakım hasarları var içeride ve bunlara ilişkin zaman zaman duyumlar alıyoruz, zaman zaman bina sahiplerinin kendi imkânlarıyla yaptırdıkları resmî olmayan ya da bir resmî

zorunluluk oluşturmayacak birtakım tespitler oluyor. Bunlar bilindiği hâlde, işte bir başvuru olmadığı gerekçesiyle bazı belediyeler harekete geçmiyor yani bu yapıların -işte Kartal örneğinde olduğu gibi, Yeşilyurt Apartmanı’nda- kendi kendine dahi yıkılabilmek ihtimali olması hasebiyle, aslında belediyelerin de bu tip ihbar kabul edebilecekleri, herhangi bir duyumda, herhangi bir gözlemlerde, herhangi bir tespitte resen bu çalışmayı yapıp bu binalarla ilgili bu madde gereğince işlem yapmaları lazım. Bu artık gözle görülür şekilde bir heyelan olduğunda...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İşte, sorun “bu çalışmayı yapıp” dediğiniz o çalışmanın ne olduğu sorunu.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – O çalışma şu: Belediye, ilgili fen heyetini yapıya gönderecek, o binadaki taşıyıcı sistemdeki hasar durumunu gözlemleyecek ve teknik olarak en kısa zamanda diyecek ki: “Bu bina tehlike arz edecek şekilde iskâna uygun değildir.”

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şu anda diyemiyor onu.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Kanun “Bir kısmı veya tamamının yıkılabilecek, tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların...” diyor, kanun çok açık.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Akredite bir şeyin analiziyle...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Belediyenin yapı işleri, fen işleri bu konuda karar verebilir.

NECİP NASIR (İzmir) - Yetki var ama uygulama kabiliyeti önemli.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, sunumdan sonra çünkü...

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Tabii, tabii, sunumdan sonra bunu değerlendirelim birlikte.

Kusura bakmayın Genel Müdürüm, böyle bir husus olunca -bizim en çok odaklandığımız konu- arada öyle kestik.

Buyurun, siz devam edin.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Bir de yine bu maddenin devamı sayılabilecek, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle ilgili yine belediyelerin birtakım görevleri var. Bu konuyla ilgili daha önce Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz Komisyonunuzu bilgilendirilmişti. Dolayısıyla ben bu kısım ile ilgili detaya müsaadenizle girmeyeceğim.

Bunu, hepimizin artık, maalesef, aşına olduğu, belli periyotlarla da maalesef, zihnimize oturan ve aslında, yol haritamızı belirleyen bir görsel olması hasebiyle burada paylaşmak istedik. Aslında, biz, bütün planlamamızı ve süreçlerimizi belediyeler olarak bunun üzerinden, bunu esas alarak yapmak durumundayız. Bunu değiştiremeyiz ama buna uygun olarak bir çözüm üretebiliriz. Onun için bunu da paylaşmak istedim.

Doğal afet yönetiminin genel sürecinde “Risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme.” diye bir döngü genel anlamda tariflenmektedir. Burada, afet öncesiyle ilgili afet zarar ve risklerini azaltmak, afet ve acil durum planlarını yapmak, ekip ve donanımlarını hazırlamak, eğitim ve farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaları yapmak olarak bunları sayabiliriz.

Afet öncesi faaliyetlerin azaltılmasıyla ilgili en önemli kısım şüphesiz ki planlama. İmar planlarının ana omurgası belediyeler üzerinde. Bakanlık düzeyinde de üst ölçekli planları yapma yetkisi var ancak ana plan yapım yetkisi, bildiğiniz gibi, belediyelerde. Aynı şekilde, uygulamalar da yine belediyelerin uhdesinde.

Kentsel dönüşüm hizmetleri de 6306 sayılı Kanun kapsamındaki tespitler... Bir de belediyelerin deprem risk ve kentsel iyileştirme daireleri, özellikle büyükşehir belediyelerinde, bu anlamda kurumsallaştı. Şu an bütün belediyelerimizde bu kapsamdaki çalışmalar bu daireler tarafından yürütülmekte.

Yine, bu kapsamda, afet öncesiyle ilgili, altyapının modernizasyonu hizmetleri, yapı denetim faaliyetleri, eğitim ve farkındalık oluşturma yine afet öncesiyle ilgili sayabileceğimiz konular.

Bir başka konu, ikinci başlığımız: Afet ve acil durum planlarını yapmak belediyelerin görevleri arasında. Bu kapsamda da sivil savunma planları, yirmi dört saat çalışma planı, sabotaj planları, savaş hasar, onarım planı, yangın ulaşım planı, personele kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve nükleer –KBRN dediğimiz kısaca- eğitim ve tatbikat, bir de Türkiye Afet Müdahale Planı –kısaca TAMP dediğimiz- kapsamda yerel düzeydeki planlar. Buradaki ana çalışma, belediyeler açısından önemli olan kısım, TAMP kapsamında belediyelerin yaptığı görev ve sorumluluklar. Burada, TAMP kapsamındaki ana belirleyici unsur AFAD Başkanlığı, biliyorsunuz. AFAD Başkanlığının koordinasyonunda yürütülen bu planlamada birçok kurumun görev, yetki ve sorumlulukları var. Belediyeler de burada belli kısımlarda ana çözüm ortağı, belli kısımlarda ise destek çözüm ortağı olarak bulunmaktadır. TAMP'ın kapsamında birçok kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır.

Bu, ülke düzeyinden yerel düzeye TAMP'ın planlama süreci.

28 çalışma grubu var TAMP planı çerçevesinde. Bunların 26'sı hizmet grubuyla ilişkili. Bunlardan 2 tanesinde belediyeler ana sorumlu; bunlar, yangın hizmet grubu ve defin hizmet grubu. Biz, belediyelerden haziran ayı içerisinde yangın ve defin hizmet grubu eylem planlarının illerinde bir an önce tamamlanması ve Bakanlığımıza gönderilmesi noktasında genelgemizi gönderdik. Bununla ilgili olarak 30 civarında ilimizden geldi, diğerlerini de tamamlayıp en kısa sürede bunu AFAD Başkanlığımızla paylaşacağız.

Yangın hizmet grubunda, belediyelerin temel sorumluluklarını, yangınları kontrol altına almak, söndürmek, yangın ekipmanlarını hazır tutmak, yangın kapsamında arama kurtarma faaliyetlerini yürütmek, yangın önleyici ve risk azaltıcı tedbirleri almak ve kontrol etmek, meydana gelebilecek ikincil afet durumlarına yönelik gereken tedbirleri almak, tehlikeli maddeler kapsamında gerekli koordinasyonu sağlamak şeklinde temel, yapılması gereken işler olarak sayabiliriz.

Defin hizmet grubu sorulduğunda ise, vefat edenlerin kimliklerinin tespiti ve gereken hâllerde DNA, fotofilm, parmak izi gibi yöntemlerle kimlik tespitlerinin yapılması, vefat edenlere ait ölüm raporları, cesetlerin bozulmasını önlemek, soğuk hava depolarını ve toplu mezar yerlerini belirlemek, defin işlemleri için cenaze nakil araçları, seyyar ölü yıkama aracı gibi birtakım tedarikleri yerine getirmek, hayatını kaybeden yabancı ülke vatandaşlarının kimlik, defin veya ülkesine gönderilmesini planlamak, resmî ölü sayısını belirlemek de bu plan kapsamında belediyelerin ana sorumluluğuna verilen görevlerdir.

Burada bir de il bazında bir destek planlama sürecinin nasıl olması gerektiği noktasında bir şey paylaşmak istedim. Örnek olarak Gaziantep ili, bunun birinci derece destek illeri, Adana, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş, Kilis, Hatay, Adıyaman, Şanlıurfa. İkinci destek grubundaki iller, Adana, Kayseri, Malatya. Üçüncü de, Arama Kurtarma Birlik Müdürlüğü olarak Adana belirlenmiş. Her ille, 81 vilayetimizle ilgili bu çalışması var.

Belediyelerin afet öncesi ve afetten sonraki kriz merkezi... Bildiğiniz gibi valilik bünyesinde oluşturulan kriz merkezi bünyesinde belediyelere verilen sorumluluk kapsamında belediyeler kendi görev ve sorumluluklarını yürütmektedirler.

Afet öncesi faaliyetlerle ilgili ekipman ve donanım hazırlamak diye bahsetmiştim. Burada şu an belediyelerimizin elindeki envanterleri çıkarmaya çalıştık. Yük taşıyıcı araçlar olarak, 6.200 ekipman var, kazıcı, yükleyici greyder dediğimiz iş makinası grubunda 7.574, toplamda da 13.781 adet araç şu an belediyelerin ellerinde var. Bu araçlardan kendi asli işlerini aksatmamak kaydıyla, afet anında tahsis edebilecekleri araçlara dair bir envanter çalışması yaptık. 30 büyükşehir belediyemizden bunu talep ettik. 20 büyükşehir belediyemizin verisini temin ettik. Diğerleri de tamamlandığında ben 30 büyükşehirin verisini Komisyonumuza yazılı olarak da ayrıca arz edeceğim.

Burada afetlerde görevlendirebileceği yani afet için ayırabileceği kapasitesini aslında ölçmeye çalışıyoruz. İtfaiye için 7.839 personeli bu kapsamda ayırabilecek, teknik ve sağlık grubunda 2.690, diğer özellikle lojistik anlamdaki personel sayısı için yaklaşık 42 bin personeli ayırabiliyorlar. İş makinası, kamyon yükleyici grubunda da 3.546 adet aracı, itfaiye aracı olarak da 1.438, ambulans 188, cenaze aracı 496, mobil yemek 45. Deprem Daire Başkanlığını müstakil olarak kuran veriyi de arkadaşlar paylaşmışlar, onu da ayrıca sizinle paylaşacağım.

Şimdi, bu veri, bu kapasiteden hareketle biz son bir yıl içerisinde özellikle Elâzığ, Malatya ve İzmir depremlerinde bu belediyelerimizin bahsedilen kapasitelerinin ne kadarını aktardıklarına dair bir veri de toplamaya çalıştık. Yine, 20 büyükşehirimizden gelen veri, tamamladığımızda tamamını yine sizlere arz edeceğim.

İzmir depremine 4.808 personel özellikle arama kurtarma kapsamında belediyelerimiz tarafından görevlendirilmiş; 310 adet iş makinası, kamyon yükleyici, 83 itfaiye aracı, 10 adet ambulans, 25 cenaze aracı, 14 mobil yemek, yaklaşık 3 bin çadır, 15 bin battaniye, 765 ısıtıcı, 624.752 kişi başı yemek temini, 15 bin gıda kolisi, bir de hijyen, temizlik ürünü vesaire tarzı 111 bin civarında da bu kapsamda yardımcı bulunulmuş.

Elâzığ-Malatya depreminde, tabii, daha küçük ölçekli bir deprem olması hasebiyle orada 343 adet arama kurtarma personeli, 23 adet iş makinası, 547 itfaiye aracı, bin ambulans -cenaze aracı tahsis yapılmamış- mobil yemek aracı 7, çadır 61 battaniye 1.350, 276 adet ısıtıcı, 204 bin kişilik yemek, 39 bin gıda kolisi, 4.550 de yine hijyen paketi olarak tarif ettiğimiz temizlik ürünleri tedariki sağlanmış. Bunlar, bizim, 20 büyükşehir belediyemizin, bu geçtiğimiz yıl içerisinde yaşadığımız felaketlere yönelik olarak tahsis ettiği, gerek personel gerek ekipman olarak gönderdiği veriler.

Afet öncesi olarak diğer bir başlığımızsa eğitim ve farkındalığın oluşturulmasına yönelik çalışmalar. Belediyelerin afetle ilgili en önemli insan ve ekipman kaynağı bildiğiniz gibi itfaiye birimlerinden oluşmaktadır. Dünyanın birçok yerinde itfaiye teşkilatının oluşması, teşkilatlanması ayrı bir düzenlemeye tabi. Yine bizde de ülkemizde de itfaiye personelinin, itfaiye teşkilatının teşkilatlanması, çalışma usul ve esasları kendi dairesinde kendine ait düzenlemelerle öngörülmüştür dolayısıyla müstakil bir düzenlemesi mevcuttur. Biz belediyelerin şu anki mevcut kanuni yasal düzenlemeler çerçevesinde gerek mali verilerini gerekse personel verilerini gerekse araç gereç verilerini belediyelerimizden talep etmek suretiyle temin yoluna gidiyoruz yani belediyelerden bu verileri talep ediyoruz, onlar da bize bildiriyor, o bildirdikleri veriler üzerinden işlem yapıyoruz. Bu sistem zaman zaman aksamalara veya eksik bilgi akışına da yol açabiliyor. Bunu önlemek için “Yerel Bilgi Sistemi” diye bir proje geliştirdik. Bu proje çerçevesinde bu bahsettiğimiz verilerin tamamını bir sistem üzerinden temin edip ilgili kurumlarla -mesela, afetle ilgili verileri araç ekipman kısmında AFAD’la- paylaşmış olacağız; personelle ilgili, yine hakeza öyle. Bu çalışmayı şunun için önemsiyoruz: Belediyelerimizin, her belediyenin kendi ölçeğinde bir kapasitesi, bir iş gücü, bir ekipmanı, bir mali durumu var. Bütün, yerel anlamında değerlendirdiğimizde, herkes kendi işini bir şekilde çözmek için bir teşkilatlanma içerisine giriyor ama afet çoğu zaman sadece yerelde kalmıyor, ülke ölçeğini ilgilendirdiği için buradaki,

yereldeki verilerin bir yerde koordine edilmesi ve ihtiyaç duyulan kısımlara, yönlere aktarılması planlama ve koordinasyon anlamında ciddi önem arz ediyor. Ondan dolayı, bu verileri biz ne kadar sağlıklı temin eder ve ilgili kurumlarla paylaşabilirsek bu koordinasyonu da bu anlamda daha hızlı sağlamış oluruz. Bu projenin şu an yazılım aşaması belli bir noktaya geldi. İnşallah, bu yıl içerisinde, 2021 yılı içerisinde bunu tamamlamayı planlıyoruz.

Biraz önce bahsetmiştim. Burada, bizim için en temel -afetler için özellikle- önemli olan itfaiye teşkilatı. İtfaiye personeli -biraz önce bahsetmiştim- belli özel düzenlemeler çerçevesinde temin ediliyor. Genel şartlarımız var, bunlar kanunda belirtilen şeyler ama daha çok burada benim üzerinde durmak istediğim fiziksel olarak da birtakım yeterlilik şartları var: Boy olarak erkeklerde 1,67, kadınlarda en az 1,60 olmak, boy-kilo arasında artı, eksi 10 kilodan fazla olmamak gibi birtakım kriterler var. Sağlık açısından da kapalı mekân, dar alan, yükseklik fobisi gibi rahatsızlıkların olmaması gerekiyor. Ayrıca, itfaiye teşkilatında uygun olmak şartıyla bir sürücü belgesine sahip olması gerekiyor. İtfaiye teşkilatının gerek son yıllardaki araç ekipman bakımından gerekse -yaşadığımız felaketlerin de bunda etkisi var- her gün gelişerek, daha modernize olarak afetlere ve yangınlara gerek hız bakımından gerekse araç gereç bakımından nitelik olarak daha iyi müdahale edebilen, daha iyi bir noktada olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Mutlaka geliştirmesi gereken alanları vardır. Burada belediyelerimizin çok ciddi bir artı değeridir ülkemiz için. Mesleki anlamda da okullaşma anlamında da ciddi bir yapılanma var. Şu an ülkemizde 43 tane itfaiye yüksekokulu, 12 tane de lise var. Ayrıca, birçok belediyenin kendilerinin bünyesinde açmış oldukları itfaiye eğitim merkezleri ve itfaiye okulları da bulunmakta.

İtfaiye personelinin tedarikinde bildiğiniz gibi Kamu Personeli Seçme Sınavı üzerinden bir yeterlilik puanı, asgari puan şartı var, daha sonra bir kurum tarafında yazılı veya sözlü sınav var, bir de uygulama sınavı var. Uygulama sınavında kişinin özellikle sportif anlamda dayanıklılığı ve -biraz önce bahsettiğim- fiziksel anlamdaki yeterliliklerini ölçmeye yönelik olarak bir değerlendirme yapılıyor. Şu an norm kadro çerçevesinde, belediyelerimize 33.578 adet norm kadro tahsisi yapılmış durumda, bunlardan şu an yaklaşık 11.700 memur, belediyelerde itfaiye dairesinde ...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Üçte 1'i dolu yani.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK - Üçte 1'i dolu. Sadece bir ayrıntı var burada, onu da sizinle paylaşmak istiyorum: Biliyorsunuz, belediyelerimizin birçoğunda hizmet alımı yoluyla da ihtiyaçların giderilmesi yöntemi kullanılıyor. Bu kapsamda hizmet alımını da kattığımızda hizmet alımı kapsamında da -özellikle şirketlere aktarılan destek personelinin de katarsak, itfaiye kapsamında çalışan- yaklaşık 23 bin civarında şu an gerek itfaiye, müdahale eden gerekse onlara yardımcı olabilecek -destek anlamında- personel görev yapmakta. Yani buradaki itfaiye kadrosunu norm kadro çerçevesinde veya itfaiyenin afetlerle ilgili alanını yeniden değerlendirmek suretiyle yeni bir çalışma burada yapılabilir. Arz etmek isterim.

İtfaiyecilere sınav sonrası mutlaka bir temel eğitim söz konusu ve belli periyotlarda da hizmet içi eğitimler veriliyor, bunların detaylarına burada girmeyeyim vakti efektif kullanmak adına.

Afet öncesi yapılması gereken planlama, hazırlık, araç gereç, personel noktasındaki kısımları size arz ettim. Şimdi afet sonrasıyla ilgili yine tam kapsamında İl Afet ve Acil Durum Başkanlığı bünyesinde özellikle valinin başkanlığında arama kurtarma çalışmalarına katılma, itfaiye ve ambulans tedariki hizmeti, iş makineleri ve ekipmanların tedariki, personel hizmetleri, sosyal destekler ve kentin rehabilitasyonu faaliyetleri gibi çalışmalara belediyelerimiz katılmakta. Bunların hizmet grupları olarak dağılımlarını da yine sizlerle paylaştım: İşte, itfaiye, ulaşım, kurtarma, sosyal hizmet, medya, teknik onarım ve sağlık, belediyelerin afet sonrası görev aldıkları temel sektörler.

Acil durumun niteliğine göre belediye bünyesinde yine bir kriz merkezi oluşturulabiliyor, olayın durumuna göre müdahale edilebiliyor, valilikteki çalışmalara katılıyor. Bu, iç işleyiş. Olayla ilgili olarak hasar tespit çalışmalarına katılıyor, hasarın giderilmesine ve yaşamın normale geçmesine yönelik olarak iyileştirme çalışmaları, zarar gören kişilerin tespiti, ölen ve yaralananların sayısı, durumlarının tespiti gibi yine belediyeler tarafından AFAD koordinasyonunda yürütülen işler var.

Şimdi, Sayın Başkanım, vakti biraz efektif kullanmak için -bekleyenler de var- biraz hızlı anlatmaya gayret ettim ama soru-cevap kısmında inşallah sayın üyelerimizin soruları olursa daha net cevap veririm.

Şimdi sonuç ve değerlendirme kısmını da aslında şöyle üç bölüme ayırdık: Bir tanesi, sorumluluk alanımız yani burada sorumluluğu belirleme. Burada iş birliği. Burada da yani sizlerle kendi âcizane önerilerimizi paylaşmak istiyoruz.

Şimdi, belediyeler de bildiğiniz gibi, mali müşterek hizmetleri yerine getiren yerel idareler ve Türkiye'deki yönetim ve vatandaş hizmet kapsamında da en birincil unsur. Özellikle 5216 sayılı Kanun'la ve 5393 sayılı Kanun'la hem belediyelerin yeniden yapılanması hem büyükşehir belediyelerinin yeniden yapılanmasıyla belediyelerin hem kaynakları hem de yetkileri son derece artırılmıştır. Daha önce 1580 sayılı Kanun'da ve 3030 sayılı Kanun'da -burada birçok değerli belediye başkanımız var, onlar bilfiil uyguladılar; Meclis üyelerimiz var, bilirler- genelde sayma yöntemiyle belediyelerin görevleri sayılmıştı. Daha sonraki düzenlemelerde ise belediyeler mahallî müşterek olmak kaydıyla daha genel yetkileri haiz kılındı, buna uygun olarak da kaynakları artırıldı yani dolayısıyla şu an belediyelerin aslında, birkaç kalem dışında yapamayacakları şey neredeyse yok ama buna uygun olarak yine kanunda hizmetlerdeki önceliklendirme sırasını da belediye elindeki kaynaklara göre, imkânlara göre, personele göre yapmak durumunda. O bakımdan belediyelerimizin yetki anlamında ciddi bir yetkiye sahip olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu yetkinin beraberinde aslında sorumluluk da geliyor yani yetkinin paralelinde sorumluluk da var. Bu anlamda hem yetkiyi hem sorumluluğu bünyesinde barındıran, vatandaş da birinci derecede hizmet götüren bir yapılanmamız var. Belki yetkilerin bundan sonra daha artırılması, kaynakların artırılması mutlaka tartışılabilir, gündeme gelebilir ama mevcut kanun ve mevzuat çerçevesinde de şu an belediyelerimizde çok geniş anlamda yetki olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Afetlere müdahale ve sonrasında yapılacak iyileştirme çalışmalarında en önemli paydaşlardan bir tanesi şüphesiz ki belediye çünkü belediye orada yaşayan bir birim aynı zamanda. Sağlıklı kentleşme afetlere karşı alınacak tedbirlerin başında gelmektedir. İmar planlarının yapılması ve uygulanması genel olarak belediyelerimizin görev ve yetkilerindendir. Belediyeler yapıların imar planlarına uygunluğunun denetimini sağlamakta yetkili ve sorumludur.

İş birliği kapsamında belediyelerimizin özellikle riskin azaltılması, hazırlık yapılması, afetlere müdahale, afetin zararlarının giderilmesi ve iyileştirilmesi kapsamında diğer sorumlu birimlere katkı vermek suretiyle iş birliği hâlinde çalışma yapmaktadır.

Bütün bunların sonucunda, ülkemizin içinde bulunduğu afetlerle ilgili konuları dikkate aldığımızda neler yapabiliriz yani neleri tartışabiliriz?

Şimdi, öncelikle deprem mevzuatına uygun olarak hazırlanmamış tüm imar planlarının gözden geçirilmesinin bu noktada çok faydalı olacağını düşünüyoruz. Jeolojik yapı, fay, toprak kayması gibi hususlar göz önüne alınarak risk planlaması yapılması ve risk haritalarının çıkarılması; plansız ve ruhsatsız yapılaşmanın mutlaka önüne geçilmesi, kentsel dönüşüm için istekli ve öncü olunması; mevcut yapı stokunun envanterinin çıkarılarak riskli yapıların tespit edilmesi, deprem sigortasının daha yaygın ve işlevsel hâle getirilmesi, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarına önem verilmesi, arama kurtarma için

örgütlenme ve gerektiğinde desteğe hazır olunması; barınma, beslenme ve toplanma alanlarıyla ilgili hazır olunması, itfaiye teşkilatının yangın söndürme faaliyetlerini aksatmayacak ancak afet sonrası müdahale gücünü arttıracak şekilde yapılanmasının sağlanması, önümüzdeki süreç içerisinde bizim iyileştirilmesi ya da tartışılması gereken konular, Komisyonumuzla paylaşmak istediğimiz konulardır.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz Değerli Genel Müdürümüze.

Şimdi, milletvekillerimizin soruları olacak; onları da yanıtlarsınız, hep birlikte değerlendirme imkânı buluruz.

Evet, ilk olarak sorusunu soracak olan Samsun Milletvekilimiz Yusuf Ziya Yılmaz.

Buyurun Değerli Vekilim.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok saygıdeğer Genel Müdürümüz Turan Bey’e ve onun yardımcılarına ben de teşekkür ediyorum bu güzel sunum için; ellerine, yüreklerine sağlık.

Bundan önceki diğer kurumlarla görüşürken de ifade etmiştim bir başka ortamda. Yerel yönetimlerin, afet sonrası... Daha doğrusu konumuz deprem olduğu için deprem üzerinde konuşalım. Deprem olduğu anda yerel yönetimlerin hazır olan en aktif, en seri, en çabuk olay yerine erişebilecek olan ekibi yangınlarda olduğu gibi itfaiye teşkilatları. Ama itfaiye teşkilatları, son yirmi yıl içerisinde modernize oldu; ekipman, alet, edevat ve hatta personel kalifikasyonu konusunda da çok iyileşti. İşte, ön lisans okulları var, oradan mezun insanlar var artık itfaiye teşkilatlarında. Gördüğüm kadarıyla, 30 civarında iki yıllık ön lisans okulu var -sunumunuzda gördüm- 12 tane de lise var, gördüğüm kadarıyla.

NECİP NASIR (İzmir) – 43 tane meslek yüksek okulu.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Evet, 43 tane.

Şimdi, bu itfaiye teşkilatları yerelde bu kadar hadiseye olay yerinde köyde olsun, ilçede olsun, büyükşehirde olsun en erken erişebilecek mobilize olan bir ekip olduğu için bu ekipler... Aslında ben bunların oryantasyonunu biliyorum. Bunlar en öncelikli işleri yangın şeklinde kendilerini motive ediyorlar yani kendilerini yangına yönelik bir müdahale ekibi gibi görüyorlar. Onun dışında mecbur kaldığımız için gönderiyoruz onları başka tür şeylere. Bir minibüs düşüyor nehre, işte, boğulan insanların çıkarılmasını da onlar yapıyor çünkü içlerinde su altı sporlarında görev yapmış, su altı kurtarma işlerinde deneyimli insanlar var. Herhangi bir boğulma işine de itfaiyeyi gönderiyoruz. İtfaiye, kısaca son yıllarda yangından başka bütün semavi afetlerde olduğu gibi, her şeye de yetişen, giden bir ekip. Şimdi, alet edevat konusunda teknolojinin gelişiminden de istifade ettiler. Belediye başkanları ister istemez bunları modernize etti. Ne kadar cimri bir belediye başkanı olursa olsun afet anındaki, belediyenin kamuoyundaki algısını en “credible” hâle getirecek olan faaliyet, bu şeye müdahale konusunda belediyenin elindeki bir güç olduğu için itfaiye önemli bir şey.

Ama bakın, ben bile itfaiye diyorum. Hâlbuki itfaiye, itfaiye olmayı aştı; bana göre afet ve itfaiye daire başkanlığı veya -adı neyse- doğal afetlere müdahale daire başkanlığı mı diyeceğiz... Zaten daire başkanlığı deyince onun altındaki şube müdürlüklerini de oluşturmamız gerekiyor. Yani deprem şube müdürlüğü, işte, sel-seylap veya boğulmaya dönük olan kurtarma faaliyetleri şube müdürlüğü diye altındaki şube müdürlerini de şekillendirebileceğimiz, elimizde son yirmi yıl içerisinde çok iyi oryantasyona ulaşmış olan bu itfaiyenin; o geleneksel, aklımızda kaydettiğimiz, isminden başlayarak yeniden bu semavi afetlerde olabilecek olaylara müdahale edecek, ismiyle de değişiklik yapacağımız ve hakikaten çok yakından da takip edilip eğitimlerinin de çok yerinde yapılması gereken veya

gecilmeksizin yapılması gereken bir kurum hâline dönüştürülmesi, Komisyonumuzun bana göre Komisyon raporuna dercedeceği çok önemli bir mesaj olmalı diye düşünüyorum. Sayın Genel Müdürüm, bunu da bu işin Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız nezdindeki en yetkili, en etkili sorumluluk mevkisinde olan size, bu konudaki önerimi iletmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Tabii ki Sayın Vekilim, biz, bununla ilgili gerekli çalışmamızı en kısa sürede, Komisyon raporumuzun akabinde hemen hazırlarız. Ocak ayında nüfuslara göre norm kadroları zaten güncelliyoruz, şubat ayına da inşallah yetiştirmiş oluruz.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, bu husus gerçekten önemli. Daha önceki toplantılarımızda da öne çıkmıştı. İtfaiye teşkilatının bir arama kurtarma ve afet acil durum müdahale yetkinliğine de sahip olması, o manada da yeni bir yapılandırmaya gitmesi ve bu gördüğümüz gibi, bu norm kadrolarının da daha efektif şekilde kullanılması açısından önemli olacak. Bununla ilgili de inşallah, bu görüşü daha da geliştirerek raporumuz içerisinde, önerilerimiz arasında yer almasını sağlayacağız.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Evet, Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sizin de bu noktada katkılarınızı isteyeceğiz Sayın Genel Müdürüm.

Teşekkür ediyoruz.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Başüstüne Sayın Başkanım, tabii.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Zaten gördüğüm kadarıyla en son maddede belediyelerin, yerel yönetimlerin elindeki itfaiye teşkilatının daha aktif hâle getirilmesi diye bir maddeniz var orada, önerilerin en sonunda.

YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Var.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, önerilerin en sonunda da bu konudan zaten Genel Müdürümüz de bahsetmiş.

Evet, şimdi sorusu olan, İstanbul Milletvekilimiz Hulusi Şentürk.

Buyurun Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, Genel Müdürümüz Turan Bey'e ve ekibine teşekkür ediyorum. Değişik vesilelerle de kendileriyle daha evvel çalışma fırsatı bulduk, gerçekten yerel yönetimlere çok vâkıf, yetkin bir personeliniz var. Bu, bizler için övünç kaynağı.

Sayın Genel Müdürüm, burada Başkanımız dâhil olmak üzere birçoğumuz belediye kökenliyiz yani bir belediyenin ne yapabileceğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Az önce siz de söylediniz, yetki problemleri yok; yetki problemleri yok, bahane üretme huyları olabiliyor sadece. Belediyenin, hani bu konuda amiyane tabirler bile var istediğini yapabileceğine dair ki gerçekten de çok şeyi yapabilir.

Şimdi, öncelikle birkaç husus var. Bir, acil eylem planları. Yani Allah aşkına, yasal zorunluluk olduğu hâlde ortada acil eylem planı yok. En baba belediyenin acil eylem planına bakın, kendi kurumunun acil eylem planı. Belediye hizmet binalarında deprem durumunda nereye kaçılacak,

nereden çıkılacak... Ya, belediyenin acil durum eylem planı, yasadaki ifadede açık, belediyenin kendi hizmet binasıyla sınırlı bir acil eylem planı değil, o kentle ilgili bir acil eylem planına ihtiyaç var. Ama bakın, bu konuda bizlerin eksikliği var.

Şimdi, bir pandemi süreci yaşadık, yaşamaya da devam ediyoruz Rabb'im bir an önce bizlere bundan kurtulmayı nasip eylesin hayırlısıyla.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Amin.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bu pandemi sürecinde, ilgili bakanlıklarımız hijyen okullarla ilgili, hijyen şununla, hijyen bununla ilgili bir sürü rehberler yayınladı ama biz, belediyelerimizin bu alanlarda izleyebilecekleri bir rehberi bile yayınlamadık. Var olan bir tek rehber, o da gene Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 45001 kapsamında acil eylem planı hazırlama rehberidir yani afetlerle alakası yok. Dolayısıyla bence çok yetkin de kadronuz var, Türkiye Belediyeler Birliğiyle birlikte, gerekirse pilot uygulamayı da farklı ölçekteki belediyelerle yaparak uygulanabilir, arkasından da denetimi de sağlayabileceğiniz ciddi bir sürekli güncellenen... Zamanında işte, Sayın başkanlarımız biliyor, birisi oturuyor, masa başında yazıyor, ondan sonra her yıl onu güncelliyor, sorsanız belediyenin acil eylem planı var. Yok, belediyelerin acil eylem planları yok, gerçekçi olalım.

Bakın, deprem anında... Hepimiz biliyoruz, bunu yaşadık. Efendim, vali sorumluymuş, hikâye; AFAD sorumluymuş, hikâye -kurtarma için söylemiyorum- oradaki vatandaşın ilk baktığı yer belediye. Bakın, en son yaşadığımız İzmir depreminde ne oldu? “Hani belediye başkanı nerede?” Efendim, AFAD yetkili. “Belediye başkanı nerede?” dedi insanlar. Sakarya Adapazarı, Kocaeli depreminde biz bunları bire bir gördük. Dolayısıyla, yasal olarak AFAD yetkiliyse de valilik yetkiliyse de belediyeler de fiilen bu konuda sorumludur ve vatandaşın beklentileri de boşuna değil. Çünkü, sonuçta, mademki o şehrin şehreminidir belediye başkanımız, bunlarla ilgili ciddi çalışmayı gündemine almak, doğru dürüst bir ekip kurmak zorunda. Bunu keyfe bırakmamamız lazım, bu konuda Bakanlığımızın gerekirse yaptırımlar da uygulayarak belediyelerimizin sürekli güncel acil eylem planlarını yapmaları -ama buna bir rehberlik lazım- ve bunların uygulamasının da denetimi yani kâğıt üzerinde kalmayacağı bir denetim... Bakın, geçen AFAD’la ilgili konuşurken de aynı konu açıldı. AFAD da aynı konuyu gündeme getirdi, bu acil eylem planlarıyla ilgili, belediyelerin acil eylem planlarını ciddi yapmadıkları, güncellemedikleri ile ilgili, orada da konuşuldu. Örneğin, park yapıyor. Niye bu parklara biz tuvaletleri, lavaboları şart koşmuyoruz? Yarın, ilk toplanma yerleri bu parklar olacak. Çok mu zor bir belediyenin tuvalet yapması -kusura bakmayın ama- ama şu var zorunlu hâle getirmezsek yapmıyorlar, onun yerine 2 tane jimnastik aleti koymayı daha popüler buluyor. O yüzden bizim belediyelerle ilgili bu anlamda zorunlu kılmanız gerekiyor. Park yapsın kardeşim, kadın, erkek tuvaleti olacak, çocuklar için emzirme, bakım şeyi... Kaç para ki bunlar? Bir parkın maliyeti milyonlarca oluyor, bahsettığımız fonksiyonun maliyeti 50 bin, bilemediniz 100 bin lira. Belediyeler için de bunlar para değil -Sayın başkanımız da yıllarca Fatih Belediye Başkanlığı yaptı, bu işleri çok iyi biliyor- ama deprem olduğunda bunların hepsine ihtiyacımız olacak, bu bir.

İkincisi: Şu riskli yapı envanteri. Az önce karşıma çıktı ama belediyelerin bu konuda yetkisi açık ve net, hiç tartışmaya gerek yok. Ama sorun şurada: Örneğin, İstanbul’dan bir belediye düşünelim, Kartal ya da Pendik Belediyesi, yarım milyon nüfus var, 150-200 bine yakın yapı var. Belediyenin kalkıp da bunların tek tek... Bu sadece bir karot alma olayı değil tabii, takdir edersiniz ki... Zaten, kamuoyunda böyle bir yanlış algı da var: Karot al, sağlamsa tamam. Ya, nerede bunun statîği, nerede bunun zemin etütleri, nerede şu, nerede bu? Yok. Ama buna karşılık bazı belediyelerimiz bu konuda bence daha pratik bir çözüm bulmuş, 99 yönetmeliğinden önceki bütün binaları otomatik riskli ilan ediyor. İki, kaçak binalar; otomatik riskli. Ruhsata aykırı binalar, otomatik riskli ilan ediyor. Ha, siz aksini ispat

ediyorsanız, o zaman gidin binanızın sağlam olduğuna dair tüm bu hesaplamaları yapıp getirin bana yoksa senin binan 99 öncesiye... Biliyorsunuz İstanbul gerçeğini, hiç kimse “Benim binam sağlam.” diyemez. Bulgar demirini kullandık, kalitesi düşük çimentolar kullandık, deniz kumunu kullandık.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Cezayir çimentosu.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yani...

Dolayısıyla 99’da zaten imar yönetmeliğinin kendi statik hesapları saçmalıktı. Dolayısıyla, belediyelerimizin pratik, uygulayabilecekleri bir riskli yapı rehberini hızla bir hazırlayabilirsek Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla birlikte. Bunda da belediyelerimize süre verelim, bir an önce bunu hazırlasınlar ama “Tek başına git, hepsini belediye sen hesapla.” derse, bu gerçekçi değil. Altından kalkamazlar belediyeler, pratik yollar bulmak lazım bu konuda da güzel çalışmalar yapan belediyelerimizin çalışmalarının örnek olabileceğini düşünüyorum.

Bir de itfaiye gerçekten çok çok önemli ama bir şeyi atlamayalım; zabıta da çok çok önemli. Afet durumunda zabitanın tek görevi güvenlik kuvvetlerine yardım etmek değildir. Tüm bahsettiğimiz, itfaiyenin çalışmaları dâhil zabıta da... Zaten, belediyelerin 2 tane bu anlamda üniformalı gücü vardır: İtfaiye ve zabıta. Dolayısıyla zabitanın da bu konudaki görev ve yetkilerini netleştirebileceğimiz bir düzenlemeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum ve yine -tabii, bu, acil eylem durumu planları kapsamında olur ama- belli ölçeğin üzerindeki belediyelerin tamamında mobil müdahale ekipleri ama kurtarma amaçlı değil, yıkıntılarla ilgili, çöken yerlerle, acil tamir bakım isteyen yerlerle ilgili... Bazı belediyelerimizin zaten var, biliyorsunuz, her şeyi hazır, mobil araç geliyor, bir saatte her şeyi yapıp gidiyor. Belli ölçekteki belediyelere bunu zorunlu tutalım ki çünkü yarın bu olduğunda, bunu hep söylüyoruz yani Allah göstermesin ama İstanbul gibi yerlerde olacak şiddetli bir deprem karşısında bu araçları ekmek, su gibi arayabiliriz ve belediyelerimizin bu konuda zaten kendi ihtiyaçları da var ama biz yönlendirebilirsek daha güçlü olabileceğimizi düşünüyorum. Diğer yapısal dönüşüm zaten Komisyonun ana görevi onu ayrıca konuşacağız ama ben Bakanlığımızın gerçekten bunu yapacak çok yetkin kadroları olduğuna inanıyorum, Türkiye Belediyeler Birliğiyle de birlikte bu işleri çok rahat yürütebilirsiniz ama belediyeçilikten gelmiş birisi olarak söylemem belki zul, özellikle 2004’teki yerel yönetimler reformu çalışmalarının bizzat içinde yer almış ve belediyeleri güçlendirmek için onca uğraş vermiş birisi olarak şunu söylemek zorundayım ki: Bazı konuları zorunlu kılmazsanız ne yazık ki olaylar kâğıt üzerinde kalıyor. Biz, Türkiye gerçeğini de göz önüne alalım ve bunların sürekli takibini yapabileceğimiz bir sistemi Bakanlığımız üzerinden kuralım diyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sorusu olan İstanbul Milletvekilimiz Gökan Zeybek.

Buyurun Değerli Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, siz ve arkadaşlarınız hoş geldiniz.

Ben çok şey söylemeyi düşünüyordum ama sonuç, değerlendirme ve öneri sayfanız bence aslında bizim bu Komisyonun yapmaya çalıştığı bütün sürece ilişkin geniş bir tanımlama yapıyor. Başlıklar önemli yani aslında hemen hemen hep bunları konuşuyoruz, diğer ilgili kurumlarla da hep bunları konuşuyoruz. Üzerinde durmamız gereken nokta, bizim bütün kamu kurumlarımız, ağırlıklı olarak, Türkiye’de afet ya da depremle ilgili afetin yaralarının sarılması, afet anında ve afet sonrasında hızlı ve etkin müdahale yaparak canlı yaşamını kurtarma, sosyal yaşamı iyileştirmeye odaklanmışız. Ama son yıllarda ağırlıklı olarak riskin azaltılması ve riskin yönetimi konusunda yeni bir strateji geliştirildi,

siz de buna çok güzel değiniyorsunuz. Şimdi, o zaman bizim şunu konuşmamız lazım: Belki de burada bir süreç yönetimini bunun içine dâhil etmek lazım. Yani bunu yapmazsa ne yapılacak? Yani bu yürümezse ne olacak? Şimdi “Deprem mevzuatına uygun olarak hazırlanmış tüm imar planlarının gözden geçirilmesi.” yazmışsınız. Bir yıl mı, altı ay mı, nedir bu zaman aralığı? Yani bizim burada artık zamana dayalı olarak bu riski en aza indirmek için... Hepsisi o kadar doğru ki ben neyi ilave olarak söyleyeyim ki?

Kaçak yapılarımız var, arkadaşlarımız söylüyor, kaçak yapılarımızın büyük bir çoğunluğu riskli yapı. Özellikle bu Komisyonun da toplanmasının ana sebeplerinden biri olarak endişe edilen büyük İstanbul ve Marmara depreminin yaratacağı büyük buhrandan kurtulmak için sizin elinizde şöyle bir avantaj da var: Siz çok yetkin bir Genel Müdürsünüz, konunuza da çok hâkimsiniz ama bu Komisyonun yapacağı çalışmaların arkasından bunun hem yasal hem de yönetmeliklerle ilgili yasal altlıklarının hızla ortaya çıkarılması ve buna ilişkin de bir süreç tanımına ihtiyaç var. İstanbul açısından baktığımız anda, başta Sayın Demir’in Başkanlık yaptığı Fatih’ten başlamak üzere, Fatih -zemini iyi olmasına rağmen yapı stokunun yaşlılığı- arkasından Zeytinburnu, Bakırköy, Avcılar –ki Avcılar’ın son zamanlarda çok ciddi bir gayret içine girdiğini görüyorum yani diğer belediyelere nazaran Avcılar Belediyemiz ciddi bir yıkım yapmaya başladı, dönüşümlere çok önem vermeye başladı- Beylikdüzü, Büyükçekmece ve Silivri... Şimdi, niye? Fay hattı Marmara’nın 10 kilometre kıyısından, 10 kilometre açığından geçecek. Deprem en fazla zarar vereceği bölge de zemin açısından da faya en yakın olan noktalar. O zaman bizim bu süreçle ilgili olarak hızlı hareket etmemiz lazım. Burada belki şunun da üzerine gitmemiz gerekecek: Bizim yalnızca fay hattına uzaklık ya da yakınlık açısından değil, özellikle zemin emniyet gerilmesi çok düşük olan dere yataklarına yapılmış olan hem de deprem öncesi yapılmış olan yapıların, 99 öncesi yapılmış olan yapıların zeminden kaynaklanacak olan ciddi bir sıkıntı yaşayacağını da öngörmemiz gerekir. Burada belki Haliç’in kenarında bulunan kimi eski yapılar, Kâğıthane Deresi’ndeki yapılar hatta Sarıyer, İstinye’deki Köyiçi’ndeki dere yataklarına yapılmış olan yapılar, bunların her biri birer risk oluşturuyor.

Şimdi, Türkiye’de ilgili kurumların çok ciddi biçimde kendi açıklarını gidermeye çalıştığını görüyorum. Mesela, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Aralık ayının 27’sinde itfaiye almak üzere de bir açıklama yaptı. Herhâlde siz onay verdiniz, 250 itfaiye memuru almak için açıklama yaptı. Demek ki bu yönde bütün belediyeler de deprem ya da başka afetler konusunda açıklarını gidermek için de personel artırımına, uzman yetiştirmeye de önem veriyorlar.

Burada belki şuna da geçebiliriz: İlçe belediyelerinin tümünün afetle ilgili birimleri var, bu konularla ilgili tanımlanmış personelleri de var. Ancak bu insanların büyük bir çoğunluğu, bakın, büyük bir çoğunluğu ilgili birimlerde, fen işlerinde, ulaşım hizmetlerinde ya da başka hizmetlerde, ilgili müdürlerin görmek istemediği personeller buralara aktarılıyor. Burada sayın başkanlarımız da var; acil kurtarma ekiplerine atanan memurların büyük bir çoğunluğu, birim içinde huzursuzluk yapanlar oralara aktarılır; “Git kardeşim, gözüm görmesin.” noktasında. Şimdi bunun daha da önemli olduğu konusunda da bir bilinçlendirmeye ihtiyaç var. İlçe belediyeleri bu süreçte çok gerideler, hemen hemen hiç yok gibiler; büyükşehir belediyeleri, tamam, ilgili kurumlarıyla sürecin içinde etkin bir biçimde varlar, daire başkanlıkları seviyesinde afetle ilgili oluşumlar var ama ilçe belediyelerinde bu bilincin olmadığını söylemek istiyorum.

Bizim bu Komisyon toplantılarının sonucunda hem Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı diğer müdürlüklerle birlikte gerçekleştireceğimiz, en çok endişe duyduğum, 6306 sayılı Yasa kapsamına göre Bakanlık tarafından riskli alan ilan edilmeyen, kentsel dönüşüm sürecine girerek ada bazında ya da bölge bazında dönüşüme tabi olmayan, tek daire ya da çift

daire üzerine yapılmış, 1999 öncesinde yapılmış çoklu mülkiyete sahip olan yapıların, dönüştürülemez mahiyetteki yapıların güçlendirilmesi ya da yıkılarak başka yere transfer edilmesiyle ilgili mutlak hem mekânsal hem plansal hem finansal çözümler önermemiz gerekiyor. Bunları yapmadığımız sürece, maalesef, biz ne Sultanbeyli’de ne Bağlıcalar’da ne Esenler’de ne Ümraniye’deki bu riskli yapılarımızdan kurtulamayız.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gerek TOKİ gerek Emlak Konut gerek Bakanlık gerek belediyenin Kiptaş gibi şirketleri eliyle kimi alanlarda dönüşüme gidiyor ama şunu görmemiz gerekir ki dönüşüme girmiş olan mahallelerdeki yapı adalarının tamamı yapı yoğunluğunun en düşük olduğu yani bina yoğunluğun en düşük olduğu bölgelerde ancak yapılabiliyor. Oysa bizim Bayrampaşa, Esenler, Güngören, Bağlıcalar gibi ilçelerimizde hektar başına 1.200 kişi düşmekte yani planlama ilkelerine göre hektar başına en yüksek yoğunluk 300 olması gerekirken bu ilçelerimizde hektar başına 1.200’e yakın insan düşüyor. Şimdi bu büyüklükteki bir nüfusu dönüşümle, kentsel dönüşümle, yerinde dönüşümle yeniden ayağa kaldırmak çok mümkün değil. O nedenle size özel önem düşüyor; siz belediyelerle çok yakınsınız, belediyelerin kadro yapılanmasını, yönetim yapılanmasını, mali yapılarını çok yakından biliyorsunuz. Bu konuyla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili müdürlüklerinin de hızlı hareket edebilmesi için bir süreç tanımına mutlak ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz Değerli Vekilimize.

Şimdi söz isteyen Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin...

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Özellikle ben de öneriler kısmının çok önemli olduğunu ve bu Deprem Komisyonuna da kılavuzluk edecek önemli önermeler içerdiğini düşünüyorum. Teşekkür ederiz öncelikle sonuç ve öneriler kısmı için.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü için tanımlanan görevlerin esasında yerel yönetimlerin başta deprem olmak üzere afetlerle baş edebilme kapasitesini artırmaya dönük işlevler taşıdığı görülmekte. Örneğin mahallî idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planlarıyla yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetme görevi olan deprem güvenliği bağlamında hangi kapsamda hangi mahallî idareler için bu görev yerine getirilmiştir? On Birinci Kalkınma Planı’nın “Farklı afet türlerine göre önceliklendirme yapılarak ve ülke genelinde iş birliği faaliyetleri artırılarak afet risk ve zarar azaltma çalışmaları yapılacaktır.” şeklindeki politika ve tedbir açısından bir irdeleme yapılmış mıdır bu belediyelerde? Yerel yönetimlerin teşkilat araç ve kadro standartlarını tespit etmek şeklinde tanımlanmış görevinizin icrasında deprem güvenli yerleşimlerin oluşturulması ilkesini gözetmek istediğinizi ifade etmişsiniz ama buna ilişkin bu tarz çalışmalarınız var mı? Örneğin, deprem riski yüksek bölgelerde yerel yönetimlerde ilgili teknik personel istihdamı açısından bir ilke benimsediniz mi, bununla ilgili bir ilkeniz var mı?

Bir deprem ülkesi olan -sunucuların kimine göre yüzde 90 diyor, kimi 72 her neyse- büyük çoğunluğu deprem riski altında olan 18 kent, 80 ilçe ve 500 köyü doğrudan 5 ve üzeri deprem üretebilecek fay hatları üzerinde olan ülkemizde bu idari kuruluşlar bünyesinde deprem, zemin ve kentsel iyileştirme dairesi başkanlığının kurulması zorunlu daire başkanlıkları arasında, neden gösterilmemektedir böyle bir şey?

Ülkemizde 1.389 belediye var, kaç belediye başkanlığı bünyesinde deprem, zemin ve kentsel iyileştirme daire başkanlığı ya da müdürlüğü bulunmaktadır, var mıdır böyle bir çalışma? İstanbul’da, İzmir’de, Ankara’da olduğunu biliyoruz ama bu, başka diğer belediyelerde var mıdır?

Mahalli idarelerin gelişmesi amacıyla araştırmalar yapmak göreviniz çerçevesinde; hangi idarelerin deprem ve afetlere hazırlık kapasitesi üzerinde araştırma yapılmıştır, bu kapasiteyi yükseltmek için en tür önlemler geliştirilmiştir? Buna ilişkin çalışmalarınızın olduğunu önerilerinizden görüyoruz ama buna dair bir tarihiniz var mı? Ne tür çalışmalar başlattınız? Bunu bilmek isteriz doğrusu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU - Evet, buyurun değerli Genel Müdürüm.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Sayın Başkan, genel itibarıyla “Belediyelerin norm kadro yapılanması çerçevesinde hangi kadrolara ihtiyaçları var? Biz norm kadro çalışmamızı her yıl güncelliyoruz. Özellikle, bu konuda belediyelerden gelen talepleri dikkate almak suretiyle bu çalışmayı sonuçlandırıyoruz. Burada şöyle bir çalışma tarzımız, prensibimiz yok: Hani, biz, size şu şu şu kadroları verdik, bunlar sizindir; böyle bir tarzımız yok. Daha çok belediyelerden gelen ihtiyaç ve talepler doğrultusunda kadroları yeniden şekillendiriyoruz ve bunu da yıllık olarak yapıyoruz; her yıl ocak ayında bu çalışmayı tamamlayıp şubat ayı içerisinde de hangi belediyenin ne kadar hangi kadrodan artışı, eksilişi var bunu yapıyoruz yıllık olarak periyot içerisinde. Burada daha çok belediyenin taleplerini esas alarak bu çalışmayı değerlendiriyoruz. Bu kapsamda, büyükşehir belediyelerimizin seçilmiş daire başkanlıkları arasında gözükten Deprem Ve Risk Yönetim Daire Başkanlığı, belki süreç içerisinde zorunlu daire başkanlığı çerçevesine dönüştürülebilir. Zaten, buradaki Komisyonunuzun çalışmaları bizim özellikle afet, deprem ve itfaiye bağlamındaki bütün çalışmalarımızı, bugüne kadar ki çalışmaları buradaki öneriler çerçevesinde yeniden yapılanma, gözden geçirme noktasında bize de çok ciddi bir katkı sağlayacaktır. Bu anlamda bunu son derece önemsiyoruz.

Bir de stratejik planlar yapılırken zaten önceliklendirmeler orada yapılıyor mutlaka; biz de yapıyoruz, onlar da yapıyor. Bu anlamda gerek yapılanma gerek mali kaynaklarının değerlendirilmesi gerekse diğer ihtiyaçları noktasında biz belediyelere elimizden geldiğince katkı veremeye, desteklemeye gayret ediyoruz ama takdir edersiniz ki biz, daha çok bir koordinasyon ve planlama birimiyiz. Yani ağırlıklı olarak belediyeler ile merkezî yönetim arasındaki iş ve işlemler -kanunda bize verilen birtakım verilen asli görevler var- çerçevesinde bir koordinasyon ve planlama yapmaya çalışıyoruz. Asıl işi yürüten ve işin mutfağında olan belediyeler. Biz, belediyelerin birtakım eksiklerini, sorunlarını buradan görüyoruz ama -ben de yirmi sene İstanbul Büyükşehir Belediyesinde görev yaptım, belediyeçilik yaptım- bundan daha da önemlisi şunu önemsiyoruz: Oradan gelen talep bizim için daha önemli yani biz belediye başkanlarımızın, belediyelerimizin bize gelip “Ya arkadaş, ben şöyle bir şey istiyorum.” dediğinde bundan mutlu oluyoruz, diyoruz ki: “Bu belediye başkanımız ya da belediyemiz çalışıyor, böyle bir sorunu var, çözmek için gayret sarf ediyor.” Dolayısıyla biz de onun için koşut ediyoruz. Yaklaşık iki yılı aşkın süredir bu genel müdürlükte görev yapıyorum; bütün arkadaşlarımızla beraber, Sayın Bakanımızla beraber bize gelen talepleri hızlı bir şekilde sonuçlandırıp bir an önce sahaya yansımalarının gayreti içerisindeyiz. Evet, burada temel görevlerimiz arasında saydığınız özellikle politika belirleme noktasında zaman zaman çalışmalarımız var ama bütüncül anlamda henüz bir bütün ülke sathında uygulayabileceğimiz bir planımız yok, stratejik planda bunu çalışmalarını yapıyoruz ama takdir edersiniz ki Türkiye genelinde büyük bir ölçek var önümüzde ve farklı farklı yapılar var. Bir taraftan 15-16 milyon nüfuslu İstanbul Büyükşehir Belediyesi var, bir taraftan memleketim Bartın’ın 2 bin nüfuslu bir beldesi var gibi... Bir de orada getirdiğimiz düzenleme ya da yapacağımız çalışmanın herkese uygulanabilir olması gerekiyor yani İstanbul’a ayrı madde, Diyarbakır’a ayrı madde, Bartın’a

ayrı madde de oluşturamıyoruz hâliyle ama şundan emin olabilirsiniz: Sorularınızı da ayrıca ben yazılı olarak almak isterim, tamamına ayrıca yazılı olarak da cevap gönderebilirim. Ama şundan bütün Komisyonumuz emin olabilir: Biz elimizden geldiğince belediyeler olaya nasıl bakıyor, belediyelerin bu konudaki ihtiyacı ve talebi nedir, biz nasıl çözüm ortağı olabiliriz; bütün gayretimiz, bakış açımız bu. Bu çerçevede elimizden geldiğince hızlı bir şekilde taleplere cevap vermeye ve sorunları çözmeye gayret ediyoruz Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de Sayın Genel Müdüre ve ekibine teşekkür ediyorum sunumlarından ve gayretli çalışmalarından dolayı.

Şimdi, tabii, deprem gerçekten hepimizin korkulu rüyası. Olası bir depremde hasarları en aza indirmemiz için bu işi sadece Hükûmete yıkmak doğru değil, belediyelere yıkmak doğru değil, vatandaş da yıkmak doğru değil. Yani vatandaş, belediye, Hükûmet el ele verip birlikte bir seferberlik mantığıyla bu işi sahiplenmesi lazım. Yalnız şöyle: Benim arazide gördüğüm kadarıyla belediyelerde maalesef bu konuda çok ciddi çalışmalar yok. Yani burada biz birçok yasal düzenleme yapıyoruz, işte yasal düzenlemede “kentsel dönüşüm alanı ilan etmişse bütçesinin yüzde 5’ini, harçların yüzde 50’sini o amaçla kullanmak üzere” şeklinde o maddeleri koymuşuz ama uygulama yok. Kentsel dönüşüm alanı ilan etmediği için böyle bir mecburiyet de yok.

Ben şöyle bir öneride bulunacağım. Şimdi, Bakanlık birçok alanlarda belediyelerimize destek oluyor, proje karşılığı bazı nakdî yardım yapıyor veya araç gereç konusunda destek oluyor, birçok alanda Bakanlık belediyelere karşılıksız destek veriyor. Bu vereceğiniz desteklerde şöyle bir şart koşsanız: Belediyenin kentsel dönüşümle ilgili bir çalışması, bir projesi olanlara bu yardımı yapalım, diğerlerine yapmayalım. Yani bir noktada bu kanuna koyduğumuz olduğumuz yüzde 5 bütçe ayırmayı da aktif hâle getirmek için böyle bir düzenleme olabilir mi?

İkinci olarak da mesela bu konuda bir sorguluyor muyuz belediyeleri? Arkadaşlar, ya bu kentsel dönüşüm ülkenin ciddi bir problemi, böyle böyle maddeler de konuldu, bununla ilgili kaç belediye böyle bir çalışmayı yaptı veya yapmadı, bu konuda bir bilgi var mı; bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de üçüncü bir konu yani bu Komisyonun konusuyla ilgili değil ama buradaki sunumunuzda dikkatimi çektiği için gördüm, onun için soruyorum. İtfaiye personelleriyle ilgili yönetmelik yayımlandı bildiğim kadarıyla orada şartlarını koymuşsunuz. İşte boy şartları var... Şimdi, belediyede biz şu sıkıntıyı yaşadık: Çocuk, genç itfaiye meslek yüksekokulundan mezun olmuş, biz de ilana çıkmışız, müracaat etmiş ama boyu tutmuyor. Hadi kilo bir noktada olabilir, biraz fazla yer, az yer rejime girer, kiloyu halledebileceğini düşünelim ama boyu halletme kendi elinde değil. Şimdi, itfaiyecilik meslek yüksekokulundan mezun olan bir çocuğa “Senin boyun tutmadığı için itfaiyeciliğe müracaat edemezsin.” demek çok mantıklı değil. Bu konuda yani illa bu boy konusunda ısrarlıysak belki YÖK’te bir çalışma yapıp itfaiyecilik meslek lisesine veya itfaiyecilik meslek yüksekokuluna alınan öğrencilerde bir ön eleme, işte boyla ilgili bir sınırlama getirilebilir ve oraya giden çocuklar daha sonra bu tür sıkıntılarla da karşı karşıya kalmazlar. Bu konu bizde mahkemeye de gitti, mahkemeyi de kazandı çocuk, geldi geri tekrar, işe başlattık onu. Dolayısıyla bunun bence bir daha gözden geçirilmesinde fayda var.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tercih şartlarına koymak gerekir.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yani en azından üniversiteye girişte...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tercih şartları oluyor ya, o giriş tercih şartlarına koyarsınız o zaman.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Tabii, girişte öyle bir şart koymak lazım. Yoksa itfaiyecilik meslek yüksekokulundan mezun olan bir çocuğa “Sen itfaiyeci olamazsın.” demek çok mantıklı değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Sayın Başkanım, aslında itfaiyeciliğin şartları, kriterleri kişilerin üniversite sınavına girip tercih yapmadan önce aslında var. Yani kişi aslında oraya giderken “Benim yarın itfaiyeci olabilmem için bu şartları taşımam gerekiyor, taşımazsam bunları olamam”ı aslında biliyor öncesinden ama burada hani...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Boy ölçüsü tutuyorsa müracaat etsin yoksa etmesin.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Bizim, hani fiziksel şartlar, daha önceden ve yıllardır uygulanagelen -yani polislikte de böyle- fiziksel güce dayalı mesleklerde bu tarz kriterler var. Yani öğrencinin, kişinin bu tercihi baştan yaparken bunu dikkate alması gerekir, birincisi bu ama bunu almadı diye... Şimdi, bu okuldan şu ana kadar yaklaşık 8 bin civarında mezun var yani bunların okulu bitirmiş olması, gönüllü olarak bu işe meyletmış olması isteniyor. Bunların da bu sisteme dâhil edilmesi noktasında biz, YÖK’le ve diğer kurumlarla bir çalışma yürütelim; özellikle -lise mezunları için değil belki ama- ilkokul mezunları için belki böyle bir şey getirilebilir. Onun da şöyle bir handikabı var: Oradaki boyun daha sonra mesleğini icra etmesinde ciddi bir etkisi de var; orada onu nereye kadar düşürebileceğiz veya oradaki ölçü ne olacak, böyle tartışmalı bir alanı da beraberinde getirir. Tamam, mahkeme, kararı mutlaka değerlendirmiştir ama işin realitesi sahaya yansıdığına, hani biz yarın o insandan afette müdahale bekleyeceğiz, yangını söndürmesini bekleyeceğiz, işin bir de bu tarafı var ama ben notumu aldım; özellikle YÖK nezdinde buna belki bir yüzde 5-10 artı, eksi bir şey oluşturulabilir mi -kiloda olduğu gibi- onunla ilgili bir çalışma yapacağız Sayın Vekilim.

Desteklerin şartlı verilmesiyle ilgili önerinizi de aldım; Bakanlığımızın ilgili birimleriyle özellikle İller Bankası Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü ve Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüzle de bu çalışmayı koordine ederiz.

Bu kentsel dönüşümle ilgili kim ne kadar, ne yapıyor; bende bu veri yok. Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüz zaten bizzat bu işle müteahhas olmak üzere oluşturulmuş bir teşkilat. Orada, kendilerinde bu veri varsa temin edip sizlere ulaştıracağım Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir...

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulduğunda yani biz hararetle yerel yönetimlerin tüm ihtiyaçlarının -bu sadece maddi ihtiyaçları değil- bilgi ihtiyaçlarının, eksikliklerinin tamamlanması, gerekli eğitimlerin alınması, belediye başkanlarının donanımı vesaire bunların hepsinin altyapısının oluşturulacağı... Daha önceki dönemde, sahiplilik anlamında hakikaten ciddi sıkıntılar yaşadığımız dönemden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulduğunda böyle bir beklenti içerisindeydik. Dolayısıyla da Çevre ve Şehircilik Bakanlığının işleyişine baktığımızda aslında Yerel Yönetimler

Genel Müdürlüğü, kuruluşunun temelini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bulunduğunuz Genel Müdürlük hakikaten çok önemli; yerel yönetimler açısından son derece önemli, yerel yönetimlerin işleyişi açısından son derece önemli.

Şimdi, biraz böyle dağılacak ama hazır yakalamışken ben yine düşüncelerimi paylaşmayı isterim, sonra da deprem konusuna geleceğim.

Şimdi, baktığımızda, çeşitli meslek gruplarına mensup, daha önce hiç belediyeyle ilişkisi olmayan, belediyeyle ilişkisi sadece vatandaş-belediye ilişkisinin ötesine geçmeyip sonra belediye başkanı seçilen insanlarımız var. Bunların, mazbatasını aldıkları gün nüfusu genellikle 100 binleri aşan şehirlerimizi ve ilçelerimizi problemsiz yürütmesi beklenmektedir. Oysa belediye başkanlarının çok önemli bilgi ve tecrübeye sahip olabilecek ve bunları yürütebilecek bir donanıma, altyapıya ihtiyaçları var. Bir belediye başkanı belediyeyi, yönetim yapısını, mevzuatını, işleyişini 2 türlü tanıyabilir: Bir, gerçekten oturup okur, uğraşır. Bir de deneme yanılma yönetimiyle süreç içerisinde öğrenebilir. İşte, o zaman bence maliyet -hem şehre maliyet hem her türlü maliyet- deneme yanılma yöntemiyle öğrenen belediye başkanlarına çıkıyor.

Ben, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün hemen içinde işte depremde, afet durumlarında acil eylem planlarının oluşturulacağı, yürürlüğe gireceği, kontrollerinin sağlanacağı bir eğitim programı... Mesela ben, şahsen Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün hemen tüm belediye başkanlarının ve belki de üst yöneticilerinin -ama öncelikle belediye başkanlarının- sıkı bir eğitimden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu, dönemsel olabilir yani seçimlerden hemen sonra dört veya on hafta sürecek temel eğitimlerin verildiği bir eğitim programı. Nedir bunlar? Mesela temel mevzuatlar yani belediye başkanının daha önce İhale Kanunu'yla hiçbir şeyi olmamışsa İhale Kanunu'nu, Devlet Memurları Kanunu'nu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nu bilmesi mümkün değil ama yaptığı bütün işler bu kanunlar üzerinde, ilgili şeyler. Bu konuda hemen eğitim alınması gerekiyor. Belediye meclisinin görev ve yetkileri, belediye encümeninin görev ve yetkileri, insan kaynakları yönetimi -başlıklarını söylüyorum sadece- ihale yöntemleri, ihale süreçlerinin yetkilileri ve sorumluları ve sonuçları, stratejik planlama ve yönetim. Yani belediyeler beş yılda bir stratejik planlama yapıyorlar ama inanın üniversitelere yaptırıyorlar veya işte bir yerlere yaptırıyorlar; sonra performanslarını da onlara göre uydurmaya çalışıyorlar, faaliyet raporlarını yine onlara göre uyduruyorlar ama temelde, temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir stratejik eylem planları olmadığı için ondan sonra yapılacak olan iş ve işlemler hakikaten altı dolu olmayan bir eyleme dönüşüyor.

Yine -ben arkadaşların sabrını inşallah şey yapmıyorum ama- mesela mali yönetim; belediyenin gelirleri, kaynakları, kaynaklarının artırılması. Mesela denetim; belediyenin idari ve mali yönden denetimi, Sayıştayın görevleri. Resmî yazışma ve arşiv yönetimi. Bir belediyenin arşivi yoksa belediye yoktur. Bir belediyede arşiv eğer gerçekten kontrol edilebilir, düzenli, birkaç yerden kayıt altına alınmamış yani "hard copy" ve dijital şeylere alınmamışsa ve bunlara istendiği zaman ulaşamıyorsa o belediyenin bence en büyük zaafıdır arşiv. Halkla ilişkiler ve iletişim, tanıtım medya ve basınla ilişkiler, emlak yönetimi, halkın nabzının tutulması, sosyal medya ve medya iletişim ilişkileri, belediye yönetiminde tasarruf ve benzeri konuların da çok önemli olduğunu düşündüğüm için bunları söylüyorum. Bunun dışında kent uygulama rehberleri. Şimdi, bir belediyenin içerisinde bile, gidiyoruz, bir yolda kullanılan malzeme başka, hemen yan tarafta yolda kullanılan malzeme başka. Eğer iki farklı belediyeye gidiyorsanız bunları... Bir şehrin içerisinde aynı tarihî değere sahip, aynı medeniyete sahip, aynı estetiğe sahip olması gereken yerler, çok farklı uygulamalarla, belediye başkanının kendi birikimi, kendi düşüncesi, o günkü ruh hâliyle falan verilmiş kararlarla yapılıyor ki bunlar, şehirler

hakikaten bizim için son derece önemli. Onun için, mesela bu kent uygulama rehberlerinde kullanılacak malzemelerin kalınlıkları, altına yapılacak şeyler, uygulanacak malzemeler, kent mobilyaları, eğimler, caddelerin genişlikleri, tretuvarların genişlikleri vesaire bu da son derece önemli.

Şimdi, depreme gelirse ki yine neredeyse şey konusu sizsiniz yani siz bize destek verecek, bu konuda faydalı olabilecek arkadaşlarınız ama biz burada artık netice almak durumundayız, ben şahsen öyle düşünüyorum. Şimdi, şeyin en kritik konusu riskli yapıların tespiti. Şimdi, bu riskli yapıların deprem performans analizlerinin yapılması, bunu kim yapacak? Şimdi, bunu yerel yönetimlerden istersek örneklerini gördük. Yerel yönetimlerin tüm belediye başkanlarının son derece hassas oldukları bir konu olmakla birlikte, insanların yaşadığı evlerde işte 2000 yılından önce yapılmış, hele bir de İstanbul'da kadim ilçelerde yetmiş yıl önce yapılmış bir eve bile siz gidip o evle ilgili bir şey de yapamayabilirsiniz yani ne olursa olsun bir sürü nedenleri var bunun. İki türlü şeyi var bunların. Bir: Binaların hemen hemen hepsi riskli çıkacak. İkincisi: Riskli çıktıktan sonra ne yapacaksınız? Hatta riskli çıkması için, bu performans analizi yapılması için gerekli kaynağı bile bulamıyoruz. Yani siz binayı gidiyorsunuz kendiniz yapıyorsunuz ama bıraktığınız da insanlar bir araya gelip bu parayı bile toplayamıyorlar. Yerel yönetimler bu konuda açmazdalar yani ciddi bir açmazları var. Çözümü belli olduğu hâlde bunu uygulamakta zorluk çekiyorlar, ya ben itiraf ediyorum. Bunu mesela sorduk daha önce Çevre ve Şehircilik Bakanlığındaki arkadaşlarımıza, bina başına 3.000-3.500 TL'lik bir maliyetle bu deprem performans analizi yapılabilir. Bu yapılabilir mi, yani Ankara'dan destek verilebilir mi? Bir pilot uygulama yapılabilir, onun analizi yapılabilir, insanların buna nasıl yaklaştıkları tespit edilir. Gerçekten hedefe matuf bir şey mi olur yoksa sıkıntıları mı olur? Vakit yok, bunların hepsi birden değil ama bir pilot uygulama yapılabilir bence.

6306 sayılı Yasa'nın uygulanmasında karşılaşılan problemler var; teknik problemler, uygulama problemleri var. Bunları aşmamız gerekiyor, yine, destek almamız gerekiyor bu konuda.

Uygulama problemleri dışında bir de doğrusunu söylemek gerekirse "kentsel dönüşüm" adı altında, işte, birden fazla adayı ilgilendiren ve uygulama öncesinde, esnasında ve sonrasında gördüğümüz problemler var. Bunun çok sürdürülebilir olmadığını düşünüyorum. Yani, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bir kurumu tarafından İstanbul'da, İzmir'de, Kocaeli'de bütün riskli yapıların yapılmasına yetiştirilmesi mümkün değil, öyle bir şey yok zaten. Buna ne kaynak dayanabilir ne zaman, mümkün değil.

Aslında, insanların bireysel olarak mevcut yapılarını... Tabii, kaçaklar var şüphesiz işte bir sürü şeyler var ama bunlar şimdi elektrik verilmiş... Yıllardır Fatih'te koruma amaçlı imar planının arkasından duran aslında yapıldığı dönemde iskânlı ve ruhsatlı yapıların, mesela 7 katlı yapı ama daha sonra koruma amaçlı imar planında 5 kata düşürülmüş ve elli yaşından büyük binalara, sırf şu "Koruma amaçlı imar planlarında sıkı duralım ve arkasında duralım." diye hiçbir şey olmadı. Ne olmadı? Mevcut durumda kaldılar. Ne yıkıp yapabildiler çünkü yıkıp yapsalar imar planlarına uygun değil. Hiçbir şey yapamadılar ve işin kötüsü şehre değer verecek, çevre bilinci oluşmuş, şehir bilinci oluşmuş insanlar süreç içerisinde kadim ilçelerden kaçmak zorunda kaldılar ve gittiler. Yıllardır bu koruma amaçlı imar planlarının arkasında duran biri olarak ben, bunun artık sürdürülebilir olmadığını düşünüyorum. Yani insanlar kaçak bile olsa bu, imar affı anlamına gelmesin sakın, bunun bir ortası bulunur çünkü insanlar deprem olsa ölecekler orada, hiç başka bir şansları yok, şimdi ölecek ama işte balkonunu kapatmış, ölecek ama terasını -bilmem ne yapmış- uzatmış vesaire. Şimdi, aslında bunlara da çözüm bulacak ve insanların yıkıp yeniden mevcut gabarilerini muhafaza edecek bir altyapıyı oluşturmamız gerektiğini düşünüyorum ancak öyle bu işten kurtulabiliriz. Kurtulabiliriz derken...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, Sayın Vekilim biraz hızlandıralım, toparlayalım size zahmet.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

2000 yılı öncesindeki bütün binaların analizlerinin yapılmasını ve bunun sorumluluğunu yerel yönetimlerden çok, belediye başkanlarından çok, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapabilir mi bunu veya üstlenebilir mi? Mevcut yasanın uygulamalarda ciddi sıkıntıları var, onların yeniden düzeltilmesi ve insanların kendi evlerini yıkıp yeniden yapılmasının önünün açılması konusunda çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır'a söz veriyorum.

Buyurun Değerli Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben de teşekkür ediyorum.

Öncelikle sunumları için de teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdüre.

Benim de kısa birkaç sorum var, birkaç konuya da değinerek soruyla birlikte düşüncenizi alacağım.

Bir tanesi şu: Sunumunuzda da belirttiğiniz “Kentsel dönüşüm uygulaması yapacak belediyeler yatırıma ilişkin yıllık bütçelerinin yüzde 5’i ile imarla ilgili tahsil edilen harç gelirlerinin yüzde 50’sini kentsel dönüşüm uygulamalarına ayırmak zorundadır.” ifadesini kullandınız. Hangi kanuni dayanağa göre, bunu merak ettiğim için soruyorum? Buradaki “yatırıma ilişkin yıllık bütçelerinin yüzde 5’i” ifadesini açar mısınız?

İkincisi, tabii, bu itfaiye norm kadro ve mevcut dolu kadro üçte 1’i. Ortada norm kadro varken hizmet alımıyla bu işin yapılması da pek doğru değil gibi geliyor bana. Bu kadroların alınması, yetiştirilmesi ve daha nitelikli teknik bir yapının oluşması daha doğru olmaz mı?

Sayın Şentürk burada mı? Değil. Örneğin “İzmir’de Belediye Başkanı nerede diye herkes aradı” diyor. Aslında ben deprem sonrası alana gittiğimde ilk gördüğüm, tamamen belediyenin ekipleriydi ve Başkanın da bizzat kendisiyle de birlikte dolaştığını söyleyebilirim. Belediye Başkanı da ordaydı ve her kurum alanı olan tabii ki mesafesine bağlı olarak orada yerini buldu, çok kısa sürede de toparlandı. Yani belediye başkanlarımızın bizzat alanda olduğunu söylemek isterim. Bu eksik kalmasın.

Şimdi, Afet ve Acil Durum Planı’nı yapmak belediyelerin görevi ancak tabii, bu planların yapılması çok afaki böyle hani, sanki baştan savar gibi yapılan planlar oluyor genellikle. Birilerine sorumluluk, yetki, görev vesaire tanımları yazılıyor, çiziliyor, ortaya plan çıkıyor ama uygulanabilir değil, kimse de bunun farkında olmuyor. Bunların, belki denetimi ve her belediyede bu denetimin sıkı bir şekilde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilen kişiler tarafından bütün belediyelerin dolaşarak yapılması, önemli olur diye düşünüyorum.

Şimdi, önerileriniz gayet güzel ama birazcık daha, sanki, böyle temenni niteliğinde; daha somut önerileriniz olabilir mi? Ya da varsa belki buraya, hani, “Biz yetkimizi aşmayalım.” diye yazamamış olabilirsiniz. Böyle daha somut ama mesela, ben, size somut bir öneride bulunayım: Her büyükşehir belediyesi, il belediyesi ve nüfusu örneğin 250 binin üzerinde olan ilçe belediyelerinin bir deprem etüt ve yapı kontrol laboratuvarı kurmasını şart koşabilirsiniz. Bu laboratuvarları akreditasyon -yani ilgili 6306’da da çünkü verilebiliyor yapı denetim kuruluşları ve yapı laboratuvarlarına yetki, lisans- ve bu laboratuvarlara bu yetki verilip zaman tanımı da süresi de sınırı da ortaya konularak şu kadar süre içerisinde kentteki o belediye sınırları içerisindeki bütün yapıları... Bir kere bu çok acil yapılması

gereken bir şey. Yani bunu biz konuşuyoruz, ediyoruz ama yapı stokunun, envanterinin çıkartılması çok acil bilinmesi gereken bir şey. Dün, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü de buradaydı. Onların bu Mekânsal Adres Kayıt Sistemi'nde binaların bu Yapı Kullanma Belgesi veya Yapı Kayıt Belgesi bilgilerinin de olduğu ve buna bağlı olarak bir katmanda coğrafi bilgi sistemi üzerinden kentin durumunu doğrudan görsel olarak da görebildiklerini söylediler ama bütün yapıların taranarak o sistem içerisinde yer alması alınacak önlemlerin de daha etkin, daha hızlı olmasına imkân verecektir diye düşünüyorum. Dolayısıyla bu sürecin yani bu yapı envanterinin en kısa sürede hangi yapıyla olursa olsun, benim önerdiğim şekilde de olabilir veya yapı denetim kuruluşlarını devreye sokarak onlar üzerinden... Kanunda gerçi bunun yöntemi de var ama yapı denetim kuruluşları üzerinden bu işin yapılması ne derece sağlıklı sonuç üretir, ne derece hızlı bir sonuç getirir, onu bilemiyorum. Bu da mümkün ama somut olarak bence bütün... Ben Bornova Belediye Başkanlığı yaptığım için, kendim Bornova'da deprem etüt merkezi ve yapı kontrol laboratuvarı kurdum ve gerek karot testleri gerek beton içerisindeki, kolon ve kirişlerin içerisindeki demirin ve porozitenin, boşluk oranının vesairenin yani betonun “non destructive” dediğimiz yöntemle içerisindeki durumu da tespit eden çok özel bir laboratuvarı. Böyle bir laboratuvarın aynı zamanda teknik kadrosunu da tanımlayarak bir norm kadro gibi, 5 kişi, artık kaç kişiye bunu da tanımlayarak mutlaka büyükşehir, il ve nüfusu 250 binin üzerindeki belediyelere yapma zorunluluğu, kurma zorunluluğu getirilebilir örneğin. Bu bir öneriydi.

Onun dışında, bir de “belediyelerin afet öncesi faaliyetleri, ekip ve donanımları hazırlamak” derken afet öncesi faaliyetler içerisindeki bu ekip ve donanımlar nedir, onu da merak ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Sayın Vekilim, öncelikle teşekkür ediyorum, buradaki her eleştiri, her öneri bizim için çok kıymetli. Neticede biz de çalışmalarımızda bunlara öncelik ve bu çerçevede yön veriyoruz. O anlamda, özellikle bu laboratuvar konusundaki önerinizi ilk norm kadro çalışmasında geliştireceğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Bu bütçeyle ilgili konu 6306 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin (8)'inci fıkrasında var. “Mali zorunluluk nereden geliyor?” diye sormuştunuz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama oradan şunu anlıyoruz...

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Tabii, şöyle bir şey var orada Sayın Vekilim: Yani kentsel dönüşüm yaparsa, kentsel dönüşüme girdiği takdirde bu zorunluluk geliyor; kentsel dönüşüm yapmazsa orada bir boşluk var, yapmazsa bu zorunluluk yok.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Hah işte, onu demek istiyorum; o öyle bir sıkıntı.

Bir de kentsel dönüşümü 5393'e göre, 73'üncü maddeye göre yaparsa o zorunluluk yine yok.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Evet, yine yok.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yani sadece 6306'ya göre var. 6306'da da “riskli yapı” olarak tanımlandığında o riskli yapıların aslında belirlenmesi konusunda da bir şey var. Yani “Riskli yapıyı idare belirleyebilir.” diyor ama akredite bir laboratuvarı olmadan bu sefer ihtilaf oluyor. Yani ilgili belediyenin kadrosu, fen heyeti, fen işlerinin mühendisleri vesaire gidip kendilerince yaptıkları bir test,

gözlem sonucunda “Bu, riskli yapı.” dediklerinde o yapı sahibi buna itiraz edebilir; edebiliyor yani onun süresi falan da var gerçi ama. Orada işte akredite laboratuvarı olursa ona itiraz hakkı da ortadan kalkar otomatik olarak.

Yani ben de onu yaptım. İmara aykırı ne kadar şey varsa belediyenin kayıtlarında -ihaleye, yıkım ihalesine çıkılıp- onların hepsini ve imarlı olmayan alanlardaki bütün yapıları, bütün alanları riskli yapı ve riskli alan olarak yazdık verdik o zaman için ilk çıktığında bu kanun.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Başkanım, itfaiyeyle ilgili biraz önce ifade etmeye çalıştım; biz, belediyelerin hem nitelik olarak hem de personel olarak kendilerini geliştirmeleri... Çünkü biz onların iş birliği yaptığı bir kuruluşuz yani onlara vesayet bakımından bir bakış açımız yok kesinlikle. Mesela geldiğimiz, göreve başladığımız günden beri de bu konuda bütün belediyelerin önünü açıyoruz. Şu ana kadar biz 2.835 tane itfaiye alımı için bütün belediyelerimize izin vermişiz. Yani, mesela şu an bizde itfaiye alım talebiyle bekleyen bir konu şu an yok. Bu süreçleri hızlı bir şekilde sonuçlandırmaya gayret ediyoruz, öyle bir çabamız var.

Aynı şekilde, zabıta teşkilatı için de benzer bir şeyimiz var çünkü bu da her ne kadar afetin içinde gözükmemekle beraber belediyenin yine bir destek birimi, onları da teşvik ediyoruz.

Kentsel dönüşümün diğer bahsettiğiniz detay uygulamalarıyla ilgili konuya ben çok vâkıf değilim ama ben eğer bu konuda yazılı sorunuzu alırsam Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüzden cevabı alır, size ulaştırırım.

Afet öncesi ekipmanla ilgili olarak, her belediyenin gerek norm kadrosu gerekse diğer araç gereç, ekipmanı yapılırken hem kendi işini yani kendi sorumluluk alanındaki görev ve yetkilerini gözeterek hem de olası afetlere müdahale kapsamında bir marj bırakarak onu oluşturması lazım. Bizim, bütün belediyeler için “Siz şu kadar araç bulunduracaksınız.” noktasında bir çalışmamız yok ama norm kadroda veya ekipman noktasında zaten belediyelerin bakanlıklar gibi... Hani “Bir T cetveli var; şu araçları alırsınız, bunu alamazsınız.” gibi bir zorunlu şeyimiz de yok, öyle bir kriter de oluşturmadık. Dolayısıyla, belediye, kendi ihtiyaç duyduğu gerek itfaiyesini gerek ambulansını gerekse kurtarma aracını, iş makinesini tedarik edebiliyor. Bunu, onların birazcık kendilerinin yerelde çalışıp oluşturmaları lazım. Ha, bize düşen yani ülke düzeyinde böyle bir çalışma yapma noktasında bir şey olursa onu da yaparız yani kanunda çalışma alanlarımız var o anlamda ama bunun sanki belediyeler tarafından yapılması daha doğru olur. Biz onlara her türlü iş birliğini ve desteğini sağlarız o anlamda, hiç problemimiz olmaz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bir de bu afet ve acil durum planlarının denetimi... Mesela, o konuda rastgele bir nokta tanımlayıp, belediyeye görev verip “Şurada deprem oldu.” diye. Ne kadar süre içerisinde gerekli, o plana uygun hareket edip etmediği bir senaryoyla test edilebilir ve bunların yapılması lazım yani. O yapılmadığı takdirde... Dedğim gibi, bütün kamu kurumlarında da yazar, işte “depremde yapılacak işler” falan diye. Kimse de bilmez onu, kapıda yazar, asılıdır o, herkesin bir yerinde ama bir yangın olduğunda “Ne yapacağız şimdi. Eyvahl!” diye herkes panik içerisinde. Onun için...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLÜ – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Tabi, sizin sunumunuz esnasında değindiğimiz İmar Kanunu madde 39’a göre, belediyelerin, bir kısmı ya da tamamı yıkılacak derecede tehlikeli yapıların iskândan menedilmesine ilişkin sorumluluğu gerçekten çok önemli bir sorumluluk. Çünkü, bakın, İzmir’de yaşadığımız depremde meydana gelen can kayıplarının yaklaşık yarısı sadece 2 tane apartmanda meydana geldi. Bu 2 apartmandan biri, 2005

yılında İzmir’de art arda gerçekleşen üç depremde taşıyıcı sisteminde hasar alıp ilk 4 katı güçlendirilen ama güçlendirme ruhsatı alınmadan güçlendirilen ve daha sonra da 2013 ve 2018 yıllarında belediyenin yaptığı teknik inceleme sonucunda da tehlikeli bulunan ve oradaki mal sahiplerine “Üniversiteden de bir rapor alın.” denildiğinde, neredeyse yüzde 75’inin dairelerini satıp çıktığı, kiraya verdiği bir apartman. Diğerisi ise, yapısal deformasyonların artık zemin katlarda kapıların kapanmayacağı şekle getirdiği, zemin kat döşemelerinde gözle görülür bombeleşmelerin olduğu, çatlakların ve bu noktada binadaki deformasyonun kendisini çok net bir şekilde gösterdiği ve aynı şekilde de orada bu durumdan dolayı birçok mal sahibinin dairesini satıp gittiği ya da kiraya verdiği bir apartman ve her ikisine de belediyenin eli değmiş, her ikisine de belediyenin yetkilisi mühendis arkadaşlarımız gitmiş görmüş, rapor tutmuş ama iskândan menetmemiş ve İzmir depreminde 117 can kaybedildi; bunların yarısı o 2 apartmanda.

Şimdi, bu noktada, ne derece deprem güvenliğine sahip olduğunu birtakım analizler, akredite laboratuvarlar aracılığıyla belirlemekten ziyade artık bu noktada, tartışmasız bir şekilde neredeyse kendi kendine dahi göçebilecek yapıların bir an evvel tahliye edilmesinin, oradaki kiracı vatandaşımıza da başka noktada yardım edilmesinin çok önemli bir husus olduğunu düşünüyorum. Bakın, sadece 2 apartman ve can kayıplarının neredeyse yarısı. O yüzden, bu noktada yerel yönetimlerimiz, hiçbir siyasi gerekçeyle, hiçbir oy kaygısıyla ya da mevzuatta yarın itiraz edilecek ya da işte hukuki süreçler başlayacak kaygısıyla bu görevlerini yapmaktan imtina etmemeliler. Sonuçta bunların hepsi can, bunların hepsi hepimiz için, öncelikle onlar için de birer vebal.

Evet, değerli Genel Müdürümüze çok teşekkür ediyoruz. Özellikle öneriler kısmında getirdikleri yaklaşımlar bizim için de çok kıymetli. Onları da inşallah önümüzdeki çalışmalarımızda, raporumuzda değerlendirecek, gerekirse daha detaylı görüşleri, daha detaylı bilgileri sizden almak üzere, tekrar teşekkür ediyorum, emeğinize sağlık.

Bugün, değerli arkadaşlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Yerel Yönetimler Genel Müdürü, sunumu gerçekleştiren Turan Konak’a çok teşekkür ediyoruz.

Yine, katılımlarıyla, Komisyonumuzda bulunan Genel Müdür Yardımcısı Kemalettin Sakin, yine Genel Müdür Yardımcısı Emrullah Töremen, Projeler ve Teknik Hizmetler Daire Başkanlığından Alper Sami Çayır, Mevzuat Daire Başkanlığından Yasin Yıldırım, Belediyeler ve Birlikler Daire Başkanlığından Selim Solmaz’a Komisyonumuz adına çok teşekkür ediyoruz. Emeğinize sağlık, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. İnşallah tekrar görüşmek üzere diyoruz, sağ olun.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRÜ TURAN KONAK – Başkanım, biz teşekkür ediyoruz. Bize kendimizi, düşündüklerimizi, çalışmalarımızı ifade etme fırsatı verdiniz. Çok da kıymetli öneriler, görüşler oldu. Biz teşekkür ediyoruz, çok sağ olun. Biz de size kolaylıklar ve sağlıklı günler diliyoruz. Yarın Genel Kurulda beraberiz inşallah.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz, başarılar diliyoruz.

Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, gündemimizin “sunumlar” kısmında, sırada Millî Savunma Bakanlığımız, Lojistik Genel Müdürlüğümüz var. Arkadaşlarımız hazırlıkları yapsınlar.

Yine, sunum çıktılarını değerli Komisyon üyesi vekillerimize dağıtıyoruz. Yine, aynı şekilde sunumlar elektronik ortamda da e-posta adreslerinize gönderiliyor.

Bugün bizlere sunum gerçekleştirmek üzere Millî Savunma Bakanlığımız Lojistik Genel Müdür Vekilimiz Tuğgeneral Mücahit Zorlutuna bizlerle ve yine Lojistik Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Zeki Mirvelioğlu ve İnşaat Daire Başkanı Yılmaz Koçak katıldılar. Hoş geldiniz diyoruz Komisyonumuz adına.

Buyurun, sizi dinliyoruz.

6.-Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Vekili Tuğgeneral Mücahit Zorlutuna'nın, TSK'ya afet ve acil durumda sorumluluk veren mevzuat ile görev alan hizmet grupları ve yürütülen faaliyetler hakkında sunumu

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sizi ve değerli Komisyon üyelerimizi şahsım ve Millî Savunma Bakanlığı adına saygıyla selamlıyorum.

Sizlere arz edeceğim sunumu biz iki bölüm hâlinde hazırladık. Birinci bölümü ben müsaadelerinizle arz edeceğim. İkinci bölümü ise Lojistik Genel Müdür Yardımcımız Zeki Mirvelioğlu Beyefendi arz edecekler.

Şimdi birinci bölüme ait sunuma müsaadelerinizle başlıyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Takdim planını perdede sundum. Burada Türk Silahlı Kuvvetlerine sorumluluk veren mevzuatı öncelikle inceleyeceğiz. Ardından görev alan hizmet grupları, yürütülen faaliyetler ve faaliyetlere yönelik görsellerle ben sunumumu bitireceğim.

Afet ve acil durum harekâtı kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerine sorumluluk veren kanun ve yönetmelikler yansıda görülmektedir. Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği ile Türkiye Afet Müdahale Planı Bakanlığımıza bağlı birimlerin diğer bakanlıklarla koordine yöntemini belirlemekte kullanılan ana dokümanlardır. Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği'nde Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik hükümler kapsamında 30'uncu maddede, afet bölgesinde bulunan en yakın askerî birlik ve komutanlıkların seferberlik ve savaş hâli hariç vali ve kaymakamlar tarafından istenecek yardımları üstlerinden emir beklemeksizin ve gecikmeksizin 7269 sayılı Kanun kapsamında mükellefiyetlerinin bir gereği olarak yerine getireceği belirlenmiştir. Yine, 30'uncu madde kapsamında askerî birlik ve komutanlıkların afet müdahale planlarında verilen görevleri eksiksiz olarak yerine getirmekten, kendilerinden istenilen her türlü personel, araç gereç ve teçhizatı zamanında vermekten sorumlu olduğu belirtilmiştir.

13'üncü madde kapsamında ise afet müdahale planları kapsamında ulusal ve yerel düzeyde eğitim ve tatbikatlar düzenleneceği belirlenmiştir. Biz de bu maksatla -yakın geçmişten birkaç örnek vererek arz etmek istiyorum- İnsani Yardım Tugayı Komutanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle birlikte 2019 yılının Mayıs ayında Ankara'da bir tatbikat icra ettik. 22-27 Temmuz 2019 tarihlerinde Malatya'da Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi Tatbikatı düzenlendi. Bu sene pandemi dolayısıyla planlanan tatbikatları maalesef ertelemek zorunda kaldık ama yine Romanya'da düzenlenen bir eğitime uzaktan, görüntülü olarak katıldık.

Yine, Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesi uyarınca AFAD'ın talepleri üzerine askerî kargo uçakları ve helikopterleri dâhil olmak üzere tüm kurum ve kuruluşların kara, deniz ve hava araçları ile diğer yardımcı alet ve ekipmanlarının herhangi bir gecikmeye mahal verilmeksizin görevlendirileceği hususları belirlenmiştir.

AFAD tarafından afet ve acil durumlara müdahale çalışmalarında görev alacak tüm kurum ve kuruluşların sorumluluklarını belirlemek maksadıyla yayımlanan Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği ile Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında oluşturulan 28 hizmet grubundan Türk Silahlı Kuvvetlerinin çözüm destek ortağı olarak görev aldığı 10 adet alan yer almaktadır. Bunları

yansıda görmektesiniz; güvenlik ve trafik, yangın, tahliye ve yerleştirme planlaması, arama ve kurtarma, barınma, kimyasal, biyolojik radyolojik ve nükleer konular, sağlık, haberleşme, nakliye ve onuncu sırada da hasar tespit çalışmaları yer alıyor. Bunların ana çözüm ortağı kurumları da yansıda sunuldu.

Şimdi, bunlara teker teker bakacak olursak eğer: Güvenlik ve trafik konusunda, Silahlı Kuvvetler, kolluk kuvvetlerine destek olmak üzere görev almaktadır. Yangın konusunda da talep edildiği takdirde itfaiye ekiplerine destek sağlamaktayız.

Tahliye ve yerleştirme planlaması bakımından ise... Tahliye, adı üstünde, biz bu konuda özellikle hava araçlarının tahsisleriyle birlikte destek sağlıyoruz. Yerleştirme konusunda ise Türk Silahlı Kuvvetlerine ait özel ve yerel eğitim merkezleri ile orduvevlerinin böyle bir afet durumunda ihtiyaç sahipleri tarafından iskân edilmesi maksadıyla kullanılması söz konusu oluyor.

Arama kurtarma bakımından... Silahlı Kuvvetler içerisinde özel olarak teşkil edilmiş ve özel olarak teçhiz edilmiş birliklerle arama kurtarma faaliyetlerine destek sağlanmaktadır.

Barınma bakımından, çadır kentlerin kurulması açısından iş gücü desteğini sağlıyoruz. Yine biraz önce örneğini verdiğim şekilde ihtiyaç sahiplerinin geçici iskânı için gerekli planlamaların yapılmasını sağlıyoruz.

KBRN konusunda ise yine Silahlı Kuvvetlerin bu konuda özel olarak teşkil edilmiş ve teçhiz edilmiş birlikleriyle AFAD'ın yürüteceği keşif faaliyetlerine destek sağlamakla görevliyiz.

Sağlık hizmet grubunda hem azalmış olmakla beraber bünyemizde bulunan sıhhi ekiplerimizle görev yapıyoruz hem de hasta ve yakınlarının -hastaların, yaralıların ve onların da yakınlarının- sıhhi tahliyesine yönelik olarak hava nakliye araçlarının görevlendirilmesi, ambulansların görevlendirilmesi, ayrıca deniz nakliye araçlarının görevlendirilmesi konusunda görevlerimiz var.

Haberleşme hizmet grubu planı bakımından, malumları olduğu üzere muhabere imkânları bulunan birliklerimiz var, gerektiği yer ve zamanda bu birliklerin kullanılması suretiyle haberleşme desteğinin sağlanması konusunda görevimiz var.

Yine, nakliye hizmet grubu planlaması konusunda elde bulundurulanan yani Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterinde bulunan kara, deniz ve hava araçlarının ulaştırma aracı desteği bakımından kullanılmasını sağlıyoruz.

Son olarak, hasar tespit hizmet grubu planındaki görevimizde, çoğunlukla mimar, mühendis sınıfında bulunan personelimizin katılımlarıyla teknik personel desteği sağlayarak bu konuda çaba gösteriyoruz.

Afet ve acil durumlara müdahale, Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından merkezî ve yerel olarak icra edilmektedir. Bizim hem Afet Bölge Komutanlığı olarak hem de Afet Tali Bölge Komutanlığı olarak belirlediğimiz birliklerimiz var, -ilerleyen yansılarda onları da size arz edeceğim- bunlarla birlikte biz kendi bünyemizde hazırladığımız afet ve acil durum harekât planlarını sürekli güncel hâlde tutmaya çaba gösteriyoruz. Bunları kaymakamlıklarımızla, valiliklerimizle ve AFAD'la rutin olarak görüşmek suretiyle bu harekât planları güncel olarak bulunmakta ve bu harekât planlarına yönelik olarak da eğitim ve tatbikat faaliyetlerimiz devam etmektedir.

Afet ve acil durumlarda görev verilmesi hâlinde Türk Silahlı Kuvvetleri unsurları 7/24 esasına göre çalışan Silahlı Kuvvetler Komuta Harekât Merkezi'nden yönetilmektedir. Bu, Genelkurmay Başkanlığımızın sorumluluğunda bulunan ve -aynı şekilde ifade edeceğim- 7/24 kesintisiz olarak şu anda dahi görev yapan bir merkezimiz.

Şimdi, Türk Silahlı Kuvvetlerine görev verilmesi hâlinde yansıda gördüğünüz ilk müdahale kuvvetleriyle afet ve acil durumlara müdahale edilmektedir. Birkaç örnek vermek istiyorum: İnsani Yardım Tugay Komutanlığımız var, bunun kadrosunda bulunan 22 doğal afet kurtarma timi ve yine Deniz Kuvvetleri Komutanlığımızın teşkilatında bulunan Deniz İstihkâm Arama Kurtarma Timlerimiz hâlen yirmi dört saat görev yapmaktadırlar. Hem Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karşılamak hem de olası bir afet durumunda, deprem durumunda halkımızın desteğini sağlamak amacıyla görevlerine devam etmektedirler. Bu İnsani Yardım Tugay'ında görev yapan bizim Doğal Afet Kurtarma Taburumuz var; yansıda örnek olarak, bu arkadaşlarımızın, bu birliğimizin imkân ve kabiliyetlerinden kısaca bahsetmek istedim. Bunlar, depremde arama kurtarma için 22 tim, dağda arama kurtarma için 6 tim, su ve selde arama kurtarma için 5 tim, toprak kaymaları için 22 tim, çığda arama kurtarma için 6 tim, kaybolmalarda arama kurtarma için 22 tim, kazalarda arama kurtarma için 22 tim, yangınlarda arama kurtarma için 1 tim ve KBRN ortamında arama kurtarma için 1 tim hâlen teşkilatımız içerisinde...

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Sayın Genel Müdürüm, KBRN'yi açar mısınız?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer taarruz.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ederim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Şimdi, acil müdahale kuvvetlerimiz, biraz önce yansılarda arz ettiğim o timlerimiz azami altı saat içerisinde intikale hazır olabilecek, gerektiğinde karadan ve havadan olay yerine intikal edebilecek Türk Silahlı Kuvvetleri İnsani Yardım Tugay Komutanlığı, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sıhhiye Alay Komutanlığı ve ihtiyaç duyulan diğer birliklerimizden oluşmaktadır. Müteakip müdahale kuvvetlerimiz ise özel teçhizat araç gereç ve eğitime sahip merkezî ya da bölgesel konuşlu, emirle on iki-yirmi dört saat içerisinde afet bölgesine intikale hazır hâle gelebilecek ve emirle afet bölgesine intikal ettirilecek istihkâm, ikmal, ulaştırma ve ihtiyaç duyulan diğer birliklerden oluşmaktadır.

Yansıda size bütün Türkiye çapında görevlendirmiş olduğumuz afet bölge komutanlıklarının listesini arz ediyorum. Ordu komutanlıklarımız bu bakımdan 1'inci derecede görevlendirilmiş birliklerimizdir. Yine, Ankara ve çevresini kapsayan yerlerde 4'üncü Kolordu Komutanlığımız; Afyon, Kırıkkale, Kırşehir ve Niğde illerini kapsayan Kara Kuvvetleri Lojistik Komutanlığımız; Kocaeli ve Yalova illerinde Donanma Komutanlığımız; Eskişehir iline özel olmak üzere de Muharip Hava Kuvvet Komutanlığımız görevlendirilmiştir. Sorumlu olduğu bölgelerde bu birliklerimiz hem harekât planlarını yapmaktan, koordine etmekten, bu birlikleri hazır hâlde tutup emir verildiğinde, ihtiyaç duyulduğunda göreve hazır hâlde bulunmaktan sorumludurlar.

Bir de uçak ile helikopter konuş durumunu ben çok özet olarak arz etmek maksadıyla sizler için bu yansyı hazırladım. Görüldüğü üzere, Türkiye'nin önemli bütün bölgelerinde bizim her an görevlendirebileceğimiz Kara Kuvvetleri, Deniz Kuvvetleri ve Hava Kuvvetlerine ait hava araçlarımız her an göreve hazır hâlde beklemektedirler. Burada gözükmeyen bazı yerlerde de -hani, doğrudan görevimiz değil ama- hem Jandarma Genel Komutanlığımızın hem de Sahil Güvenlik Komutanlığımızın burada görülenler haricinde uçak ve helikopterleri var, onlar da bu faaliyetler için göreve hazır hâlde bulunuyorlar.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Jandarma dâhil mi burada?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA - Efendim?

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Jandarma...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA - Şöyle: Onlar, biliyorsunuz, İçişleri Bakanlığına bağlı olduğu için ben burada göstermek istemedim.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Hayır, Sahil Güvenlik dışında Jandarma da var ayrıca herhâlde.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Hem Jandarma hem Sahil Güvenlik Komutanlığının hava araçları var, onlar da bu hizmeti sağlamak üzere görevlendirilmiş durumdalar. Yani, örneğin şurada, bakın, Erzurum gözükmüyor, Ağrı gözükmüyor, efendim, Malatya gözükmüyor; bu yerlerde de Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığındaki arkadaşlarımız görev yapmaktadırlar.

30 Ekim 2020 tarihinde İzmir’de gerçekleşen deprem felaketinde arama kurtarma çalışmalarına katılacak AFAD ve Jandarma arama kurtarma ekipleri ile bunların araçlarının nakli kapsamında Hava Kuvvetleri Komutanlığına ait 2 farklı tipte uçak görevlendirilmiştir. Bu ve bundan sonraki birkaç yansı, sayın vekillerim, yakın zamanda gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkindir.

Yine, İzmir Seferihisar depreminde mülki amirin talebine istinaden 57’nci Topçu Tugay Komutanlığınca çadır kurulmasına destek sağlamak amacıyla 138 personel, Bornova Stadı’nda 105 personel, Buca Hipodromu’nda 70 personel çadır kurmakla görevlendirilmiş; bunlar toplam 500 çadırın kurulmasında görev almışlardır. Ayrıca, deprem bölgesinde keşif ihtiyacına istinaden 3’üncü Kara Havacılık Alay Komutanlığına bağlı 2 adet helikopter bu bölgelerde görevlendirilmiştir.

24 Ocak 2020 tarihinde Elâzığ’ın Sivrice ilçesinde meydana gelen deprem felaketinde ise 13 askeri uçak kısa sürede görevlendirilmiş; Ankara, İstanbul, Kayseri, Kırıkkale ve Konya illerinden Elâzığ iline 510 personel, 12 köpek, 16 araç ve arama kurtarma malzemelerinin süratle nakledilmesi bu hava vasıtalarımızla sağlanmıştı.

Yine, bizim Elâzığ’a yakın bir eğitim merkezimiz var, gölün kenarında; orası da Elâzığ depreminde depremden zarar gören vatandaşların iskânı amacıyla kullanılmıştı. Daha sonradan da yine depremden zarar gören vatandaşlarımız için yapılan konteynerler de orada, Elâzığ’da, lojmanlar bölgesinde Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından tahsis edilen alan üzerine yapılmıştır. Yine, Elâzığ depreminde MEBS yani Muhabere Elektronik Bilgi Sistemleri Alay Komutanlığımızca Kale ilçesi köylerine 179 adet çadır kurulmuş, 8’inci Kolordu Kışlası’nda biraz önce bahsettiğim depremedeler ve aileleri için barınma yeri düzenlenmiş ve yemek hizmeti verilmiştir.

Sayın Başkanım, şimdi müsaadenizle yaptığımız eğitim faaliyetlerine dair ben çok kısa bir video izletmek istiyorum.

Bu sırada takdimin ikinci bölümü için sözü de Genel Müdür Yardımcımıza devredeceğim müsaadenizle.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bu arada bir tim kaç kişiden oluşuyor Sayın Başkan?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Sayın Vekilim, bir tim 6 ila 8 kişi arasında oluşuyor çoğunlukla ama bazı özel timlerimizin 16-18’e çıktığı rakamlar da oluyor.

(Millî Savunma Bakanlığının yaptığı eğitim faaliyetlerine dair bir video gösterimi yapıldı)

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ZEKİ MİRVELİOĞLU – Sunumumuz bu kadar.

7.- Millî Savunma Bakanlığı Lojistik Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Zeki Mirvelioğlu'nun, Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan yapılara yönelik deprem öncesi ve sonrası alınan tedbirler hakkında sunumu

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ZEKİ MİRVELİOĞLU – Sayın Başkanım, ben de Lojistik Genel Müdürlüğünün diğer kanadını temsilen size bu sunumu yapıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Müsaade ederseniz, ilk önce, bizim Bakanlığımızdaki Lojistik Genel Müdürlüğünün yapısıyla ilgili de ufak bir bilgi vereyim. Bizim Lojistik Genel Müdürlüğünün bu ikinci kısmı inşaat ve yapım işleriyle ilgilenmektedir yani ana, temel icra alanı budur. Lojistik Genel Müdürlüğünün altında 3 tane daire başkanlığı var: Biri, NATO Yatırımları Daire Başkanlığı; ikincisi, İnşaat Daire Başkanlığı; üçüncüsü, Emlak Daire Başkanlığı. Bir de bizim 12 tane bölgemiz var, bunlarda da 12 tane inşaat ve emlak başkanlıkları bulunmaktadır. Bunların tamamında, personel sayımız 881 kişiden oluşmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'nin tüm bölgelerinde askerî yapı alanında hizmet veren bir ağıımız bulunmaktadır. Bu ağlar da diğer şehirleri koordine edecek şekilde kurulmuş ve oluşturulmuştur.

Bunları anlattıktan sonra müsaade ederseniz sunuma geçmek istiyorum. İlk önce, bizim konumuz: Buradaki yapılar yapılırken deprem konusunda ne yapıyoruz? Ana tamamızı da bu olarak hazırladık. Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan yapılara yönelik tedbirler... Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan bina ve tesislere yönelik deprem öncesi ve deprem sonrası önlemlerin alınması maksadıyla inşaat, emlak, lojistik faaliyetlerin planlaması ve icrası Lojistik Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Envanterimizde bulunan yapılar belli bir program dâhilinde gözlem altında tutularak incelenmekte, önem ve inşa öncelikleri gözetilmek kaydıyla yeniden inşa edilmekte ya da güçlendirilmektedir. Bu kapsamda, envanterdeki yapılara yönelik bakım, onarım ve güçlendirme ile yeni yapım faaliyetleri, bütçe imkânları dâhilinde ancak güncel deprem mevzuatına uygun olarak yapılmaktadır.

Diğer taraftan, mevcut yapıların durumu ve taşıyıcı sistemlerindeki olası değişiklikler söz konusu binaların kullanıcıları tarafından düzenli olarak takip edilmekte ve tespit edilen değişiklikler Genel Müdürlüğümüze bildirilmekte, Genel Müdürlüğümüz tarafından gerekli önlemler alınmaktadır. Binalara yönelik yapısal değişikliklerle ilgili bildirimin alınmasını müteakip teknik personel tarafından durum yerinde gözlemsel olarak incelemekte ve ayrıntılı raporlar düzenlenmektedir. Düzenlenen raporlara göre riskli olduğu değerlendirilen yapıların yapısal güvenlik analizleri uzman kurum ve kuruluşlar marifetiyle yaptırılmaktadır yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylı, lisanslı firmalara yaptırılmaktadır. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre, binaların mevcut hâliyle kullanılmayacak durumda olması ve eski yönetmelikler doğrultusunda inşa edilmesi nedeniyle günümüz ihtiyaçlarına cevap verememesi ve depreme dayanaklı olmamasının tespit edilmesi durumunda yıkılarak yenileri yapılmaktadır. Yıkım kararındaki ana esasımız –bu, bizim yönergelerimizde var- güçlendirme maliyeti eğer yapım maliyetinin yüzde 50'sini aşıyorsa o zaman otomatikman yıkım kararı alınmakta ve yapı yıkılarak yeniden yapılmaktadır. Ancak yapısal zafiyetin takviye edilerek giderilebileceği ve güçlendirmenin maliyeti etkin, ekonomik ve verimli olduğu tespit edildiği durumlarda yapılar mevzuatta belirtilen teknikler kullanılarak güçlendirilmektedir. Betonarme perde ilavesi, betonarme kolon ve giriş takviyesi, betonarme temel ilavesi gibi klasik güçlendirme yöntemlerinin yanı sıra aynı zamanda modern teknikleri de kullanıyoruz, bunun örneği de sismik sönmüleyiciler mesela; bunları kullanarak daha sofistike yöntemlerin icrasıyla güçlendirmelerimizi sürdürüyoruz.

Binalarımız güncel deprem yönetmeliği esaslarına göre projelendirilmektedir. En son yaptırılacak bina projeleri 2018 yılında kabul edilen ancak 2019 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiş olan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne göre yeniden, tamamen güncellenmiştir yani eski projelerimiz tekrar güncellenerek mevcut yönetmeliğe uygun hâle getirilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı, gerek olası bir deprem felaketinde doğabilecek riskleri bertaraf etmek maksadıyla kullanımda olan yapılan depreme karşı güvenliğini artırmak gerekse de afet sonrası vatandaşlarımıza, kamu kurum ve kuruluşlarına verilecek destek görevini yürütmek için tüm unsur ve imkânlarını seferber ederek hassasiyetle çalışmaya devam edecektir.

Arz ederim efendim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Sunumlarınız için teşekkür ediyorum, sağ olun.

Ben iki konuda bilgi almak istiyorum.

Şimdi, bu tür afetlerde destek olabilmemiz için, bu anlatılan faaliyetleri yerine getirebilmeniz için önce sizin ayakta kalmanız lazım, hayatta olmanız lazım. Bu anlamda “Şu anda Türk Silahlı Kuvvetlerinin elindeki yapılara güçlendirme yapılıyor.” dediniz ama oran verirse depreme dayanaksız ne kadar binamız vardı, bunun yüzde olarak ne kadarı güçlendirildi veya yenilendi? Daha güçlendirilmesi gereken ne kadar bir yapı var? Bir, bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de ilk sunumda 10 adet hizmet grubundan bahsedildi. Bu hizmet grupları profesyonel mi yani muvazzaf ekipten mi oluşuyor yoksa bizim Mehmetçik'ten mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Tamamı muvazzaf Sayın Başkan, şöyle: O hizmet gruplarından 1 tanesinde çadır kurulmasına destek konusu vardı; bir tek o konuda biz mevcut askerlik yükümlülüğü altındaki erbaş ve erlerimizden yararlanıyoruz. Onların haricindeki bütün destek gruplarında personelimiz muvazzaftır Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Hep profesyonel tabii.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Tabii ki.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyorum.

İlk soruya...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ZEKİ MİRVELİOĞLU – Sayın Başkanım, biliyorsunuz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterinde yaklaşık 60 bin civarında binamız var. Aslında yapılar, biliyorsunuz, çoğu zaman ya tek katlı ya da 4-5 katlı binalar yani lojmanlarımız biraz daha çok katlı onların dışındaki binalarımız tek katlı veya 2 katlı basit binalardan oluşmaktadır. Dolayısıyla, bunlarla ilgili, daha önceki depremlerimizde çok fevkalade hasar alan binamız yoktu. Mesela, son İzmir depreminde bizim İzmir depreminden dolayı hasar gören binamız yoktur.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – 1999'da, Gölçük'te, donanmada böyle bir sıkıntımız oldu.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ZEKİ MİRVELİOĞLU – Evet, efendim, Gölçük'teki depremle ilgili de size bilgi vereyim. Gölçük'teki hadise, tam fayın üzerinde bir bina var dolayısıyla orada herhangi bir çelik yapı da olsaydı dayanması mümkün değildi. Yani, bu binanın tam kusurlu bir bina olduğu da söyleyemeyiz bu hususta çünkü fayın tam üzerinde oturuyordu, fayın üzerinde oturduğu için binanın çökme durumu var ama bizim bu son depremlerde zarar görmüş, hasar görmüş bir binamız yoktur. Bununla ilgili bize, bölge

başkanlıklarımıza zamanla yapılan müracaatları değerlendiriyoruz, binaları inceliyoruz. İlk önce gözlemsel olarak bir inceleme yaptırıyoruz; bu gözlemsel inceleme içerisinde tabii test çekici de var eğer binayı riskli görürsek bunlar bize yazılıyor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından lisanslı olan firmalara tekrar inceleme yaptırıp güçlendirme maliyetlerini çıkartıyoruz ve karşılaştırıyoruz. Eğer, güçlendirme maliyetlerimiz, binanın yeni yapım maliyetlerinin yüzde 50'sinden fazlaysa yıkım kararı veriyoruz. Dolayısıyla, bizim böyle bir programımız mevcut yani elimizdeki yapı stokunu, zayıf olanlardan başlamak suretiyle, yenilemek üzere başlamış bulunuyoruz, bununla ilgili programlarımız var fakat hani, yüzde olarak dersiniz bunu size biz yazılı olarak vermek isteriz Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Oldu. Teşekkür ettim.

Evet, soru sormak isteyen yok herhâlde, açıklayıcı oldu demek ki.

Peki, Tuğgeneral, Lojistik Genel Müdür Vekilimiz Mücahit Zorlutuna Bey'e ve Genel Müdür Yardımcımız Mehmet Zeki Mirvelioğlu, yine İnşaat Dairesi Başkanı Yılmaz Koçak ve Afet Uzmanı Semra Durmaz hanımefendiye teşekkür ediyoruz, sağ olun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜR VEKİLİ TUĞGENERAL MÜCAHİT ZORLUTUNA – Sağ olun Sayın Başkanım, biz de size ve Komisyon üyeleri değerli milletvekillerimize çok teşekkür ediyoruz. Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz, iyi akşamlar diliyoruz.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Sağ olun, size de hayırlı akşamlar.

Evet, şimdi Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden Genel Müdürümüz Kaya Yıldız Bey, Genel Müdür Yardımcımız Oğuz Kasap, Etüt Planlama ve Tahsisler Daire Başkanımız Nazmi Kağnıcıoğlu, Baraj ve HES Daire Başkanımız Dinçer Aydoğan, Destek Hizmetleri Daire Başkan Vekilimiz Ersin Turan.

Vallahi, güçlü bir ekiple gelmişsiniz Sayın Genel Müdürlük.

Teşekkür ediyoruz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Başkanım, Genel Müdürümüz Kaya Yıldız Bey, bütçe toplantısında olduğu için gelemedi, ben katıldım, Oğuz Kasap Genel Müdür Yardımcısı.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyoruz.

Evet, buyurun.

8.- *DSİ Genel Müdür Yardımcısı Oğuz Kasap'ın, Tarım ve Orman Bakanlığınca depreme hazırlık kapsamında yürütülen çalışmalar; doğal afetlerle mücadele çalışmaları, DSİ bünyesindeki hizmet tesislerinde yapılan deprem analizleri ve barajların depreme karşı dayanıklılığı ile sonuç ve değerlendirmeler hakkında sunumu*

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Başkan, sayın vekillerimiz, çok kıymetli hazırsınız; ben de şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sunum planımızda Tarım ve Orman Bakanlığı depreme hazırlık kapsamında yürütülen çalışmalar, doğal afetlerle mücadele çalışmaları, makineli çalışmalar, Devlet Su İşleri bünyesindeki hizmet tesislerinde yapılan deprem analizleri ve barajların depreme karşı dayanıklılığıyla devam edip sonuç ve değerlendirmelerle kapatacağız.

Öncelikle, Tarım ve Orman Bakanlığı depreme hazırlık kapsamında yürütülen çalışmalar: Bakanlığımız afet ve acil durumlarda tarım ve hayvancılık hizmet grubu ana çözüm artığı. Bu kapsamda gıda güvenliğini sağlamak, afetzedede çiftçilerin bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretiminde meydana

gelen zararları ile afet ve acil durumdan etkilenen tarım alanlarının hasar tespitini yapmak, hayvan kaynaklı her türlü salgın hastalığın önlenmesi için gerekli tedbirleri almak, ölen ya da itlaf edilmesi gereken hayvanlarla ilgili gerekli çalışmalara yönelik koordinasyondan sorumludur.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği'yle oluşturulan Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında, Bakanlığımızca ulusal düzeyde tarım, orman, gıda, su ve hayvancılık grubu planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bakan Yardımcısı Başkanlığında Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi kurulmuştur, 81 il müdürlüğümüzce operasyon planları yapılmıştır. Deprem anında Bakanlık merkez ve il müdürlüklerimiz bünyesinde oluşturulan ekipler, araç gereç ve malzemelerle birlikte hızla harekete geçebilecek şekilde hazır bulundurulmaktadır ve bu toplu alanda görev alacak personel için de kıyafet, malzeme alımları gerçekleştirilmiştir.

Afet müdahale sistemi kapsamında, Bakan Yardımcısının Başkanlığında koordinasyon ve operasyon ekipleri oluşturulmuştur. Koordinasyon ekipleri planlama, iyileştirme ve meteoroloji ekiplerinden meydana gelmektedir. Operasyon ekiplerinde de bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve gıda denetimi, hasar tespit ve yangınla mücadele ekipleri yer almaktadır.

Bu müdahale planıyla afete uğrayan köylü, çiftçi üreticilerin en kısa zamanda yanında olmak, afete maruz kalan tarımsal, hayvansal kayıpların en aza indirilmesini sağlamak, salgın ve bulaşıcı hastalıklar konusunda tedbir alarak halk sağlığını korumak ve sürdürmek, bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretiminde meydana gelen zararları tespit etmek, hayvan hastalıklarıyla mücadele etmek, bölgede gıda denetimlerini yapmak, açıkta kalan hayvanların iklim şartları göz önünde bulundurularak barınma ihtiyaçlarını karşılamak, yem ve tohum desteğini sağlamak maksadıyla sahada çalışma planları oluşturulmuştur.

Burada, koordinasyon ekipleri ne yapıyor? Planlamayı yapıyor, iyileştirme çalışmalarını yürütmek ve meteorolojik hava olaylarını takip ederek operasyonlara yön veriyor. Operasyon ekipleri de zararlı tespitini ve hayvansal kayıpları en aza indirmek ve gıda güvenliğini sağlamak için de çalışmalar yürütüyor.

Bakanlığımızdan sonra, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü olarak doğal afetlerle mücadele kapsamında, bir defa, Genel Müdürlüğümüz tarım, enerji, çevre ve taşkın ve hizmet ana gruplarında hizmet vermektedir.

Burada, taşkından bir iki dakika hızlı bir şekilde bahsedeceğim çünkü müsaade ederseniz, bizim deprem ve taşkın anındaki çalışmalarımız -makine ve ekipmanlarla- benzer niteliktedir.

DSİ taşkın erken uyarı sistemleri kurulmuştur ve kurulmaya devam ediyor. Taşkın tehlike haritaları oluşturuldu özellikle taşkın bölgelerinde. Belediyelerle şehir taşkınları tehlike haritaları oluşturuldu. Bu bölgelerde baraj yıkılma ve taşkın alanı analizleri yapılıyor.

Yine, AFAD'la ortaklaşa çalışmalar yürütüyoruz. Burada, yine, AFAD ekibiyle beraber önce DSİ ekiplerimiz eğitiliyor, daha sonra da afet ve müdahale eğitimleri yapılıyor. Gece ve gündüz tatbikatlarla ekibimiz sürekli taşkınlarla müdahale noktasında hazır bulunduruluyor.

Burada “mobil taşkın koordinasyon merkezi” dediğimiz seyyar, mobil araçlarımız yer alıyor. Bunu depremde de taşkın anında da kullanabiliyoruz. Bu araçlar özellikle deprem anında telefonla ulaşım sağlamadığı için uydu telefonlarıyla donatılmış durumda. Her türlü koruyucu giyim eşyası, bilgisayar ve özellikle taşkında o bölgedeki Q100 ve Q1000'de olabilecek taşkın yayılımalarını da görecektir şekilde haritaları da donanımlı bir şekilde yer alıyor ve aynı zamanda da içerisinde dinlenilebilecek, uyuyabilecek imkânlar da var.

Ülkemizde, hatta dünyada ilk defa Taşkın Müzesi kurularak öncelikle çocuklar olmak üzere tüm ziyaretçiler taşkınlara karşı bilinçlendiriliyor.

Burada, geçirgen bentlerden bahsetmek istiyorum. Bu bizim için çok önemli. Biraz önce Karayolları Genel Müdürümüzün sunumunda gündeme gelmişti yani “Neden köprü ve menfezler taşkınlar esnasında geçirmiyor?” diye. Biz, Karayollarına köprü ve menfezleri boyutlandırırken onlara debi değerlerini veriyoruz, onlar da ona göre boyutlandırıyorlar ama taşkın anında özellikle şehir merkezlerinde, meskûn alanlarında üst havzalardan gelen ağaç, kök, orman emvali malzemelerin köprü ayaklarında birikmesi neticesinde taşkınlar başlıyor. Biz, bundan dolayı üç dört yıldır özellikle Doğu Karadeniz’den başlamak üzere artık bütün ülke çapında geçirgen bentler yapıyoruz. Bu bentlerdeki amaç; üst havzadan gelen hatta heyelanlarla gelen ağaçları ve orman emvali malzemeyi önce orada tuzaklıyoruz ve aşağıya inmesini engelliyoruz. Sağ üst resimde onu görüyorsunuz zaten, bakın, hemen o beton dilimlerinin arkasındaki bütün şeyi. Bu, Güneysu’da çekilen bir resimdir, yapılan bentten çekilen bir resimdir. Eğer bu malzemeyi yukarıda tuzaklamamış olsaydık aşağıda Rize ili ve ilçelerinde taşkınlara neden olacaktı.

Yine, deniz birleşimlerinde, bazen denizdeki yükselmelerden dolayı özellikle lodosta yükselmeden dolayı suyun denize deşarjı mümkün olmuyor ve bundan dolayı da yayılımlar meydana geliyor. Bununla ilgili de AR-GE çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Taşkın bölgelerindeki müdahaleleri belirliyoruz ve bunlarla ilgili düzeltici tedbirler alıyoruz, eskisi gibi büzlere izin vermiyoruz, en az 2,5x2,5 metre boyutunda menfezler kullanıyoruz.

2002 yılından günümüze kadar da yaptığımız taşkın testleriyle yaklaşık 11,52 milyar TL ülke ekonomisine katkı sağlamış durumdayız ve 9.957 adet taşkın tesisi ile 12 milyon 121 bin dekar tarım arazisini taşkınlardan korumuş oluyoruz. Yapılan çalışmalardan hızlı şekilde geçiyoruz.

Giresun sel felaketi... Burada DSİ, 93 adet makine ve 110 adet personeliyle taşkına müdahale etmiştir.

Ardından yine, depremlerle sunuma devam etmek istiyorum. Elâzığ depremi... 24 Ocak 2020 tarihinde meydana gelen Elâzığ depreminde, yine makine ve ekipmanımızla müdahale edildi. Burada da 42 personel ve 54 iş makinesiyle çalışıldı.

Van-Başkale depremi, keza aynı şekilde DSİ iş makineleriyle yönlendirildi.

İzmir depremi... En son yaşadığımız İzmir depreminde yine iş makinelerimiz ve personelimizle çalıştık. Burada da toplam 62 adet iş makinesi ve 90 personelimiz görev almıştır.

Şimdi, yine depremle alakalı olarak DSİ Genel Müdürlüğü olarak bölge müdürlükleri, bağlı taşra teşkilatı ve hizmet tesislerinde deprem analizleri yapıyoruz. Toplam 26 bölge müdürlüğümüzde 1.083 adet binada 513.642 metrekare alanda değerlendirme yapılmıştır. Hâlen Edirne, Şanlıurfa, Kayseri, Ankara ve İstanbul Bölge Müdürlüklerinin de bazı binalarında çalışmalar devam etmektedir. Bu, 26 bölge müdürlüğünün açılımı.

Deprem risk analizleri sonucunda, İzmir, Van, Elâzığ, Bayburt, Muğla, Ardahan illerinde inşaat faaliyetleri devam etmektedir. Yani deprem risk analizi sonucunda yeniden yapılmasına karar verdiğimiz riskli binaları burada yenilemeye başladık. Bursa, Erzurum, Erzincan, Ağrı, Yozgat, Antalya, Kastamonu, Karabük yerleşkelerinde de uygulama projeleri tamamlanmıştır. Bingöl, Mardin-Nusaybin, Siirt, Balıkesir, Tekirdağ yerleşkelerinde de avan projeleri tamamlanmıştır. Kurumumuzun depremle alakalı yürüttüğü çalışmaları biz daha çok barajlar üzerinde yürütüyoruz çünkü nerede deprem olsa oraya en yakın barajlar hemen dikkat çekiyor “Acaba bir hasar var mı?” diye.

Devlet Su İşleri olarak, bugüne kadar 1.393 adet depolama tesisi inşa ettik; bunlardan 1.376'sı baraj ve 17'si gölet. Barajları 15 metreden yüksek ve 500 bin metreküpten büyük su tutma yapıları olarak sınıflandırıyoruz. Ayrıca, 394 adet de depolama tesisinin inşaat faaliyetlerine devam ediliyor. Toplamda, bitirildiği zaman 1.787 adete ulaşmış olacak. Bu kadar depolama tesisi ülkemizin çeşitli il ve ilçelerine yayılı. Bu da Kuzey Anadolu Fay Hattı, Doğu Anadolu Fay Hattı, Batı Anadolu Fay sistemi gibi genellikle deprem bölgesinde yer alan ülkemizin çeşitli köşelerinde yer almaktadır. Burada 2020 diri faylar haritasını görmektesiniz ve bu diri faylar haritasında da yerleşen barajlarımızın yerleri bunlar. Yeşille gösterilen kısımlar, 1900 ile 2020 arasında yani yüz yirmi yıl boyunca tespit edilen 6 şiddetinden büyük depremleri gösteriyor. Kırmızı, diri faylar ve siyah noktalar da barajlarımızın yerleri. Bu arada şunu belirtmekte fayda var: Bizim hiçbir barajımız aktif fay hattı üzerinde yer almıyor.

Yıkılan veya hasar gören barajlara dünyadan örnekler vermek istiyorum kısaca: Amerika'daki Oroville Barajı 235 metre yükseklikte bir barajdır. 2017 yılında dolu savağında meydana gelen bir hasar neticesinde 180 bin insanın tahliye edilmesine yol açtı ve tamiri de 1,1 milyar dolardı. Bu yılbaşında, mayıs ayında Özbekistan'da Sardoba Barajı'nda bir yırtılma meydana gelmişti, burada 8 ölüm ve 500 milyon dolarlık da bir masraf meydana geldi. 1928'de St. Francis Barajı 431 insanın ölümüne neden olmuştu. İtalya'daki Vajont Barajı, 1963 yılında, rezervuarının 2 katı büyüklükteki bir yamaç hareketi neticesinde, kırk beş saniye içerisinde, biriken suyun mansap artması neticesinde 2.056 kişinin maalesef hayatına neden olmuştu.

Bu kadar önemli barajların tasarımında yıllar içerisinde tabii pek çok tedbir alınmaya başladı, bunların içerisinde depremler başrol oynamaya başladı. Biz baraj projelerini yaparken nelere dikkat ediyoruz, nasıl bir yol izliyoruz: Bir defa, baraj analizlerinde olağan yani statik durum ve dinamik durumlara göre analizlerimizi gerçekleştiriyoruz. Burada, stabilize analizleri, gerilme-deformasyon analizlerini, sızma analizleri, dinamik, deprem sırasında ani boşalma analizlerini ve sıvılaşma analizlerini yapıyoruz. Baraj yükleme katsayılarını belirliyoruz. Burada, tabii, uluslararası büyük baraj komisyonlarının öngördüğü, tüm dünyada kabul edilen kriterler ve esas kriterler bizim ülkemizde de dikkate alınıyor. Burada, olağan yükleme hâli, olağan dışı yükleme hâli ve aşırı yükleme hâllerine göre emniyet katsayılarını belirliyoruz. Barajların dinamik tasarımlarında deprem parametrelerini belirliyoruz; bunlar saha koşullarının belirlenmesi, deprem kaynaklarının tanımlanması, baraj risk sınıflarının belirlenmesi gibi. Sismik tehlike analizlerini yapıyoruz; işletme esaslı deprem ve emniyet esaslı deprem. İşletme esaslı depremde deprem tekerrür periyodunu kırk dört yıllık olarak seçiyoruz, emniyet esaslı depremde de burada en yıkıcı yer hareketine karşılık gelen deprem seviyesini dikkate alıyoruz.

Bir başka baktığımız şey, barajların risk sınıflandırması. Burada rezervuar kapasitesi, baraj yüksekliği, herhangi bir yıkılma anında insan sayısı ve potansiyel mansap zararlarını dikkate alarak bir puanlama yapıyoruz. Bu puanlama neticesinde de 4 risk sınıfına ayırıyoruz. En yüksek risk grubu 31 ile 36 puan arasında teşkil ediyor. Bizim ülkemizdeki barajların neredeyse tamamına yakını da en yüksek risk grubuna dâhil ediyoruz. Bundan dolayıdır ki barajlarımız zaten en yüksek emniyetli olarak da yapılmış oluyor.

Yine, risk durumuna göre, bu risk durumlarını dikkate aldığımızda, çok yüksek risk sınıfına giren -yani olasılıklar içerisinde baktığımızda- 2.475 ila 10 bin yılda 1 gelebilecek en yüksek deprem ivmelerini dikkate alıyoruz. Dolayısıyla barajlarımız depremler karşısında son derece güvenilir olarak inşa ediliyor. Statik analizler esnasında kaymaya karşı şev stabilize analizlerini yapıyoruz. Dinamik analiz olarak barajı üç boyutlu olarak boyutlandırıyoruz, modelliyoruz ve emniyet esaslı deprem planı analizlerini çıkarıyoruz. Yine bu analizler esnasında herhangi bir gerilme yığılmasının olduğu yerlerde

-işte kırmızı olarak görülen kısımlarda- buradaki gerilmeleri en aza indirmek için tedbirler alıyoruz. Mesela, Ilısu Profesör Doktor Veysel Eroğlu Barajı'nda ön yüzü beton kaplı kaya dolgu baraj; sağ ve sol sahillerdeki gerilmeleri oradaki düşey derzlerin sayısını artırarak çözümlemiş olduk.

Bütün bu proje çalışmalarının akabinde, DSİ teknik şartnamelerine uyarak da inşaat faaliyetlerini yürütüyoruz. Beton İşleri Teknik Şartnamesi, dolgu işleri, Silindirle Sıkıştırılmış Beton -yani SSB- İnşaat Teknik Şartnamesi, temel sondaj ve enjeksiyon, doğal yapı malzeme etütleri, drenler, drenaj işleri, kazı işleri, geotekstil ve geomembran ve baraj ölçüm cihazları teknik şartnamelerine göre barajımızın inşasını gerçekleştiriyoruz. Yapılan çalışmalardan örnekler...

Ayrıca, barajlarda ölçüm cihazları kullanıyoruz. Burada, barajlara yerleştirdiğimiz ölçüm aletleri sayesinde gerek yapım aşamasında ve gerekse de işletme aşamasında baraj gövdesinin davranışını kontrol ediyoruz. Bunlar -inşaat esnasındaki ölçümler- bize hem inşaat aşamasında hem de tespit edilen anormal durumun incelenmesinde yardımcı oluyor.

Mesela Yusufeli Barajı 275 metre yükseklikte, şu anda 255'lere geldik; bu barajımızın bünyesinde tam 4.441 adet ölçüm cihazı kullanıyoruz, bunların içerisinde 3 tanesi de ivmeölçer yani depremde kullandığımız ivmeölçerler. Biz bunları barajların, tabii, tasarımında kullanıyoruz ama o bölgede herhangi bir deprem meydana geldiği zaman da bu değerleri AFAD'la paylaşıyoruz, hatta bu cihazları da AFAD'a devrediyoruz. Yeni yaptığımız barajlara koyduğumuz ivmeölçerleri de AFAD'ın aynı sistemine uyumlu olarak şartnamelerinde kullanıyoruz. Yani, 4.441 adet ölçüm cihazının dağılımı...

Atatürk Barajı'nda 644 adet ölçüm cihazı yerleştirmişiz, bunların içerisinde 3 tanesi ivmeölçer. Bunlardan mekanik olanları da zaman içerisinde elektronik hâle getiriyoruz eski barajlardakileri ve uzaktan, diyelim Atatürk Barajı'ysa Urfa'dan ve Ankara'dan da bu ölçüm cihazlarından verileri alıyoruz. Ayrıca, dolgu barajlarda pilyeler ve nirengi kanavasını oluşturarak üç eksenli olmak üzere hareketleri de tespit etmiş oluyoruz.

Bu yıl başındaki, 24 Ocaktaki Elâzığ Sivrice depreminde deprem merkezinin Atatürk Barajı'na uzaklığı 125 kilometre mesafedeydi. Burada ivmeölçerlerimizden aldığımız değerler, krette ölçtüğümüz değerler: Biz 0,025g olarak tespit etmiştik, mansap şevinde de 0,03g olarak tespit ettik. Atatürk Barajı'nın tasarım spektrumunda belirlenen ölçüm, belirlediğimiz değer ise 0,2'ydi yani bu deprem esnasındaki ivme bizim tasarım spektrumunda belirlediğimizde onda 1'i olarak gerçekleştiği için herhangi bir problem görmemiş olduk. Herhangi bir deprem olduğunda o bölgedeki bütün depolama tesislerinin kontrollerini de bu şekilde sağlamış oluyoruz.

Yine, Ilısu Barajı'nda 774 adet ölçüm cihazının 7 tanesi ivmeölçerlerden meydana geliyor; Deriner, keza, aynı.

Bu ölçüm cihazlarının da her birinin ölçüm aralıkları var yani yılda 1 kere, ayda 1 kere, üç ayda 1 kere gibi ölçüm aralıkları var; hangi ölçüm cihazının olacağını bu aralıklarla tespit ediyoruz. Her bölge müdürlüğümüzde bir ölçüm tesisleri başmühendisliği var ve Genel Müdürlük Barajlar Dairesinde de bir şube müdürlüğümüz var. Bu ölçümler hem bölgelerde hem de Genel Müdürlükte hem inceleniyor hem de arşivleniyor.

Ölçüm aletlerinden alınan okumalar kadar baraj yerinde yapılan görsel incelemeler de çok önemli. Burada ölçüm aletlerinin yetersiz kaldığı veya çalışmadığı durumlarda düzenli periyotlarla da görsel incelemeler yapıyoruz; bu incelemeler esnasında, sızan suyla beraber taşınan malzeme var mı, herhangi su birikintisi var mı, obruk oluşan bölge var mı gibi hususlara bakıyoruz. Bir görsel inceleme formumuz var, bu, her baraj ve gölet için yılda bir yapılıyor bir de baraj emniyet kontrol formu var ki bu da o

bölgede herhangi bir afet -yani deprem, taşkın ve bunun gibi- meydana geldikten hemen sonra hatta mümkünse o gece yapılıyor. Bunlar görsel inceleme formu, bu da emniyet kontrol formu yani bir depremden sonra baraj veya gölet gibi depolama tesisinde tuttuğumuz formlar.

Ayrıca, baraj yıkılma analizlerini yapıyoruz yani herhangi bir yıkılma esnasında suyun ne kadar alana zarar verdiğini buluyoruz. Burada Dünya Bankasıyla veya hatta da kendi içimizde, kendi bünyemizde de yürüttüğümüz çalışmalar var. Yani boşalan suyun mansapta yayılım hızı ve kaç metre yüksekliğe ne kadar sürede ulaşacağını tespit ediyoruz. Örneğin Ürkmez Barajı'nda bir çalışma yapmışız; burada baraj boşaldığı anda nereleri etkiliyor, bunları buluyoruz. Mesela kırmızıyla gösterilen bölgeler en yüksek riskli olan bölgeler, sarı biraz daha aşağıda, açık mavi olan kısımlar da en riskli olan bölge olarak belirlenmiş.

Erken uyarı sistemleri yerleştiriyoruz yani bir yıkılma esnasında veya herhangi bir baraj hasarı esnasında mansapta yer alan yerleşimlere uyarı sağlayacak şekilde. Bunları özel HES'lere zaten yerleştirdik, kendi barajlarımıza ve depolama tesislerimize de peyderpey yerleştirilmesini sağlıyoruz.

AFAD Türkiye Deprem Veri Merkezi Sistemi içerisinde biraz önce de belirttiğim gibi bütün ivmeölçerlerimizin AFAD'a devrini gerçekleştiriyoruz. AFAD'la birlikte bir protokol imzalandı. Bu protokol kapsamında çalışmalarımızı birlikte yürütüyoruz.

Sonuç ve değerlendirme, önerilerle alakalı olarak -taşkın kısmını geçiyorum- daha çok depremle alakalı olarak son yirmi yılda yapımı tamamlanan baraj ve gölet sayılarında ciddi bir artış meydana geldi; bu, hızla da devam ediyor. Ülkemizdeki sulamaya artan ihtiyaçla beraber depolama tesisleri de aynı minvalde, aynı oranda devam ediyor. Burada tabii, baraj mühendisliği 1900'lü yıllardan bugüne artan tecrübelerle binaen gelişiyor ve ülkemizde de dünyadaki bütün kriterler, bütün değerler dikkate alınarak aynı hassasiyetle baraj ve gölet gibi depolama tesislerimizi devam ettiriyoruz. AFAD ile DSİ arasındaki yaptığımız protokol gereği bütün ivmeölçerlerimizin birlikte değerlerini paylaşıyoruz ve onlara da devrini gerçekleştiriyoruz.

Benim anlatacaklarım bu kadar.

Arz ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz Genel Müdür Yardımcımıza.

Şimdi, söz almak isteyen milletvekillerimiz var.

İstanbul Milletvekilimiz Gökan Zeybek.

Buyurun Değerli Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Devlet Su İşlerimizin değerli yöneticilerine de Türkiye Büyük Millet Meclisine hoş geldiniz diyorum.

Çok önemli bir cumhuriyet kurumu, son derece başarılı işler yapmış bir kurum. Yani başta Atatürk Barajı olmak üzere; Karakaya, Keban gibi Türkiye'nin hem sulama hem enerji ihtiyacını büyük oranda gideren büyük tesisler yapılmış. Yanılmıyorsa, Atatürk Barajı 50 milyar metreküpe yakın bir su rezervine sahip.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – 48,7 milyar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet, çok büyük bir baraj.

Şimdi, bir kuraklığın içinden geçiyoruz. Afet ve depremlerle ilgili önemli tehditlerden bir tanesi de insanların afet sonrasında kullanacağı içme ve kullanma suyuyla ilgili tedarik. Bu konuyla ilgili yasa gereği Türkiye’de bütün yerel yönetimlerin içme ve kullanma suyunu, endüstrinin ihtiyacı olan suyu temin etmek ve bunu şehirlere ulaştırmak size verilmiş durumda, bu yetki sizde. Bununla ilgili de gerekli barajları, su toplama rezervuarlarını, göletleri yapma yetkiniz var.

Şimdi, tabii, bu Komisyonun ana amaçlarından bir tanesi de işte, Marmara’yı etkileyecek olan büyük İstanbul depremi öncesinde ve sonrasında alınacak tedbirleri konuşmak, ki bunlardan bir tanesi İstanbul’un su ihtiyacının giderilmesiyle ilgili çalışmalar. Bugün itibarıyla, baktım, İstanbul’da rezervuarlarda bulunan su miktarı barajların yüzde 22,4’üne düşmüş durumda. Ocak ayı içinde bu bir miktar daha düşecek, herhâlde yüzde 16-17’lere kadar gelecek ve gerçekten ondan sonra yani Allah’tan yağmur beklemenin dışında bir seçeneğimiz kalmayacak.

Şimdi, şunu soracağım: Yani siz Devlet Su İşleri kökenlisiniz, çok değerli bir kurum, okul gibi yani. Ben Teknik Üniversiteliyim; Teknik Üniversite ne ise, ODTÜ ne ise Devlet Su İşleri de o değerde bir kurum.

Şimdi, Kuzey Anadolu Fay Hattı’nın hemen yakınında bulunan Melen Çayı’nın üzerine bir baraj yaptınız. 2014 yılında başladı çalışmalar ve 2018’de de su tutmaya başlayacaktı. Şimdi, 1.300 metre uzunluğunda, sivilaşma ihtimali yüksek, mansap ve özellikle mansabın barajın yapıldığı zaman iki yanındaki yamacın davranış özellikleri birbirinden farklılık gösteren, su tutma kapasiteleri zayıf olan bu yerde yani nasıl olur da Devlet Su İşlerinin bütün bu teknik kadroları, silindirle sıkıştırılmış 1.340 metre uzunluğundaki bir baraj inşaatına, yukarıdan gelen telkinlere ve zorlamalara direnemediniz? Şimdi, bu gerçekten... Çünkü burada bilim var, burada mühendislik var. Zemin özellikleri farklılık gösteren sivilaşma eğilimi olan yerde, zemin güçlendirilse bile bu uzunluktaki silindirle sıkıştırılmış bir beton baraj gövdesinin, 675 milyon metreküplük su rezervinin basıncına nasıl dayanacağını öngöremediniz.

İki, şimdi bu barajın arkasında kil çekirdekli bir dolgu yapacaksınız, kalker ya da taş dolguyla barajın olası sıkıntılarını gidermek için bir dolgu yapacaksınız. Bir depremde önde silindirle sıkıştırılmış olan bir baraj gövdesi, arkasında da kil çekirdekli bir dolgu... Bu farklı hareket ederse... Orada dünyadan kötü örnekler verdik yani Allah göstermesin bu bize de başka bir sıkıntı yaratır mı? Ya, bu konuyla ilgili mühendisler arasında farklı görüşler var yani bir beton, silindirle sıkıştırılmış beton yüzeyi ile bir dolgunun aynı çalışamayacağı, farklı özellikler göstereceğine ilişkin. Bazı bilim adamları da diyorlar ki: “Ya, bunun en doğrusu, yıkılıp buraya yeniden kil çekirdekli, daha geniş bir tabana oturan yapının yapılması.” Gerçekten çok övünç duyduğum bir kurumla ilgili Sayın Bakana... İsmi de İhsu Barajı’na vermişsiniz, keşke o baraj gövdesindeki çatlaklara ismi verilseydi daha doğru olurdu, tarihe geçerdi yani. Burada bu Kurum buna neden direnç gösteremedi?

İkinci de endişelerim konusunda... Bu silindirle sıkıştırılmış baraj gövdesi ile dolgunun, birbiriyle depremde nasıl davranışlar göstereceğini analiz ettiniz mi? Yabancı firmalarla, teknik firmalarla çalıştığınız biliyorum ama bize de bilgi vererseniz teşekkür ederim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Şimdi, Sayın Vekilim, tabii, baraj tipini belirlerken pek çok faktörlere bakıyoruz öncelikle. Yani oradaki ihtiyaca göre baraj yüksekliğini falan belirliyoruz ama ondan sonraki işte, bizim topoğrafyadaki formasyon artı -bunların hepsine baktık- zemin emniyet gerilmesi en önemli faktörler. Bunlara bakıyoruz, ondan sonra da hangi baraj tipini yapacaksak eğer, onunla ilgili malzeme var mı ona bakıyoruz. Yani Melen Barajı, ilk planlama esnasında kil çekirdekli kaya dolgu olarak düşünülmüş aslında ama o bölgede yapılan çalışmada uygun evsafa kil bulunamamış, yine, uygun evsafa kaya da bulunamamış. Dolayısıyla ön yüzü beton kaplı kayaya dönülmüş, onda da birtakım engeller oluşmuş, işte, yamaçlarda -biraz önce sizin de dediğiniz

gibi- dolgu baraj yaptığınız zaman dolu savağı sağ veya sol tarafa almak zorundasınız. Oradaki kazı derinliği çok belirgin değil. Ne yapılması lazım? İşte, bunun en emin yolu, dolu savağın gövdenin üzerine alınması. Bu da ya SSB dediğimiz silindire sıkıştırılmış beton ya da “hardfill” dediğimiz beton barajlar yine gündeme geliyor. Bütün bunların çalışması neticesinde SSB’ye karar verilmiş ama SSB, ülkemizde başarıyla uygulanan bir metot.

Ayrıca, yine bu planlama çalışmaları esnasında hangi barajda olursa olsun oradaki sondajların da ne yapılacağı belli aslında. Bu sondajlar bize o aşamada çok fazla sıkıntı yaratmamış, o sondajlardan aldığımız veriler. Zaten biz bunu o zaman görmüş olsaydık gerekli tedbirler alınırdı. Neticede “talveg” dediğimiz dere veyahut da akarsu tabanı ile sol sahilde yine sorun yok, sağ sahilde biraz sıkıntı var. Bizdeki çatlaklar da esasen baktığımız zaman 3 tane çatlak. O çatlaklar esas -siz de bilirsiniz- derz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Dilatasyon.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Dilatasyon, onları biz veriyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama öngörülemeyen bir şekilde büyümüş tabii.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii, bu kadar uzun bir beton dökerseniz, beton istediği yerden çatlamasın diye biz oraya dilatasyonu veriyoruz ki buradan ayrılsın. Bizim öngördüğümüzün biraz üzerinde geliştiği için burada hem ölçüm cihazlarına baktık, yetinmedik; bu konuda, barajlar konusundaki dünyaca en bilinen firmalarla ve projecilerle bir araya geldik ve dolayısıyla... Bir de şuna da bakmak zorundasınız: Hızlı bir şekilde yine İstanbul’a bu tesisi kazandırma noktasında...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama kuraklık geldi.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yani şimdi, tabii kuraklık ayrı bir konu, onu da anlatayım.

Bu çalışmalar neticesinde biz buna karar verdik. Burada önemli olan, su yükü altındaki kaymayı engellemek. Dolayısıyla da arka tarafına bir dolgu yaparak bunu neticelendireceğiz. Buradaki kaya dolgu, kil çekirdekli değil de kaya dolgu yapıyoruz ve bir de oradaki vana odası kısmı var, vana odasının da engellenmemesi için o kısmı da “hardfill”le geçiyoruz. Bu şekilde yaklaşık yedi sekiz ay gibi yoğun çalışmalar neticesinde biz buna karar verdik ama yine bizim iş programımıza göre 2022 yılının sonuna kadar biz bunu bitirmeyi hedefliyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başladı mı çalışmalar?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii, tabii çalışmalar başladı, bu yıl içerisinde başladı, 2022 yılı sonunda da bitiriyoruz. O çatlaklar içerisinde aslında epoksiyle, vesaireyle falan da kapatılabilir ama biz yine de orayı da bir membranla kapatarak kesinlikle içerideki galerilerde suyun girişini de engellemeye çalışacağız, genel dizaynımız bu. Ama buna üzerinde her türlü analizler yapılarak karar verilmiştir, İSKİ Genel Müdürümüzle de bir araya gelindi, onlar da bir...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Depremde 2 farklı yapının nasıl davranacağına ilişkin simülasyonlar yapıldı mı?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii, onların hepsi yapıldı, herhangi bir sıkıntı yok onlarda, 3 boyutlu analizleri yapıldı, herhangi bir sıkıntı görülmedi. Bize göre bir problem yok ama tabii, kuraklık noktasında tabii ki zaman zaman kuraklığı yaşıyoruz, hemen hemen her on yılda bir bu kuraklık yaşanıyor. Bizim hesaplarımıza göre İstanbul’da üç ay kadar daha su var ve zaten ekim, kasım aylarından itibaren yağışlarla beraber su toplanıyor ve dolayısıyla bundan sonra da herhangi bir sorun olacağını düşünmüyoruz, yani aralık, ocak, şubat aylarında mutlaka gelen

yağışlarla o şeyi dolduracağız. Ama bizim için önemli olan öncelikle Melen ve ondan sonra da yine diğer yapacağımız barajlarla... İSKİ Genel Müdürümüzle bir araya geldik, onlar da katkı verdiler, hangi barajlarda ne yapacağız, ne kadar su toplayacağız, birlikte çalışmaya başladık, yani onların da bize vereceği katkılar var şüphesiz. Dolayısıyla el birliğiyle, sadece Melen’le yetinmeyeceğiz, diğer barajları da peyderpey devreye alacağız. Ama İstanbul için öngördüğümüz, işte 2024-2025 yıllarından önce Melen’i bitireceğiz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin’e söz veriyorum.

Buyurun Değerli Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Genel Müdür Yardımcım, tüm DSİ bürokratları; hoş geldiniz. Gerçekten ben de İller Bankasında görev yapmış ve sizin, Devlet Su İşlerinin hazırlamış olduğu hidrolojik, hidrojeolojik havza bazlı yeşil raporlardan içme suyu amaçlı etütlerde çok yararlanmış bir jeoloji mühendisi olarak sanki akrabalarımı görmüş gibi oldum, önce onu ifade etmek isterim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sağ olun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Değerli çalışmalarınız için ben de yürekten kutluyorum. Devlet Su İşleri de gerçekten -az önce de ifade ettim- MTA gibi Karayolları gibi göz bebeğimiz kuruluşlardan biri. Emeginize, yüreğinize sağlık, gerçekten bu ülke için çok değerli, önemli çalışmalar yapıyorsunuz.

Şimdi, ülkemizde sulama, enerji, içme suyu ve taşkın önleme amaçlı yapılan baraj ve hidroelektrik santrallerinin deprem performansını ve meydana gelen depremlerde gelişen baraj hasarlarını ölçen, izleyen, derleyen ve yorumlayan bir sistem mevcut mudur; ki olduğunu ifade ettiniz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bu, HES’ler için de geçerli mi? Yani, o sismograflar, ivmeölçerler sadece barajlarda mı kullanılıyor, HES’lerde de bu ölçüm cihazları var mı? Bunu merak ettim, hani deprem anında onların nasıl davranacağına ilişkin bir sistem var mı?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Hemen cevabını vereyim.

Tabii, HES’lerde de aynı, benzer ölçüm cihazları yer alıyor ve kabullerini yaparken de, HES’lerin kabulünü yaparken de bu cihazların yerinde ve çalışır olduklarını kontrol ediyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

Bu, tabii santrallerin, hem barajların hem de hidroelektrik santrallerinin yer seçim süreçlerinde jeolojik, jeoteknik etütler mutlaka yapıyordur. Diri fay parametreleri hangi ölçüde burada değerlendiriliyor? Bir sonraki sorularıyla bağlantılı olarak bunu söyleyeceğim: Ülkemizde bazı barajların diri fay üzerine inşa edildiği belirtilmekte. Diri fay hatları üzerinde hiç olmadığını ifade ettiniz ama örneğin, Elâzığ Palu ilçesinde bir barajımızın DAFZ üzerinde yani Doğu Anadolu fay zone kuşağı üzerine oturtulduğuna ilişkin görüşler bulunuyor, buna ilişkin bilgi vermeniz mümkün müdür? Bunu sormak isterim.

Bir de, tabii, deprem esnasında aynı zamanda heyelan riskiyle de karşı karşıya barajlar. Karakaya Barajı çevresinde büyük ölçekli heyelanların oluştuğuna ilişkin bilgiler basında yine yer aldı. Buna ilişkin bir çalışmanız var mıdır, ne aşamada, onu öğrenmek isteriz, deprem sonrası oluşan heyelanlarla ilgili. Ulusal ve uluslararası literatürde barajların depremi tetiklediğine dair birtakım yayınlar var. Bunlar son yıllarda baraj-deprem arasındaki ilişkide sık sık gündeme gelmekte. Genel Müdürlüğünüz bu konuda araştırma yapıyor mu, aslı astarı var mıdır böyle bir şeyin?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Pardon anlayamadım, tekrar...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Uluslararası literatürde barajların su tutmasının depremleri tetiklediğine ilişkin birtakım yayınlar mevcut. Yani Devlet Su İşleri olarak, depremi barajların tetiklediğine ilişkin bir çalışmanız var mı ya da araştırmanız var mı, bunu merak ettim.

Bir de bununla ilgili kısmı bitirdikten sonra, taşkınla ilgili de bir iki soru sormak isterim. “Q100” ve “Q1000” dediniz, burada yüz yıllık yağış ve bin yıllık yağışı mı kastettiniz?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Hayır, Q100 dediğimiz yüz yıl içerisinde gelebilecek maksimum debi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Q, debi; bin yılda maksimum gelebilecek debi.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Bin yıl içerisinde gelebilecek maksimum debi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Q, debi de acaba bir “yağış” lafı geçti arada, o yüz yıllık yağış mı?

Peki, sayısal anlamda şunu öğrenmek isterim: Örneğin Giresun taşkınına da çok yeni yaşadığımız için... Geriye dönük maksimum kaç yıl bakabiliyoruz yağış ve akış rejimine? Buna dair sayısal veri elimizde...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Her dere için Q100 ve Q1000’leri verebiliriz, onda bir sıkıntı yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Geriye dönük sayısal veri var mı elimizde, hani kaç yıl önceki yağışların...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii, yüz yıl önce öyle bir ölçüm sayısı olmayacağına göre onu korelasyonlarla buluyoruz, hesap yöntemleriyle buluyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tabii, sayısal ölçüm olmadığı için.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Ama bundan önceki yerleştirilmiş ölçüm cihazlarına göre bir korelasyonla buluyoruz hatta o ölçüm cihazını dikkate alarak yan havzayı da tahmin ediyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir şey daha soracağım: Geçen yıl Adana’da aşırı yağışlar sonrasında derelerin Devlet Su İşleri tarafından yeterince teressübatının temizlenmemesinden dolayı geriye bastığı ve sel baskınları olduğu ifade edildi. O konuda DSİ’nin de ödenek sıkıntısı olduğuna ilişkin söylemler oldu. Bununla ilgili de bilgi verirseniz memnun olurum.

Teşekkür ederim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Son sorunuzdan başlayayım o zaman Sayın Vekilim. Adana’daki taşkında su basan alanlar zaten bizim taşkın alanları. Yani taşkın alanları olarak belirlediğimiz yerler vatandaşlar tarafından kullanılıyordu, zaten her taşkında da maalesef böyle sonuçları görüyoruz.

Diri faylar üzerinde herhangi bir barajımız yok, en yakın 6 kilometre olan bir baraj var. Biz bu hesapları yaparken mevcut diri faylara olan mesafeleri de dikkate alıyoruz ve bunları da baraj hesaplarının içerisine dâhil ediyoruz.

Elâzığ tarafında aslında Kiğı Barajı’nda bir heyelan var, onu mu demek istediniz bilmiyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Karakaya Barajı’nın çevresinde...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Karakaya’da... Biraz önce de sunumunda gösterdiğim gibi, zaten bizim bütün tesislerimizle ilgili yani binalarla ilgili, üst yapılarla ilgili bütün tesislerle ilgili bölgelerimizde muayene komisyonları var. Bu komisyonlar vasıtasıyla her tesise yılda 1 kere gidilir, bakılır, eğer herhangi bir husus görülürse, riskli bir husus görülürse bu rapor edilerek o tesis için ödenek istenir. Yani yapılabilirse idare imkânında, yapılamıyorsa ihale yöntemiyle yapılır ama Karakaya’yla ilgili zaten inşaat aşamasındaki başka hususlar var ama heyelanla ilgili herhangi bir şey gelmedi.

Kiği Barajı’nda bir heyelan var o da baraj sahasında veyahut da gövdede falan değil, oradaki şalt sahasının üzerindeki bir toprak hareketi, o ayrı bir olay tabii.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Samsun Vekilimiz Bedri Yaşar’ın sorusu var.

Buyurun Değerli Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Kurumun değerli idarecileri, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Karayolları, Devlet Su İşleri, İller Bankası, devletin hafızası gibi, hakikaten hepsi birer okul. Cumhuriyetle beraber ilk baraj Çubuk Barajı, herhâlde o ekonomik ömrünü doldurdu ve ondan sonra da çok hızlı gelişmeler kaydetti. Zaman zaman eğitim zayıyatı olabilir. Bazen böyle algılamak lazım yani yüzlerce baraj yapılmış ama birkaç tanesinde de sorun çıkmasından daha doğal bir şey yok bence, maksat bunu iyi analiz edip bununla ilgili çözümleri geliştirerek ondan sonrasıyla ilgili yol haritası belirlemek. Dereli’de bir sel felaketi oldu. Türkiye’de bütün akarsuların üzerinde artık irili ufaklı HES’ler var. Bazı arkadaşlar “Yağmur esnasında baraj kapakları kapalı olsaydı işte daha az zayıyat olurdu.” diyor. Bazısı “Açık olduğu için zayıyat fazla oldu gibi.” diyor. Bu işte uzman kuruluş sizsiniz, nedir buradaki ilişki? Yani baraj kapaklarının kapalı veya açık olmasının bu işte tesiri nedir?

Devamında, bizim Samsun’un özellikle mesela Terme’nin rakımı deniz seviyesinin neredeyse altında veya eş değer olan yerler var. Özellikle Devlet Su İşleri tarafından yapılan kanallar var. Aynen bu denizden geriye doğru, membaya doğru doluyor, dolunca da suyun denizle buluşması engellenmiş oluyor. Bu engellenince otomatikman en ufak yağmurda, yağışta -geçen sefer de farklı gerekçelerle söyledim- hemen Terme’nin belli yerlerini veya sanayi sitelerini falan su basıyor. Şimdi nasıl depremle ilgili böyle tedbirler alınabiliyorsa bence bu tür... Mesela Adana’dan da bahsettiniz, hani yağmur yağınca ilk etapta refleks gösteren bölgeler, hani trafikte kara noktalar gibi... Devlet Su İşlerinde de böyle, imkânlar ölçüsünde bunların tamamı yapılıyordur, bir planınız vardır, bütçeniz vardır. Belki o seneki ödenekleriniz bunu karşılamıyordur ama hem ödenek tahsisi açısından hem de biz bu problemi biliyoruz ama elimizdeki imkân olmadığı için tedbir alamadık gibi veyahut da önceliklerin buraya tahsis edilmesi gibi bir planlamanız var mı? Yani trafikteki kara noktalar gibi, Devlet Su İşlerinin de bu manada, bir afet anında... Şimdi afet deyince, sadece deprem değil, sel de bir felakettir; farklı bir sürü senaryolar var. Bunlarla ilgili sizin de bir acil eylem planınız var mı?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Vekilim, ben geçmişte Trabzon’da da Bölge Müdürlüğü yaptım. Tabii, Rize, Giresun, Trabzon, yukarıda da Gümüşhane ve Bayburt, 5 il bağlıdır. Daha çok sahil bandında olmak kaydıyla... Bir ara “Ha bire derelerde çalışma yapıyoruz,

yap yap bitmiyor, bir sayalım ne kadar var.” dedik. Sorsak herhâlde çoğu kişi “100.” der, “500.” der falan. Bakın, o 5 tane ilde tam 72 bin tane sulu ve kuru dere var. Şimdi sulu dereler, tabii, denize ulaşanlar çok belli. Bakıyorsunuz, 50 metre, 100 metre, 200 metre arayla sürekli dereler var ama bizim sulu dereler zaten belli yani su getiriyor dolayısıyla da taşkında da ciddi bir risk oluşacağı için orada çok fazla sıkıntı duymuyoruz ve biz de bunlar da zaten bütçe imkânları doğrultusunda taşkın kontrolü yapılına yapıyoruz ama burada asıl can alıcı yerler yan dereler. Yan dereler çok dikkat çekmiyormuş gibi duruyor, zaten her zaman da su olmuyor ama asıl oralarda heyelan ediyor. Vatandaşlar orada ev yapıyor, evine bir de yol yapıyor; bu sefer yol yaparken o şev stabilitesini bozuyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Zeminin doygunluğu artıyor, gidiyor.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Altına suyu alıyor, başlıyor üzerindeki toprak aynı sabun gibi kayıyor, iniyor. Kayarken de artık ne varsa indiriyor aşağıya, asıl yıkım orada oluyor derelerden ziyade. Dediğim gibi 72 bin tane dere ve yan dere var. Bunları her sene olabildiğince yapmaya çalışıyoruz yani yapılmış olan sahalarda da gelen rüsubatı da önlemek için en fazla makine parkımızı oraya yönlendiriyoruz, orada çalıştırıyoruz. Van gibi veyahut da Erzurum gibi, Ağrı, Kars gibi bölgelerde kış şartlarından dolayı çalıştıramadığımız makineleri topluyoruz, hepsini ya Akdeniz Bölgesi’ne ya Ege Bölgesi’ne ya da Karadeniz Bölgesi’ne gönderiyoruz. Toplu iş makineleriyle daha fazla, daha hızlı ve daha iyi işler çıkarmaya çalışıyoruz. Ben aslında o kısmı çabuk geçtim, hızlı geçtim yani geçmişteki taşkın zararlarına baktığınız zaman veyahut da insan kayıplarına baktığınız zaman bunlar çok daha fazla. Artık son zamanlarda taşkın sayısı çoğalmış ama kayıplar bir o kadar azalmış. Bu böyle tabii, takdir edersiniz ki hemen akşamdan sabaha olmuyor, sadece Trabzon bölgesinde 72 bin tane dere varsa Türkiye’de neler var, onu da takdir etmek lazım. Bu böyle.

Samsun’daki Terme özeline baktığımız da...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Terme, Salıpazarı, Çarşamba o bölge, evet.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Salıpazarı Barajı’mızı yapıyoruz. O zaten bizim SASKİ’yle hem içme suyu temin edecek olan bir baraj. Dolayısıyla orada Terme ilçemizin artık Salıpazarı sayesinde... Aynı zamanda bu taşkın tesisi gibi de çalışacak, bundan sonraki taşkınlardan önlemiş olacak inşallah. “Aksu, Dereli.” dediniz, burada Aksu ve Akkaya’da asıl sıkıntının olduğu yerde bir HES yok zaten. Yani o sıkıntının olduğu yerde bir HES yok.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Genel manada sordum bunu yani.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Genel manada ise şu: Aslında bilinenin tam tersine HESler bizim tersip bentleri gibi suyu önleyici veyahut da daha düzenleyici yapılardır. Yani vatandaş diyor ki: “İşte, HES patladı.” HES’te öyle çok fazla su yok, baraj gibi falan su yok. Yani dolayısıyla bu yanlış bir şekilde halk arasında cereyan ediyor. HESler tam aksine suyu düzenleyici yapılar olarak görev yapıyor taşkın esnasında, rüsubat da tutuyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sel esnasında kapakları açılıyor mu bunların? Kapakları açıp direkt dere yatağına mı veriyorlar suyu? Öyle midir bu?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Zaten açmak zorunda yani o da küçük de olsa bir benttir. Aynı barajların dip savağı gibi onu da açarak o suyu yönlendirmek zorunda ama bu aşağıda öyle yıkıcı falan etki yapmıyor. Yani onun rezervuarında öyle çok büyük bir su da depolanmıyor. Hatta kaskatlar şeklindeki bu HESler dediğim gibi rüsubatı da tuttuğu için aşağıda daha fazla zarar oluşmasına da engel oluyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, barajların ekonomik ömrü, muhakkak bölgesel farklılıklar gösteriyordur ama...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Barajların ekonomik ömrü o bölgedeki rezervuar alanıyla alakalı esasen. Dolayısıyla baraj rezervuarına gelen rüşup malzemenin orayı doldurmasıyla alakalı. Biz, baraj rezervuarlarındaki suyu dip savak dediğimiz -hemen baraj tabanından değil ama- belli bir kottan alıyoruz. O kota kadar baraj rezervuarı rüşupla dolduğu takdirde o baraj ekonomik ömrünü kaybetmiş demektir. Yani onu ya temizleyeceksiniz ya da yıkıp artık devreden çıkarmış olacaksınız. Yani biz tabii ki hesaplarımızda da minimum elli yılı dikkate alıyoruz ama bu elli yılın çok daha üstünde genelde gerçekleşiyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Değerli Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm sunumlarınızdan dolayı, çalışmalarınızdan dolayı.

Bir, barajlarla ilgili sürekli ölçümler yapıldığından ve cihazlar yerleştirildiğinden bahsettiniz. Örneğin, Yusufeli Barajı’nda 4.441 tane cihaz var.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Doğru.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bu barajların tamamı on-line olarak Ankara Genel Müdürlükten izlenebiliyor mu, takip edilebiliyor mu? Bunu öğrenmek istedim.

İkinci sorum da... Depremde erken uyarı sistemleri var. Özellikle, işte, depremin olmasından birkaç saniye öncesinde elektrik ve doğal gazın kesilmesiyle ilgili bu tür bir sistem var bildiğim kadarıyla. Bizim tam dolu savak seviyesindeki barajlarda da o dalgalanmanın vereceği zararı en aza indirmek için otomatik olarak üç beş saniye öncesinden savaktan su tahliyesi yapılabilir mi, böyle bir sistem var mı?

Teşekkür ediyorum.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Vekilim, şimdi, bizim tabii, son zamanlarda koyduğumuz ölçüm cihazları artık elektronik, uzaktan izlenebiliyor ama biraz önce de sunumumda bahsetmiştim, ben Urfa’da da bölge müdürlüğü yaptım, Atatürk Barajı 1992’de tamamlanarak işletmeye açıldı, o zamanlar mekanik ölçüm cihazları vardı. Şimdi, galeriye giriyoruz, onları orada tek tek iptidai yöntemlerle ölçüyoruz, not ediyoruz falan onlar bitti artık. Böyle büyük barajların ölçüm cihazlarını yeniliyoruz, modernize ediyoruz ve tamamen elektronik hâle getiriyoruz. Bunun neticesinde hem o bölgede yani Urfa için Atatürk Barajı’nı hem Urfa bölgede, Derinler gibi, Yusufeli gibi barajları Artvin bölgede ve aynı zamanda da Ankara’dan uzaktan erişim sağlayarak izleyebiliyoruz. Hangi aletten hangi aralıkta ölçüm alacağımızı da belirliyoruz yani altı saatte bir de ölçüm alabiliriz, eğer o dönemde yağışlı, riskli bir dönem varsa beş dakikada bir de veri alabiliriz. Ona göre daha fazla değerlendiriyoruz, daha sıklaştırıyoruz şeyi. Dediğim gibi son dönemdeki aletler...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Aşırı yağışlarda bölgeden veya buradan, Genel Müdürlükten savakları hareketlendirebiliyor muyuz, açabiliyor muyuz?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Şimdi, şöyle bir şey var: Bizim bütün depolama tesislerimizi yani barajlarımızı bir işletme programına tabi tutuyoruz yani herkes istediği gibi barajı yükseltmez, dolduramaz. Yani İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığımız diyelim ki Atatürk Barajı’nda hangi ayda ne kadar su seviyesi olacağını belirliyor ve orada EÜAŞ tarafından işletilen bir elektrik santrali varsa biz onlara veriyoruz o değerleri. Diyoruz ki: Bu ay şu seviyede olacaksın, bir dahaki ay şu seviyede olacaksın. Neden? Atatürk Barajı’ndan içme suyu da elde ediyoruz, oradaki Urfa, ta Mardin Nusaybin’e kadar sulama suyu veriyoruz. Bir yaz boyunca Atatürk Barajı’nın o sahaya

yeterince sulama suyu sağlayabilmesi için o kontrolün Devlet Su İşlerinde olması gerekir. EÜAŞ işletmiyor, tribünleri devreye sokmuyorsa o zaman biz kapakları açıyoruz. EÜAŞ değil HES de olabilir, özel HES de olabilir. Mesela Trabzon bölgesinde Torul özel firma tarafından işletiliyor. Diyelim ki tribünleri çalıştırmıyor daha fazla enerji üretim diye, o zaman uyarıyoruz, çalıştırmadığı takdirde gidip dolusavak kapaklarını biz açıyoruz. Neden? Üzerinden su aşmasın diye, onun kontrolü bizim elimizde.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Depremle ilgili öyle erken uyarı sistemi bağlantısı var mı?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Dolusavaklarla alakalı mı?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Dolusavaklar için.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yani depremle alakalı biz seviyeyi oraya getirmiyoruz zaten, o işletmeyle alakalı bir konu.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Tabii, burada bu baraj gövdesinde bulunan değişik ölçüm cihazlarının en kapsamlıları Yusufeli’de. Diğerlerinin de baraj cinslerine göre herhâlde barajların yaşına göre inşa aşamasında...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tipine göre.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – ...ilk üç yılında ve diğer sonraki yıllarda değişik ölçümler değişik periyotlarda yapılıyor. Bunlar hem barajın sağlığını, barajın gövdesindeki değişik oluşumları, hareketleri, basınçları ölçüyor. İvmeölçerler de oradaki bir nevi sismograf gibi yer hareketlerini, baraj gövdesindeki birtakım varsa hareketlenmeleri...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Barajın dizaynındaki aldığımız verileri de kontrol edebiliriz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Verileri de orada test etmiş oluyorsunuz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Hani orada bir deprem olduğu zaman bizim baştan öngördüğümüzün üstünde mi, altında mı, ona bakıyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Kaç “g”ye kadar yükseldiğini yer ivmesini ölçebiliyorsunuz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Tabii.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii, şimdi bu diğer barajların da sağlığını gözlemleyebilme adına bunların bu uzaktan da izlenebilen sistemlere dönüştürülmesi elektronik ölçüm cihazlarının onlarda da olması, Yusufeli kadar kapsamlı olması nasıl bir çalışma? Bu devam ediyor mu, ne kadarlık bir süreç isteyecek Atatürk Barajı’nda da aynı sistemlerin işler hâle gelmesi? Deriner’de de zannedersen daha farklı şeyler var fakat ivmeölçerler üçer beşer tane çoğunda, diğer sensörler çok daha fazla. Bunlar baraj sağlığını, baraj gövdesinin sağlığını ilgilendiriyor. Sonuç itibarıyla yani biz barajlarımızı bırakın deprem olmasını, sürekli dinamik etkiler altında, hidrolik basınç altında birtakım yer altı suundaki farklılaşmalarla beraber sağlığını sürekli izliyoruz aslında. Yani buradaki bütün bu ekipman sadece deprem anındaki davranışını değil sürekli baraj gövdesinin sağlığını gözlemleyen değişik parametreler içeren ekipman. Bunlar tabii sayısal olarak baktığımızda Yusufeli’nin hem yüksekliği hem yapısı itibarıyla ve yeni yapılmış olması itibarıyla imkân dahilinde çok daha fazla yani 4.400’ler gibi rakam var, diğerlerinde daha az olunca sanki o barajların izlenmesi daha zayıf gibi bir algı oluşturduğu için bunu soruyorum. O noktaya da bir açıklık getirir misiniz?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Başkanım, o barajın tipiyle alakalı. Yusufeli Barajı çift eğrilikli beton bir baraj ve bir sürü anolardan oluşuyor. Dolayısıyla onun bünyesinde...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Daha hassas incelenmiş gibi.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Her şekilde inceleniyor, sıcaklıklarına dahi bakıyoruz. Bir de bu ölçüm cihazları sadece inşaat hâlinde veyahut da ne bileyim dinamik yükler altındaki davranışları için değil. Baraj teknolojisi 1900’lü yıllardan bu yana özellikle sürekli kendini yenileyen bir teknoloji. Bundan sonraki projelerimizde de kullanıyoruz yani bir önceki barajda kullanmadığımız malzemeleri bir sonrakilere ekliyoruz, hem ekonomi sağlayabiliyoruz hem emniyeti artırıyoruz. Yani baraj yapmak, çok büyük bir beton kütesini oraya yığmak değil. Ya, o ölçüm cihazlarıyla... İşte, bünyesinde oturma ölçerler, toplam basınç ölçerler, bir sürü cihaz var.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Onlar baraj mühendisliğinde de çeşitli veriler elde etmenize, projelendirmeye de ışık tutuyor.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – O, aynı zamanda bundan sonraki baraj mühendisliğine de ışık tutuyor, kesinlikle.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Son olarak ben şunu sorayım, merak ediyorum, belki sırf mühendislik merakımdan dolayı: Ilısu Barajı’nın ön yüzündeki betonarme yapıda, beton anolar arasında derz olmaması hâlinde yüksek gerilmeler ortaya çıktığını söylediniz, bunları anolara böldüğünüz takdirde de bu gerilmelerin düştüğünü söylediniz. Ya, benim anlamadığım şey, bu, bir baraj gövdesi, bunları anolar hâlinde bölersek bunların arasındaki sızdırmazlığı nasıl sağlıyoruz?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Başkanım, o aralardaki sızdırmazlıklar için de ayrı bir sistem var; hem bakır conta hem de PVC conta koyuyoruz, üzerini de ayrıca şey yapıyoruz. Burada bizim derz aralıklarımız genelde 15 metre ama kenarlardaki gerilmeler farklı, daha fazla çıktığı için orada 7,5 metrelere düşüyoruz, gerilmeleri de ancak öyle alıyoruz yani su yükü altında plağın daha fazla esnemesine çalışıyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Ilısu Barajı’nda yaklaşık kaç tane ano var, aklınızda mıdır?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yüzlerce ya, çok fazla vardır ağabey.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değil mi?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Zaten inşaatlarda aynı şey var, 30 metrede 1 şey çıkar.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Kaç tane var biliyor musunuz?

BARAJLAR VE HES DAİRESİ BAŞKANI DİNÇER AYDOĞAN – 120 adet.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tamam.

Sadece merakımdan sordum, çok teşekkür ediyorum.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Başkanım...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, zaten inşaatlarda da her minimum, işte, 30-33 metrede bir o derzler var ama o derzlerin de bir taşıma gücü var yani o derzlerin arasına konulan elastik malzeme de en az taşıyıcı sistem olarak taşıyor; açılabilir, uzuyor, kısalıyor, gerilmeleri o manada alıyor. Sistem aşağı yukarı aynı şey yani.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Baraj gövdesinin ortasında içe doğru bir esneme olurken, kenarlarda da tam tersi bir esneme meydana geliyor. Dolayısıyla, biz, dış kenarlarda farklı bir geçirimsizlik sağlayan malzeme kullanıyoruz, orta kısımlarda daha farklı kullanıyoruz ama dediğimiz gibi, ne yaparsanız yapın betonun da bir geçirgenliği vardır, onun da bir porozitesi vardır.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, burada “derz” derken yani aynı simetrik mi? Yani diyelim ki ön taraftaki derz arka tarafla aynı mı?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Arka tarafta derz yok, arka taraf tamamen kaya dolu.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – O zaman, demek ki arka taraf komple kapalı olduğuna göre sadece öndeki gerilmeleri... Yani peynir dilimi gibi böyle dilimlenerek yapılan bir şey değil.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Kesinlikle, evet.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Anlaşılmıştır.

Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Değerli Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Ben çok fazla teknik konulara girmeyeceğim, alanım da değil ama merak ettim; Sayın Genel Müdür Yardımcımız Oğuz Kasap, çok donanımlı ve kurumu temsilen belki de en üst düzeyde bize bilgi aktarabilecek bir kişi olarak çok değerli bilgiler sundunuz, teşekkür ediyorum, bilgilendik.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sağ olun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama tabii, gönlüm isterdi ki bu listemizde olan Sayın Genel Müdür de burada olabilseydi çünkü Tarım ve Orman Bakanlığımız...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Genel Müdürümüz Bakan; Bakanlar pazartesi günü toplantı için Genel Kuruldaydı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Pazartesi günü Genel Kurulda ben de vardım.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yarın da Cumhurbaşkanımızın Gaziantep ilinde bir açılışı var; Düzbağ İçmesuyu İsale Hattı ve Doğanpınar Barajı. Dolayısıyla Bakanımız da oraya gitti, akşam yedi uçağıyla da oraya gidecekti, ben de biraz sonra yola çıkacağım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Genel Müdürümüz katılacaktı, telefon etti, böyle bir mazereti olduğunu söyledi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben sizi rencide etmemek için diyemiyorum ama Genel Müdür gelir, katılır.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Genel Müdürümüz aradı, bu konuda müsaade istedi.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Vekilim, genelde Genel Müdürümüz bu tip toplantıları hiç atlamaz, kendisi katılır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Mutlaka.

Peki, o zaman selamımızı söyleyin siz kendilerine.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Kendisi de zaten kontrol mühendisliğinden başlayıp basamakları da öyle geldiği için, konunun önemine binaen kendisi gelmek istiyordu ama son dakika bu programdan dolayı gelemedi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Tamam, teşekkür ediyorum, anlaşılmıştır.

Şimdi, benim esas sorum şu: Tabii, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi geldi; bakanlıkların yapısı değişti, organizasyon şemaları değişti, kurumlar bir yerden bir yere geçti, gitti. Siz daha önce Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı bir kuruluşunuz, şimdi Tarım ve Orman Bakanlığına. Tarım ve

Orman Bakanlığı da daha önce Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıydı ve bu deprem afet planları, Türkiye Afet Müdahale Planı falan hazırlanırken DSİ'nin Orman ve Su İşleri Bakanlığının çatısı altında olduğu bir müdahale planı ve sistemsel bir yapısı vardı; koordinasyon ve her şey buna göre.

Tarım ve Orman Bakanlığından geldiniz ve bize sunumunuzda doğal olarak bağlı olduğunuz Bakanlığın Türkiye Afet Müdahale Planı'ndan bahsettiniz, bunun içerisinde DSİ yok yani Devlet Su İşlerinin görev, yetki ve sorumluluk alanıyla ilgili hiçbir konu yok, slaytınızda da gerçi bunu tek tek okudunuz ama DSİ'yle ilgili herhangi bir şey yok. Bu, Bakanlığın normalde işte, köylü, çiftçi, üreticilerle ilgili, hayvansal ürünlerle ilgili, bunlara bağlı salgın ve bulaşıcı hastalıklar vesaire böyle gidiyor, gıda denetimleri, yem, tohum desteği sağlamak vesaire. Şimdi, burada bir eksiklik görüyor musunuz kurumsal olarak? Çünkü Tarım ve Orman Bakanlığının bu afet müdahale sistemine henüz daha entegre olmadığınız anlaşılıyor. Bununla ilgili ne yapılabilir, ne yapılması gerekiyor, bunu sormak istiyorum, bir. İkincisi de tabii, barajlar, kamu ve özel sektöre de artık sorumluluk verilmiş barajlar. Bunların afet durumunda topyekûn bir koordinasyon denetim mekanizması nedir, özel barajlar da dâhil olmak üzere, onu öğrenmek istedim.

Teşekkür ederim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yani bizim kendi yatırımımız ile, kendi bünyemizde yaptığımız barajlar ile özel sektörün yaptığı barajların hiçbir farkı yok. Yine projelerinin tamamını biz kontrol ediyoruz. İnşaat aşamasında yapılan çalışmaları da ya biz kontrol ediyoruz ya da yetki verdiğimiz bir müşavirlik veyahut da yine bir kontrol mekanizmasıyla ihale yoluyla yaptırıyoruz. Yani DSİ bünyesindeki bir barajda ne yapılıyorsa özel HES'te de aynı şekilde yapılıyor ve aynı şekilde izleniyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Her türlü müdahale yetkiniz ve şey yetkiniz var.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Kesinlikle, tabii.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Aslında böyle giderse –yağışlar da gelmedi- taşkın sorun olmaktan çıkıyor; tam tersine, kuraklık gibi başka bir afetle karşı karşıya kalacağız herhâlde değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Dedğimiz gibi, neticede barajlar dünyanın her yerinde ses getiren yapılar, bir yıkılma anını hiç kimse gözE alamaz. Dolayısıyla biz o barajları da yakinen takip ediyoruz. Eğer ki yanlış bir işletme varsa çağırıyoruz, uyarıyoruz, görüşüyoruz, gerekiyorsa da müdahale ediyoruz, gerekiyorsa da anlaşmasını feshediyoruz, o noktaya kadar da götürme yetkimiz var.

Diğer konuda da Bakanlığımızla entegrasyon noktasında zaten Devlet Su İşlerinin çalışması daha çok makine ekipman çalışması. Yani biz daha çok AFAD'la birlikte yürütüyoruz ve bu kapsamda -Bakanlığımızla yine koordineyiz ama- biz daha çok bir afet esnasında makine ekipmanımız ne varsa oraya bir an önce intikalini sağlayarak müdahale ediyoruz. Bakanlığın ise yürüttüğü özellikle tarım, orman, hayvancılık ve gıda tarafı biraz daha farklı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama artık Tarım ve Orman Bakanlığının bünyesinde bir kuruluşunuz ve dolayısıyla Bakanlığın afet planında DSİ'nin de kurumsal anlamda ve ekipmanıyla, teknik kadrosuyla buna yönelik Bakanlık idaresi çatısı altında bir afet planına entegre olması gerekir. Öyle bağımsız olması doğru mudur ya da...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Bağımsız değil. Haklısınız yani onu da oraya ekleriz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ederim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Çünkü elinde bu kadar imkân olan bir Devlet Su İşleri olarak Bakanlığın böyle bir afet esnasında en çok rol alan Kurumuyuz, orada herkes yeşil makineleri görüyor neticede. Dolayısıyla Tarım ve Orman Bakanlığının planları içerisinde de yer almak lazım, doğru.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Söz isteyen Muazzez Orhan Işık, Van Milletvekili.

Buyurun.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de çok teknik konulara girmeyeceğim ve uzun uzun da sormayacağım sorumu, çok kısa ve net 2 soru sormak istiyorum.

Yani biz burada, afetlerin insan yaşamına etkisini ya da onları nasıl önleyeceğimizi, ne kadar az zarar ve kayıpla atlatabileceğimizi araştırmak için bir Komisyon olarak çalışma yapıyoruz ve deprem üzerine ya da işte sel felaketi de bunlardan biri. Şunu da biliyoruz ki birçok çalışma da doğayı olumsuz etkilediği için yani o ekosistemin düzenini bozduğu için yine insan yaşamını aslında yok etmekle yüz yüze bırakıyor ve bu çerçevede de o bölgedeki birçok endemik bitki örtüsünün ve o bölgede yaşayan diğer canlıların da yok olmasına neden olabiliyor. Barajlar da HES'ler de bunlardan biri; depremler kadar doğaya, insanlığın geleceğine yönelik zararlar verebiliyor.

Kendi ilimle ilgili bir soru soracağım: Erciş Zilan Deresi'nde yapılan bir HES var. Danıştayın kamulaştırma kararını durdurmasına rağmen, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle acilen bir kamulaştırma yapılarak özel şirkete, yine, ÇED raporu olmamasına rağmen,, Bakanlığın “ÇED raporuna gerek yok.” kararıyla bu barajın yapımına başlandı. Orada bir tarih de yok ediliyor. Yine, o bölgedeki birçok endemik bitki ve yine Türkiye'de sadece Van'da olan inci kefalı türü balığın da zarar görebileceği birçok kurum ve çevre kuruluşlarınca da ifade ediliyor.

İkincisi: Hasankeyf de on bin yıllık bir tarih... Evet, biz yaşama sadece ticari yönüyle mi bakacağız, sulama ve enerji olarak mı bakacağız? Bir tarihi, insanlığı yok etmiyor mu?

Zilan Deresi'yle ilgili şunu söyleyeyim: “DSİ'nin ya da özel şirketlerin de özel firmaların da yaptığı HES'leri aynı şekilde bütün koşullar çerçevesinde denetliyoruz.” dediniz ya, Zilan'da Bakanlığın ÇED raporu kararı gerekli değildir kararını, bunu nasıl değerlendiriyorsunuz ya da açıklayın? Çünkü soru önergesi verdik, buna yanıt alamadık.

Yine, dediğim gibi, bir taraftan sadece afetler yok ederken bir taraftan da barajlar, HES'ler, RES'ler, JES'lerle yok ediyoruz. Geleceğimizi, çocuklarımızın geleceğini, ekosistemi, doğayı biraz daha koruyarak bu çalışmalar yapılamaz mı diye sorayım?

Bir sorum daha var: Tarım ve Orman Bakanlığıyla ilgili bu afet müdahalesinden bahsettiniz. Yine, Başkale depremiyle ilgili söyleyeyim. Evet, orada da binlerce hayvan telef oldu, aynı zamanda binlerce hayvan bir kış boyunca 100 metre karelik çadırlarda muhafaza edilmeye çalışıldı ve birçoğu da o kış boyunca yavrulama sürecinde telef oldu. Bir kış daha geldi. Tarım ve Orman Bakanlığı... Köy hizmetleri bünyesinde sonuçta bir üretim var, hayvancılık var ve bu ülkenin ekonomisine de katkısı var. Depremzedelerin kendi koşulları o hayvanlarını korumaya ya da barınak yapmaya yeterli değil. Bu yönüyle Tarım ve orman müdürlüğü buna yönelik nasıl bir destek sunmayı düşünüyor bu kış? Bununla ilgili bir bilginiz varsa, yoksa yazılı olarak da bildirebilirsiniz.

Teşekkür ederim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Ben şey bilgisini vereyim Sayın Vekilim.

Başkale depreminde ben de gittim orada bulundum beş gün kadar. Orada, Tarım ve Orman Bakanlığı ilgili müfettişleri devreye girdiler hemen. Tarım il müdürlüğünün bütün personeli devreye girdi ve Başkale'nin bütün köyleri, bütün haneleri gezilerek telef olan hayvanların tespitleri yapıldı.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Özür dilerim, bir parantez açayım. Küpesi olmayan ya da sigortası olmayan hayvanların da zararı karşılanmıyor. Bu konuda da oradaki halka ya da mağdur olan köylüye bir destek sağlanamaz mı? İlla sigortası mı olması gerekiyor hayvanların? Çünkü birçok köylü yeni aldığı için ve sigortasını yapamadığı için, şimdi o zararını da maalesef alamıyor, karşılayamıyor. Bununla ilgili bir çalışma yapılamaz mı?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Oradaki, tarım il müdürlüğündeki görevli kişiler zaten oradaki şeye vâkıf insanlardı. Yani kimin ne kadar, neyi var belli. Burada, tamamen beyana esas bir çalışma yapılsa inanılmaz bir hayvan sayısı çıkacak ortaya. Dolayısıyla, oradaki küpe, gerçekten oradaki hayvanları belli ediyor. Bir de hayvanların gömülmesi de yine tarım il müdürlüğü ekiplerinin bünyesinde gerçekleşti. Ne kadar hayvan gömdükleri belli zaten, sayısı belliydi.

Şimdi, bakıyorsunuz, işte, bin tane hayvan gömüldü ama beyanlara bakıyorsunuz, 10 bin tane yani orası da tutarsız. Dolayısıyla orda da bir haksızlık olacak. Yani gerçekten mağdur olan kişilerin hakkını vermek lazım. Bir de çok ses getirip de aradan şey yapanlar olacak.

Diğer konuda, orada, o esnada 314 tane çadır kurulmuş zannediyorum, deprem esnasında değil mi? Küpe zorunluluğu da mevzuat gereği yapılmak zorunda yani onu ülkemizin her yerinde yapmak zorundalar, böyle yani.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Bunu yapmayanlar zaten belirli birkaç aile. Hani, bu konuda bir şey yapılamaz mı diye sormak istiyorum, zaten bütünen değil.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Devlet Su İşleri olarak bunda çok fazla şey değilizde.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Yok, yok, ben bizim o köyün hizmetleriyle ilgili sorunumuzdan kaynaklı sordum.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – HES'lerle alakalı olarak kamulaştırmada, tabii, bu mevzuatın içerisinde sadece Devlet Su İşleri yok. EPDK kamulaştırmaları yapıyor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da ÇED'le ilgili süreci yönetiyor. Bütün bu saydığımız, sizin sorularınız hep o bakanlıklarla alakalı. Yani kamulaştırmalar EPDK tarafından tamamlandıktan sonra ruhsatlandırıyoruz. “ÇED gerekli değil.” kararı çıkana kadar Çevre ve Şehircilik bünyesinde, ondan sonra bize geliyor. Sonra biz inşaat kontrolünü yapıyoruz ve tabii, sonrasındaki süreci de valiliklerle beraber yürütüyoruz. Dolayısıyla, yani o esnada yapılan şeyler çok fazla dâhilimiz yok.

Hasankeyf konusunda, tabii, Ilısu Barajı yapıldı. Hem stratejik konumu var hem de 1.200 megavat kurulu gücüyle Atatürk Barajı'ndan sonraki en büyük ikinci baraj niteliğinde, şu ana kadar da sene başından bu yana 1,9 milyar ülke ekonomisine katkı sağladı. Yani Ilısu Barajı, harcadığımız parayı altı sene içerisinde kendisi çıkarıyor. Yani gerçekten bu ülkenin bu paraya da ihtiyacı var. Bizim çok fazla kaynaklarımız yok, doğal kaynaklarımız yok.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Şimdi, dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir tarih de var.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – O tarihte de Sayın Vekilim, yani gerek Zeynel Bey Türbesi gerek Koç Camisi veya tüm eserler...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Türbe taşındı sadece. Bir cami ve türbe. Doğal yani on bin yıllık bir tarih su altında.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yani o eserler de en güzel şekilde, hiçbir zarar vermeden Yeni Hasankeyf’e taşındı. Yukarı Hasankeyf zaten olduğu gibi korunuyor.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, Genel Müdür Yardımcımıza teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sorusu olan?

Kırklareli Milletvekilimiz Selahattin Minsolmaz.

Buyurun Sayın Vekilim.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Sağ olun Başkanım.

Ben de Devlet Su İşlerinden Genel Müdür Yardımcımıza ve arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Depremlere ilişkin tabii, Komisyonumuz, ben imar planıyla ilgili bir soru sormak istiyorum. İmar planlarını yaptığımız esnada ilgili kurumlardan görüş alıyor belediyelerimiz, il özel idareler veya Bakanlık. Bunlara ilişkin Devlet Su İşleri de saha tespitleri ve işte, bu debilere göre ve az evvel de belirttiğiniz gibi, özellikle dere niteliğinde olmayan ama su toplama havzası niteliğinde olan kuru alanlar için görüş veriyorsunuz. Tabii, buradaki çekme mesafeleri bazen belediyelerin yaptığı imar uygulamalarında donatının neredeyse tamamını o çekme mesafelerine yediği için belediyelerin büyük bir kısmı bu çekme mesafelerine uymuyor.

Birinci sorum şu: Yani bu imar planlarına ilişkin verdiğiniz görüşleri daha sonra imar planları onaylandıktan sonra siz de gelip kontrol ediyor musunuz? Oradaki kritik görüşlere verilen çekmelere uyulmuş mu planlamada? Bir önerim de bu imar planlarında bu su toplama çizgilerine ilişkin verilen çekme mesafelerine belediyeler imar planı dengeleri için uyamadığından, planlama bölgesindeki hazine alanları 18’inci madde uygulamasında tamamı bu alanlara getirilebilir mi? Yani idare, mülkiyeti belli bir oranda kesiyor malum DOP’larla, işte, biz bunu yüzde 45’e kadar çıkardık ama bir imar plan bölgesinde çok ciddi bir çekme mesafesi olursa, bütün donatının, yeşil alanın, parkın oraya gelmesi gerekiyor, bu da planlama açısından çok da doğru bir şey değil ama siz devletsiniz, hazine arazilerine devletin, öncelikle, tabii ki güvenlik ve bu tabii alanların korunması, böyle bir şey düşünülebilir mi? Ama kritik konu şu: Verdiğiniz görüşlere ilişkin imar planı yapılıp yapılmadığı ve onlara ilişkin imar uygulaması yapılıp yapılmadığı sürecini kim kontrol ediyor?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Vekilim, bizim denetim görevimiz yok, biz görüş veriyoruz diğer kurumlar gibi ama -bir daha yerine gidip de ölçüp- ne kadar yaptığı bizim sorumluluğumuzda olmuyor maalesef. Biz neye görüş veriyoruz? Bir defa, görüş istenen yerde bir akifer alanı var mı? Yani içme suyu akifer alanı varsa “Hayır.” diyoruz, orada sanayi tesisine de “Hayır.” diyoruz, ne bileyim... Sınırlı olarak vereceğimiz görüşler var. Diğer taraftan, dere yataklarında bizim Q100, Q1000 gibi debiler için belirlediğimiz eğer bir taşkın yapımız varsa bunun yanında yaklaşık 5 metre kadar bir işletme yolu bizim için yeterli oluyor bir taşkın anında oradaki makinelerin çalışması için; onun dışı bizim için sorun değil, oraya da “Okay.” diyoruz veya da taşkın tesisi yok, Q100 ve Q1000’i dikkate alarak “Yarın öbür gün biz buraya bu duvarları veya işte tahkimat yapısını yapacağız, şu sınırın dışında yap.” diyoruz. Ondan sonraki kısımdaki denetim bizim görevimiz değil, o artık diğer birimlerin, çevre ve şehirciliklerin, valiliklerin vesairelerin onların sorumluluğunda yürüyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Buna paralel bir şey sorabilir miyim ben de izin verirseniz?

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Aynı doğrultuda imar planına esas tabii ki 13-14 kurumdan görüş alınıyor ama Giresun için sormak istiyorum; Giresun’da taşkın oldu ve 13 vatandaşımızı yitirdik. Ben aslında TOKİ Başkanımıza da sordum bu soruyu ama size de sormak isterim. Yine aynı yere, derenin hemen dibine TOKİ’nin konut yapmış olması sizden görüş alınmadığı için mi yoksa siz burayı taşkın alanı olarak belirlemediniz mi? Bunu sormak isterim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Taşkın sonrası için mi söylüyorsunuz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Taşkın sonrası için söylüyorum. Öncesinde alınmıştır ama taşkına maruz kaldı orası, aynı yere tekrar yapılmış olması...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Bu yıl içerisindeki taşkın sonrasındakini diyorsanız zaten orada Aksu Deresi içerisindeki temizlik çalışmalarını yaptıktan sonra sorunsuz kısmına biz uygun görüş vermişiz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ama Çevre ve Şehircilik Bakanının görsellerinde hemen derenin sıfırına yeniden bir proje yapılmış ne yazık ki, onu söylemek istedim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Yok, o dereye sıfır olanlar daha önceden yapılanlar ki onlar bizden görüş alınmadan yapılan yapılar; onların tamamı yıkıldı. Ondan sonra zaten o bölgede yaklaşık iki ay çalıştık, bizim arkadaşlarımız orada kaldılar. Bir sonraki taşkında gelebilecek mükerrer debileri dikkate alarak zarar vermemesi için sınır tespit edildi, ondan sonraki kısma görüş verildi, uygun görüş verildi.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Samsun Milletvekilimiz Bedri Yaşar...

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Tabii, Ilısu Barajı kapsamında o tarihî kümbetlerin taşınması hakikaten bir mühendislik harikasıydı; elinize sağlık, mümkün olduğunca korunmaya çalışıldı. Tabii, orada Hasankeyf taşınırken de oraya yapılacak konutlar da aynı tarihî dokuyu bence yansıtmalıydı. Sanki orada biraz atladık gibi yani yapılan konutlar, yapılan şehir Hasankeyf’i yansıtmıyor. Yani aynı hassasiyeti belki o inşaatlara da göstermek gerekirdi diye düşünüyorum.

İkincisi de: Tabii, iyi bir uzmanlık alanınız var, yetişmiş mühendislerimiz var. Şimdi, ben, geçtiğimiz aylarda sizin sulama ihalelerinizin TOKİ tarafından yapılmasını anlayamadım. TOKİ’nin yapacağı alanlar belli. Tabii, bu soruya cevap verip vermemek serbest ama en azından şunu söyleyeyim: Bu beni rahatsız etti. Sizin onca birikiminiz var. Yaklaşık 8-10 proje mi? Belki daha da fazladır bilemiyorum. Yani sulamayla ilgili TOKİ’nin ne işi var? Herkesin bir uzmanlık alanı var. Hani, bazen isyan ediyoruz ya “Üstüne hiç lazım olmayan insanlar bile bu işle meşgul.” diye. Eğer kamunun finansman problemini TOKİ üzerinden çözüyorsa parayı aktarsın size yine bu işi siz yapın. Dolayısıyla bu sizin çok inisiyatifinizde olan bir şey değil ama en azından, hani, bir masaya geldiği zaman “Ya, bu işte de kamuda vicdani bir ret var.” gibi şey yapabilirsiniz diye...

Bu soruya cevap verip vermemek serbest, vermeyebilirsiniz yani.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sayın Vekilim, tabii, siz konuyu biliyorsunuz yani TOKİ başlangıçta, sene başında... Devlet Su İşlerinin ödenekleri geçmiş yıllardaki gibi gelmiyor yani geçmişte bütçenin yüzde 25’i DSİ’ye, yüzde 25’i Karayollarına aitken artık son dönemlerde bu yüzde 10’lara düştü. Ama bu ülkenin sulamaya da ihtiyacı var.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – İşte, parayı size aktarsınlar, siz yapın yani TOKİ’deki o parayı size aktarsınlar.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Onu yapamadıkları için artık günümüzde pek çok uygulama TOKİ üzerinden yapılmaya başlandı. TOKİ bazen krediyle para buluyor, bazen bütçeden başka şartlarla da para buluyor. Buradaki asıl amaç şudur: TOKİ ihaleyi yapacak, ihalede de bütün şartnameleri, bütün her şeyi biz veriyoruz zaten. TOKİ'nin bizdeki gibi deneyimli, tecrübeli ne saha mühendisi var ne proje mühendisi var; bütün bilgileri biz veriyoruz, ihaleyi yapıyorlar, ihale yaptıktan sonra, firmayı belirledikten sonra bize gönderiyorlar, gene biz kontrolünü yapıyoruz. Şimdi, yalnız bu yürümedi tabii, birtakım sıkıntılar da çıktı, gene bundan sonraki süreçte de ödeneklerini biz sağlıyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – İptal mi oldu şu anda?

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Evet, onun ödeneklerini de biz sağlıyoruz, yine TOKİ üzerinden gidecek ama ödeneğini biz bütçemize koyduk yani çok bir şey değişmedi.

Hasankeyf’le alakalı olarak da -tabii, Sayın vekilimiz de o konudan bahsetti- oradaki yerleşimlere vatandaşların da bilgisiyle toplantılar yapılarak karar verildi yani yerelde, Ilısu’da yaşayan vatandaşlarımızın da düşünceleri alındı. Çok daha küçük evlerde yaşıyorlarken villalar yapıldı, hatta istediler, bu sefer hayvanlar var, hayvanları da şey yapıldı.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ben büyüklük küçüklük açısından bakmadım mesela o kümbetlerin çoğu Selçuklu...

Mimarî açısından o kümbetlerin tamamı -gördüğünüz gibi- Selçuklu mimarisi, Selçuklu Dönemi... Yani baktığımız zaman, bugün, mesela adliye saraylarında tarihî bir dokuyu görmek mümkün. Son dönemde yapılan binalarda hakikaten... TOKİ'nin yaptığı binalarda da bu var, bu güzel bir şey, bir kimlik. Yani ruhsuz binalardan çok yorulduk.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Orayı da TOKİ'ye yaptırdık.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Her şehrin -belediye başkanlığı da yaptı Değerli Başkanımız- bir ruhu olmalı yani bunu da bu ruhu da en iyi yansıtacağı alan mimaridir. Binaların dili yok ki konuşsun yani ama görselleri sizi bir tarihe, tarihin derinliklerine götürebilir. Zaten o duyguyla o anı yaşamak lazım, yoksa kümbetler 4 tane taş; sökerdiniz, aynı mimari rölevaleri alırsanız, gelir burada da bir başka yerde de monte edersiniz ama siz dünyanın çilesini çektiniz, mevcut hâliyle onu boşa çıkardınız, krikolarla kaldırdınız, tıra yüklediniz “Aman, kaşının üstünde gözü olmasın.” diye çok hassas bir şekilde taşıdınız ve ben de bunu takdir ettim. Çünkü mevcut hâliyle korumak gerekiyor. Bazen bu tarihî eserleri...

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Bunu taşıdık. Zaten Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne teslim ediyoruz, ondan sonraki işlemlerini de onlar yapıyorlar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – E tabii, onların işi. Ama bu doğru bir yöntemdi.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, biz, zaten inşallah...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şununla tamamlıyorum yani bazen biz tarihi onaralım derken tarihî binaları hakikaten işin içinden çıkılmaz hâle getiriyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli Vekilim, önümüzdeki hafta, inşallah, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Vakıflar Genel Müdürlüğümüzü de dinleyeceğiz. Orada da bu konulara değineceğiz inşallah.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Peki.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İzmir Milletvekilimiz Kamil Bey de bir ekleme yapacak son olarak.

Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Az önce aklıma geldi, bir soru sorayım: Bu Katar’la ilgili yapılan sulama yatırımlarına yönelik bir anlaşmadan bahsedildi geçtiğimiz günlerde, basına da yansıdı. Bunun sizin iş ve işlevlerinize, görev, yetki, sorumluluklarınıza yönelik bir kısmı, bir payı var mıdır? Onu merak ettim.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Genel Müdürlüğümüzle alakalı bir husus yok.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Peki. Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Bugün, bu kıymetli sunumu gerçekleştiren Devlet Su İşleri Genel Müdür Yardımcımız Oğuz Kasap’a, Etüt Planlama ve Tahsisler Daire Başkanı Nazmi Kağnıcıoğlu’na, yine Barajlar ve HES Daire Başkanı Dinçer Aydoğan’a ve Destek Hizmetleri Daire Başkan Vekili Ersin Turan’a çok teşekkür ediyoruz. Emeğinize sağlık. Başarılarınız daim olsun. Genel Müdürlüğümüze de selam ediyoruz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Kendisiyle görüştük, bahsettiğiniz konuları bana da anlattı, o yüzden katılamadığını ama ilk fırsatta da her şekilde katılmak istediğini de beyan ettiler.

Evet, emeğinize sağlık, teşekkürler. Başarılar diliyoruz.

DSİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI OĞUZ KASAP – Biz de teşekkür ederiz Sayın Başkanım. Size ve Komisyonunuza çalışmalarınızda kolaylıklar, başarılar diliyorum, hayırlı akşamlar diliyorum ben de.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz, çok sağ olun.

Evet, değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, önümüzdeki hafta, inşallah, 17 Aralık Perşembe ve 18 Aralık Cuma günü yine 2 toplantımız olacak. Dinleyeceğimiz kurumlar ve Komisyon gündemimiz yine size elektronik ortamda e-posta aracılığıyla gönderilecek ama ben kısaca bilgi paylaşmak açısından şunu söyleyeyim: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın ilgili müdürlükleri ile TEİAŞ, TEDAŞ, BOTAŞ, ELDER, GAZBİR; aynı şekilde, BTK, Türk Telekomünikasyon AŞ, Turkcell, Vodafone; Millî Eğitim Bakanlığımızın, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın ve Kültür ve Turizm Bakanlığımızın, Vakıflar ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüklerini inşallah haftaya iki gün içerisinde dinleyeceğiz.

Hepinize teşekkür ediyorum katılımınız için.

Toplantımız sona ermiştir.

Hayırlı akşamlar.

Kapanma Saati: 20.35

